

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2020 ж. 31 желтоқсанда аяқталған жыл іші
жеке қаржылық есептілігі

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

МАЗМҰНЫ

	Бет
2020 Ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІН ДАЙЫНДАУ ЖӘНЕ БЕКІТУ ҮШІН ЖАУАПКЕРШІЛІК ЖӨНІНДЕГІ БАСШЫЛЫҚ МӘЛІМДЕМЕСІ	1
ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОР ЕСЕБІ	2-8
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІК	
Қаржылық жағдай туралы жеке есеп	9-10
Пайда мен шығын және өзге жиынтық кіріс туралы жеке есеп	11
Ақша қаражатының қозғалысы туралы жеке есеп	12-13
Капиталдағы өзгерістер туралы жеке есеп	14
Жеке қаржылық есептілігіне ескертулер	15-75

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІГІН ДАЙЫНДАУ ЖӘНЕ БЕКІТУ ҮШІН ЖАУАПКЕРШІЛІК ЖӨНІНДЕГІ БАСШЫЛЫҚ МӘЛІМДЕМЕСІ

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық компаниясы» АҚ-ның (бұдан әрі – «Компания») басшылығы Компанияның 2020 ж. 31 желтоқсандағы жеке қаржылық жағдайын, сондай-ақ оның аталған күні аяқталған жыл іші жеке қызмет нәтижелерін, ақша қаражатының жеке қозғалысы мен капиталдағы жеке өзгерістерін шынайы көрсететін жеке қаржылық есептілігін Халықаралық қаржылық есептілік стандарттары жөніндегі Кеңес («ХҚЕСК») жариялаған Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына («ХҚЕС») сәйкес дайындауға жауапты.

Жеке қаржылық есептілігін дайындау барысында басшылық:

- есеп саясаты қағидаттарын дұрыс таңдауға және қолданылуын қамтамасыз етуге;
- ақпаратты, соның ішінде есеп саясаты туралы деректерді мұндай ақпараттың орындылығын, нақтылығын, салыстырмалығын және түсініктілігін қамтамасыз ететін нысанда беруге;
- пайдаланушыларға есептілікті түсіну үшін ХҚЕС талаптарының орындалуы жеткіліксіз болғанда, сондай-ақ өзге де оқиғалар немесе шарттар Компания қызметінің жеке қаржылық жағдайы мен жеке қаржылық нәтижелеріне әсер еткен жағдайларда қосымша ақпаратты ашуға; және
- Компанияның өз қызметін келешекте жалғастыру қабілетін бағалауға жауапты.

Басшылық сондай-ақ:

- Компаниядағы ішкі бақылаудың тиімді әрі сенімді жүйесін әзірлеуге, енгізуге және қолдауға;
- Компанияның мәмілелерін ашуға және түсіндіруге, сондай-ақ Компанияның жеке қаржылық жағдайы туралы ақпаратты кез келген уақытта жеткілікті деңгейдегі дәлдікпен ұсынуға және жеке қаржылық есептілігінің ХҚЕС талаптарына сәйкес болуын қамтамасыз етуге мүмкіндік беретін нысан түріндегі есепті жүргізуге;
- бухгалтерлік есепті жергілікті заңнамаға және ХҚЕС-ке сәйкес жүргізуге;
- Компания активтерінің сақталуын қамтамасыз ету бойынша мүмкін болатын барлық орынды шараларды қабылдауға; және
- қаржылық және өзге де асыра пайдалану фактілерін анықтауға және олардың алдын алуға жауапты.

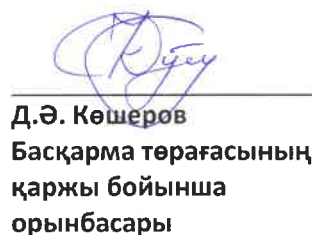
2020 ж. 31 желтоқсанда аяқталған жыл іші жеке қаржылық есептілікті Компанияның Директорлар Кеңесінің аудит Комитеті алдын ала мақұлдап, басшылық 2021 ж. 18 наурызда бекітті және оны кейіннен Директорлар Кеңесі мен Акционері бекітуі тиіс.

Компания басшылығы атынан:

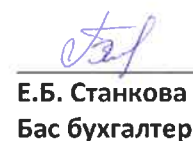
Қ.Е. Әлмағамбетов
Басқарма төрағасының м.а.

2021 ж. 18 наурыз

Д.Ә. Көшеров
Басқарма төрағасының
қаржы бойынша
орынбасары

2021 ж. 18 наурыз

Е.Б. Станкова
Бас бухгалтер

2021 ж. 18 наурыз

ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОР ЕСЕБІ

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық компаниясы» акционерлік қоғамының Директорлар кеңесіне және Акционеріне

Ескертпесі бар пікір

Біз 2020 ж. 31 желтоқсандағы қаржы жағдайы туралы жеке есептен, 2020 ж. іші пайда мен шығын және өзге жиынтық кіріс туралы, капиталдағы өзгерістер туралы және ақша қаражатының қозғалысы туралы жеке есептерінен, сонымен қатар жеке қаржылық есептілікке ескертулерден, соның ішінде есеп саясатының негізгі қағидаларына қысқаша шолудан тұратын «Қазақстан темір жолы» Ұлттық компаниясы» АҚ-ның («Компания») жеке қаржылық есептілігіне аудит жүргіздік.

Біздің пікірімізше, есебіміздің «Ескертпесі бар пікір білдіру негізі» бөлімінде көрсетілген мәселелердің қаржылық есептілікке ықтимал әсерін қоспағанда, қоса берілген жеке қаржылық есептілік 2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның қаржылық жағдайын, сондай-ақ Халықаралық қаржылық есептілік стандарттары жөніндегі Кеңес («ХҚЕСК») шығарған Халықаралық қаржылық есептіліктің стандарттарына («ХҚЕС») сәйкес оның 2020 жыл іші қаржы нәтижелері мен ақша қаражатының қозғалысын барлық маңызды аспектілерде шынайы көрсетеді.

Ескертпесі бар пікір білдіру негізі

Бізге 2020 ж. және 2019 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 177,640,985 мың теңге сомасындағы еншілес ұйымдарға инвестициялардың баланстық құнына енгізілген, 2007 ж. 1 қаңтарға дейін жасалған бірқатар еншілес ұйымдардың капиталына беймонетарлық салымдардың әділ құнына қатысты жеткілікті және тиісті аудиторлық дәлелдемелер ұсынылған жоқ. Тиісінше, біз көрсетілген соманы, сондай-ақ тиісті ескертулерде ашылған ақпаратты түзету қажеттілігін анықтай алмадық.

Біз аудитті Халықаралық аудит стандарттарына («ХАС») сәйкес жүргіздік. Аталған стандарттарға сәйкес біздің жауапкершілігіміз есебіміздің *«Жеке қаржылық есептіліктің аудиті үшін аудитордың жауапкершілігі»* бөлімінде көрсетілген. Біз *Бухгалтерлерге арналған халықаралық әдеп стандарттары бойынша кеңестің Кәсіби бухгалтерлердің әдеп кодексіне* («Кодекс») сәйкес және Қазақстан Республикасында жеке қаржылық есептіліктің аудитіне қолданылатын әдеп талаптарына сәйкес Компанияға қатысты тәуелсізбіз. Сонымен қатар, біз осы талаптарға және Кодекске сәйкес өзге де әдеп міндеттемелерін орындадық. Біздің пікірімізше, біз алған аудиторлық дәлелдемелер ескертпесі бар пікірімізді білдіруге негіз болу үшін жеткілікті әрі тиісті болып табылады.

Маңызды жағдайлар

Біз келесілерге назар аударамыз:

- Жеке қаржылық есептілігіне 2 Ескерту, онда Компания сондай-ақ Компанияның және оның еншілес ұйымдарының (бұдан әрі бірлесіп – «Топ») шоғырландырылған қаржылық есептілігін дайындайды деп көрсетілген. Осы жеке қаржылық есептілік 2021 ж. 12 наурызда басшылық бекіткен шоғырландырылған қаржылық есептілікпен бірге қарастырылуы тиіс.
- Жеке қаржылық есептілігіне 30 Ескерту, онда Компанияның байланысты тараптарымен елеулі операциялары көрсетілген.

Бұл біздің пікірімізде ескертпе жасауға әкелген жоқ.

Аудиттің негізгі мәселелері

Аудиттің негізгі мәселелері – бұл, біздің кәсіптік пайымдамамызға сәйкес, ағымдағы кезең іші жеке қаржылық есептіліктің аудиті үшін ең маңызды болған мәселелер. Бұл мәселелер жеке қаржылық есептілікке біздің аудиттің мәліметінде және де осы есептілік туралы біздің пікіріміздің қалыптасуында жалпы сипатта қаралған және біз осы мәселелер бойынша жеке пікір білдірмейміз. *«Ескертпесі бар пікір білдіру негізі»* бөлімінде баяндалған мәселеге қосымша біз төменде аталған мәселелерді аудиттің негізгі мәселелері ретінде анықтадық, олар туралы ақпаратты біздің есепте хабарлауымыз керек.

Неге біз мәселені аудит үшін негізгі деп санаймыз?

Аудит барысында не жасалды?

Ұзақ мерзімді активтердің өтелімділігін бағалау

Компанияның негізгі құралдары, материалдық емес активтері және еншілес ұйымдарға инвестициялары жиынтық активтерінің 67% құрайды. Құнсыздану индикаторларының болуына, атап айтқанда, жүк тасымалдарының көлеміне әсер ететін Қазақстан экономикасының өсу қарқынының баяулауына байланысты Компания 2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша негізгі құралдардың, материалдық емес активтердің және еншілес ұйымдарға инвестициялардың құнсыздануын тексерді. Тексеру кезінде басшылық бүкіл Топ ақша ағындарын өндіретін бір бірлік болып табылатынын анықтады, бұл басшылықтан маңызды пайымдауларды қолдануды талап етті.

Біз келесі рәсімдерді жүргіздік:

- > басшылықтың пайдалану құндылығын есептеу үшін қолданған әдіснамасы мен үлгісін ХҚЕС (IAS) 36 «Активтердің құнсыздануы» талаптарына сәйкестігін бағалау;
- > басшылықтың ақша ағындарын өндіретін бір бірлікті анықтауының негізділігін бағалау;
- > дисконттау мөлшерлемесін анықтау кезінде қолданылған жорамалдарды талдау және осы мөлшерлемені біздің бағалау жөніндегі мамандарымызды тарту арқылы қайта есептеу;

Неге біз мәселені аудит үшін негізгі деп санаймыз?

Негізгі құралдардың, материалдық емес активтердің және еншілес ұйымдарға инвестициялардың өтелетін құны Топтың Даму жоспары негізінде олардың пайдалану құндылығын есептеу жолымен анықталды. Пайдалану құндылығы басшылықтың активтерді пайдаланудан болашақ ақша ағындарын субъективті бағалауын, осындай болашақ ақша ағындарының сомаларындағы және уақыт бойынша таралуындағы ықтимал ауытқуларды және субъективті болып табылатын басқа да факторларды көрсетеді. Бұдан басқа, пайдалану құндылығы негізгі жорамалдардағы өзгерістерге сезімтал болып табылады.

Жоғарыда көрсетілгенге байланысты біз негізгі құралдардың, материалдық емес активтердің және еншілес ұйымдарға инвестициялардың құнсыздануы аудиттің негізгі мәселесі болып табылатынын айқындадық. 4, 5 және 6 Ескертулерді қараңыз.

Аудит барысында не жасалды?

> құнсыздану моделінде пайдаланылған маңызды жорамалдарға қатысты алынған ақпарат пен дәлелдемелердегі сәйкессіздіктерді талдау, оның ішінде дисконттау мөлшерлемесі, болжамды валюта бағамы, тарифтік мөлшерлемелердің күтілетін өсуі, жүк айналымының өсу қарқыны, сондай-ақ активтерді ұстау және алмастырудың күтілетін күрделі шығындары;

> тарихи деректер, нарықтық болжамдар, Даму жоспары және Топтың ұзақ мерзімді стратегиясы негізінде түсім мен операциялық пайданың өсу деңгейіне қатысты жорамалдарды қоса алғанда, ақша ағындарын болжау үшін қолданылатын пайымдауларды сыни бағалау. Біз сондай-ақ Басшылықтың алдыңғы болжамдарының дәлдігін, болжамдарда қолданылған жорамалдарының негізділігін және олардың Директорлар кеңесі бекіткен жоспарларға сәйкестігін талдадық;

> жеке қаржылық есептілікте ашылатын ақпараттың толықтығы мен дұрыстығын тексердік.

Өтімділік және қызмет үздіксіздігі қағидаты

2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның ағымдағы міндеттемелері ағымдағы активтерден 109,279,026 мың теңгеге асып кетті. Ағымдағы міндеттемелерге осы жеке қаржылық есептілік күнінен бастап 12 ай ішінде өтелуі тиіс 202,124,534 мың теңге сомасындағы несиелер кіреді.

29 Ескертуде көрсетілгендей, Компания жалпы сомасы 116,273,179 мың теңгеге қаржылық кепілдіктер ұсынған еншілес ұйымдар және өзге байланысты тараптар алған кредиттердің талаптарында ковенанттар қарастырылған, олардың сақталмауы кредиторларға борышты мерзімінен бұрын өтеуді талап ету құқығын береді.

Біздің қызмет үздіксіздігі қағидатын қолдануға қатысты аудиторлық рәсімдеріміз көбінесе басшылықтың қолданған жорамалдары мен жасаған тұжырымдарын сыни бағалауға бағытталды және төмендегілерді қамтыды:

> активтер мен міндеттемелердің қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді ретінде жіктелу дұрыстығын тексеру;

> басшылықтың қызмет үздіксіздігі қағидатының жарамдылығын бағалауын, сондай-ақ ағымдағы міндеттемелерді өтеу жоспарларын талдау;

> Компания өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетіне күмән тудыруы мүмкін ағымдағы және күтілетін оқиғалар мен шарттарды, соның ішінде қаржылық және операциялық оқиғалар мен шарттарды талдау;

Неге біз мәселені аудит үшін негізгі деп санаймыз?

Компания басшылығы 2020 жыл іші қаржылық жағдай мен қаржылық нәтижелер туралы болжамын алдын ала дайындады және Компания кейбір қаржы ковенанттарын сақтай алмайтындығы туралы тұжырымға келді. Осыған байланысты, есепті күн, 2020 ж. 31 желтоқсанға дейін басшылық кредиторлардан қаржылық ковенанттарды бұзуға байланысты мерзімінен бұрын өтеуді талап ету құқығын қолданбауға келісетіні туралы хаттар алды.

Жоғарыда көрсетілген жағдайларға байланысты, басшылықтың Компанияның өтімді активтерінің жеткіліктілігін бағалауға және оның ағымдағы міндеттемелерін уақтылы өтеу қабілетіне қатысты сыни пайымдаулары қажет. Басшылықтың осы мәселеге қатысты жоспарлары 2- және 31 Ескертулерде ашып көрсетілген.

Қызмет үздіксіздігі туралы жорамалдың жарамдылығы туралы тұжырым жеке қаржылық есептілікке тұтастай әсер етуін ескере отырып, осы мәселе біздің аудит үшін негізгі деп айқындалды.

Аудит барысында не жасалды?

> бастапқы деректерді құнсыздануға тексеру, актуарлық бағалау және хеджирлеу тиімділігі сияқты басқа бағалауларда пайдаланылған деректермен салыстырмалылығын қоса алғанда, ақша ағындарының болжамдарын дайындау кезінде пайдаланылған ақпараттың шынайылығын және жорамалдардың қисындылығын тексеру;

> Компанияның өтімділігіне және міндеттемелерді өтеу қабілетіне, соның ішінде несиелерге қызмет көрсету және оларды уақтылы өтеу үшін операциялық қызметтен ақша ағындарының жеткілікті деңгейін өндіру қабілетін қоса алғанда, міндеттемелерді өтеу қабілетіне әсер ететін негативті болжамды сценарийлерді және шетел валюталары бағамдарының өзгерісінің міндеттемелер мен түсім сомаларына әсерін талдау;

> қаржыландырудың қолжетімділігін растайтын құжаттарды, соның ішінде кредиттік келісімдер, қаржы институттарымен хат алмасулар және Директорлар кеңесі шешімдерінің хаттамаларын тексеру;

> кредит шарттары мен тиісті қаржылық және қаржылық емес ковенанттардың талаптарын талдау;

> қаржылық ковенанттарды математикалық дәлдікке тексеру;

> қаржылық кепілдіктер шарттарын қоса алғанда, 2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық ковенанттарды сақтамауға байланысты мерзімінен бұрын өтеу туралы талапты қолданбау туралы кредиторлардың растайтын хаттарын талдау;

> Компанияның қызметіне әсер етуі мүмкін қолайсыз жағдайлар мен оқиғалар туралы куәландыратын сыртқы факторларды бағалау; және

> жеке қаржылық есептілікте ашып көрсетілген ақпараттың толықтығы мен дұрыстығын тексеру.

Өзге ақпарат

Басшылық өзге ақпарат үшін жауапты. Өзге ақпарат жылдық есепте бар ақпаратты қамтиды, бірақ жеке қаржылық есептілік пен ол туралы біздің есебімізді қамтымайды. Болжалды түрде, жылдық есеп бізге осы аудитор есебі күнінен кейін ұсынылады.

Жеке қаржылық есептілік туралы біздің пікіріміз өзге ақпаратқа таралмайды және біз осы ақпаратқа қатысты қандай да болсын нысанда сенімділікті білдіретін қорытынды ұсынбаймыз.

Біздің жеке қаржылық есептілікке аудит жүргізуімізге байланысты міндетіміз – бізге ұсынылған кезде жоғарыда аталған өзге ақпаратпен танысу және өзге ақпарат пен жеке қаржылық есептілік немесе аудит барысында алынған біздің біліміміз арасында елеулі сәйкессіздіктің бар-жоқтығы және өзге ақпаратта басқа да ықтимал елеулі бұрмалаушылықтардың болуы туралы мәселені қарастыру болып табылады.

Егер жылдық есеппен танысқан кезде біз онда елеулі бұрмалаушылық бар деген қорытындыға келсек, біз ол туралы корпоративті басқару үшін жауапты тұлғаларды хабардар етуіміз тиіс.

Басшылықтың және корпоративтік басқару үшін жауапты тұлғалардың жеке қаржылық есептілік үшін жауапкершілігі

Басшылық осы қаржылық есептілікті дайындауға және оның ХҚЕС сәйкес шынайы ұсынылуына, сонымен қатар басшылықтың пікірінше алаяқтық немесе қателесуден болатын айтарлықтай бұрмалаушылықтары болмайтын қаржылық есептілікті дайындауға қажет болатын ішкі бақылау жүйесіне жауапты.

Жеке қаржылық есептілікті дайындау барысында басшылық Компанияның өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетін бағалауға, қызмет үздіксіздігіне байланысты деректерді тиісті жағдайларда ашып көрсетуге және қызмет үздіксіздігі жорамалы негізінде есептілікті дайындауға жауапты, алайда басшылық Компанияны таратуға, оның қызметін тоқтатуға ниеттенген жағдайларды, немесе оның тарату немесе қызметін тоқтатудан басқа қандай да бір нақты баламасы болмаған жағдайларды қоспағанда.

Корпоративтік басқару үшін жауапты тұлғалар Компанияның жеке қаржылық есептілігін дайындауын бақылауға жауапты.

Жеке қаржылық есептіліктің аудиті үшін аудитордың жауапкершілігі

Біздің мақсатымыз ықылассыз әрекеттер немесе қателесу салдарынан жеке қаржылық есептілікте елеулі бұрмалаушылықтардың жоқтығына орынды сенімділік алу және біздің пікірімізді қосатын аудиторлық есеп шығару болып табылады. Орынды сенімділік – сенімділіктің жоғары дәрежесі болып табылады, бірақ ол ХАС сәйкес жүргізілген аудит барысында елеулі бұрмалаушылықтар бар болған жағдайда олардың әрдайым анықталуының кепілдігі болып табылмайды. Бұрмалаушылықтар ықылассыз әрекеттердің немесе қателесудің нәтижесінде туындауы мүмкін. Егер бұрмалаушылықтар пайдаланушылардың жеке қаржылық есептілік негізінде қабылдайтын экономикалық шешімдеріне жекеше немесе бірлесіп әсер ете алса, елеулі бұрмалаушылықтар болып есептеледі.

ХАС сәйкес жүргізілетін аудит аясында біз кәсіби пайымдауды қолданамыз және бүкіл аудит барысында кәсіби күмәншілдік сақтаймыз. Бұған қоса, біз келесілерді орындаймыз:

- ықылассыз әрекеттер немесе қателесу салдарынан жеке қаржылық есептіліктің елеулі бұрмалану тәуекелдерін анықтаймыз және бағалаймыз; осы тәуекелдерге жауап ретінде аудиторлық рәсімдерді әзірлейміз және жүргіземіз; біздің пікірімізді білдіруге негіз болуы үшін жеткілікті және тиісті болып табылатын аудиторлық дәлелдерді аламыз. Ықылассыз әрекеттер салдарынан елеулі бұрмаланудың табылмау тәуекелі қателесу салдарынан болатын елеулі бұрмаланудың табылмау тәуекелінен жоғары, себебі ықылассыз әрекеттерге сөз байласу, жалғандық, әдейі қалдырып кету, ақпаратты бұрмалап ұсыну немесе ішкі бақылау жүйесін айналып өту арқылы әрекеттер жасау кіруі мүмкін;
- жағдайларға сәйкес аудиторлық рәсімдер әзірлеу мақсатында аудит үшін маңызы бар ішкі бақылау жүйесін зерделейміз, бірақ Компанияның ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі жайында пікір білдіру мақсатында емес;
- қолданылатын есеп саясатының тиісті сипатын және басшылық есептеген бағалау мәндерінің негізділігін және ақпараттың тиісті ашылуын бағалаймыз;
- басшылықтың қызмет үздіксіздігі жорамалын қолдануының заңдылығы туралы тұжырым жасаймыз, ал алынған аудиторлық дәлелдемелер негізінде – Компанияның өз қызметін үздіксіз жалғастыра алатынына елеулі күдік тудырта алатын оқиғаларға немесе жағдайларға байланысты елеулі белгісіздіктің бар немесе жоқ екендігі жайлы тұжырым жасаймыз. Егер біз елеулі белгісіздіктің бар екені туралы тұжырымға келсек, біз аудиторлық есебімізде жеке қаржылық есептіліктегі тиісті ақпарат ашуға назар аудартуымыз керек, немесе ақпарат тиісті түрде ашылмаған болса, пікірімізде ескертпе жасаймыз. Біздің тұжырымдарымыз аудиторлық есебіміздің күніне дейін алынған аудиторлық дәлелдерге негізделген. Алайда, келешек оқиғалар немесе жағдайлар Компанияның өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетінен айырылуына әкелуі мүмкін;
- жеке қаржылық есептіліктің жалпы ұсынылуын, оның құрылымын және мазмұнын, соның ішінде ақпараттың ашылуын, сондай-ақ қаржылық есептілікте оның негізі болатын операциялар мен оқиғалардың шынайы көрсетілуінің қамтамасыз етілуін бағалаймыз.

Біз корпоративтік басқару үшін жауапты тұлғалармен ақпараттық әрекеттесуді жүзеге асырып, оларды аудиттің жоспарланған көлемі мен мерзімдері жөнінде, сондай-ақ аудит барысында анықталған елеулі ескертулер, соның ішінде біз аудит барысында анықтайтын ішкі бақылау жүйесінің елеулі кемшіліктері туралы хабардар етеміз.

Біз сондай-ақ корпоративтік басқару үшін жауапты тұлғаларға тәуелсіздікке қатысты барлық тиісті әдеп талаптарын сақтағанымыз көрсетілетін және бұл тұлғаларға аудитордың тәуелсіздігіне әсер етеді деп негізді санауға болатын барлық өзара қарым-қатынастар мен өзге де мәселелер туралы, ал қажет болған жағдайларда – тиісті сақтық шаралары туралы хабарлағанымыз туралы мәлімдемені ұсынамыз.

Біз корпоративтік басқаруға жауапты тұлғаларға хабарлаған мәселелерден ағымдағы кезең іші қаржылық есептіліктің аудиті үшін неғұрлым маңызды болған, демек, аудиттің негізгі мәселелері болып табылатын мәселелерді анықтаймыз. Біз бұл мәселелер туралы ақпаратты жария етуге заңмен немесе нормативтік актімен тыйым салынған немесе өте сирек жағдайларда бұндай ақпаратты хабарлаудың теріс салдары оны хабарлаудан болатын қоғамдық маңызы бар пайдадан асып түсетінін негізді түрде болжауға болатындықтан, қандай да бір мәселе туралы ақпарат біздің есепте хабарланбауы тиіс деген тұжырымға келген жағдайларды қоспағанда, осы мәселелерді есебімізде сипаттаймыз.

Алуа Есімбекова
Жоба бойынша серіктес
Қоғамдық бухгалтер
Нью Гемпшир штаты, АҚШ
2014 ж. 12 маусымдағы
№07348 лицензия

Азамат Абатов
Қазақстан Республикасының
білікті аудиторы
2020 ж. 21 тамыздағы
№МФ-0001157
біліктілік куәлігі

Жәңгір Жилысбаев
«Делойт» ЖШС
Бас директоры
Қазақстан Республикасында аудиторлық
қызметпен айналысуға
№0000015 мемлекеттік лицензия,
МФЮ – 2 түрі, Қазақстан Республикасы
Қаржы министрлігі
2006 жылғы 13 қыркүйекте берілген

Нұр-Сұлтан қ., Қазақстан Республикасы
2021 жылғы 18 наурыз

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДАҒЫ ЖАҒДАЙ БОЙЫНША ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАҒДАЙ ТУРАЛЫ ЖЕКЕ ЕСЕП (мың теңгеде)

	Ескер- тулер	2020 ж. 31 желтоқсан	2019 ж. 31 желтоқсан
АКТИВТЕР			
Ұзақ мерзімді активтер			
Негізгі құралдар	5	1,752,998,723	1,776,858,268
Материалдық емес активтер		5,136,151	5,840,505
Еншілес ұйымдарға инвестициялар	6	466,985,460	436,001,668
Қауымдастырылған және бірлескен кәсіпорындарға инвестициялар	7	3,261,978	3,823,582
Берілген несиелер	8	858,035,076	821,578,974
Басқа да ұзақ мерзімді активтер	9	27,328,707	13,337,748
Ұзақ мерзімді активтер жиыны		3,113,746,095	3,057,440,745
Ағымдағы активтер			
Ақша қаражаты мен оның баламалары	10	97,400,325	60,384,027
Берілген несиелер	8	23,277,678	11,184,573
Тауар-материалдық қорлар	11	15,687,592	14,436,655
Сауда дебиторлық берешек	12	10,914,280	6,121,260
Өтелетін ҚҚС		2,464,924	2,837,908
Басқа да ағымдағы активтер	13	47,745,364	42,410,712
		197,490,163	137,375,135
Сату үшін және Акционердің пайдасына бөлуге деп жіктелген активтер		104,188	3,334,721
Ағымдағы активтер жиыны		197,594,351	140,709,856
Активтер жиыны		3,311,340,446	3,198,150,601
КАПИТАЛ ЖӘНЕ МІНДЕТТЕМЕЛЕР			
Капитал			
Жарғылық капитал	14	1,082,299,194	1,082,299,194
Хеджирлеу резерві	14	(52,819,878)	(37,600,325)
Шетел валюталарын қайта есептеу резерві		116,451	262,737
Бөлінбеген пайда		536,736,794	473,196,269
Капитал жиыны		1,566,332,561	1,518,157,875

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДАҒЫ ЖАҒДАЙ БОЙЫНША (ЖАЛҒАСЫ)

**ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАҒДАЙ ТУРАЛЫ ЖЕКЕ ЕСЕП
(мың теңгеде)**

	Ескер- тулер	2020 ж. 31 желтоқсан	2019 ж. 31 желтоқсан
Ұзақ мерзімді міндеттемелер			
Несиелер	15	1,181,788,302	1,196,753,019
Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері	16	191,853,374	182,852,468
Қаржылық кепілдік шарттары бойынша міндеттемелер	17	37,664,565	26,316,144
Жалдау бойынша міндеттемелер	18	18,276,947	25,455,714
Жұмыскерлерге сыйақы бойынша міндеттемелер	19	8,551,320	8,749,181
Ұзақ мерзімді міндеттемелер жиынтығы		1,438,134,508	1,440,126,526
Ағымдағы міндеттемелер			
Несиелер	15	202,124,534	98,581,248
Сауда кредиторлық берешек	20	32,040,554	50,875,525
Төленетін басқа да салықтар		25,060,681	15,044,799
Жалдау бойынша міндеттемелер	18	16,208,558	17,249,661
Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша міндеттемелер	21	5,048,021	27,301,513
Жұмыскерлерге сыйақы бойынша міндеттемелер	19	2,227,889	1,303,792
Акционердің пайдасына тағайындалған күші жойылмайтын міндеттеме		104,188	1,164,188
Басқа да ағымдағы міндеттемелер	22	24,058,952	28,345,474
Ағымдағы міндеттемелер жиыны		306,873,377	239,866,200
Міндеттемелер жиыны		1,745,007,885	1,679,992,726
Капитал мен міндеттемелер жиыны		3,311,340,446	3,198,150,601

Компания басшылығы атынан:

Қ.Е. Әлмағамбетов
Басқарма төрағасының м.а.

2021 ж. 18 наурыз

Д.Ә. Көшерев
Басқарма төрағасының қаржы
бойынша орынбасары

2021 ж. 18 наурыз

Е.Б. Станкова
Бас бухгалтер

2021 ж. 18 наурыз

Төмендегі ескертулер осы жеке қаржылық есептілігінің ажырамас бөлігі болып табылады.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ПАЙДА МЕН ШЫҒЫН ЖӘНЕ ӨЗГЕ ЖИЫНТЫҚ КІРІС ТУРАЛЫ ЖЕКЕ ЕСЕП (мың теңгеде)

	Ескер- тулер	2020 ж.	2019 ж.
Түсім және басқа да кірістер	23	473,149,041	425,150,356
Өткізудің өзіндік құны	24	(364,198,245)	(353,894,387)
Жалпы пайда		108,950,796	71,255,969
Жалпы және әкімшілік шығыстар	25	(37,579,457)	(42,588,760)
Қаржылық кірістер	26	108,420,526	54,302,791
Қаржылық шығындар	27	(149,553,862)	(165,720,701)
Бағам айырмасынан пайда/(шығын)	31	21,692,932	(3,212,395)
Дивидендтер бойынша кірістер	30	7,993,159	9,296,218
Еншілес ұйымдарға инвестициялардың есептен шығарылуынан пайда	6	6,219,467	-
Активтердің құнсыздануы		(175,628)	(1,006,654)
Басқа да пайда мен шығындар		5,907,808	(13,552,544)
Салық салуға дейінгі пайда/(шығын)		71,875,741	(91,226,076)
Корпоративтік табыс салығы бойынша (шығыстар)/үнемдеу	16	(7,904,802)	6,671,924
Жыл іші пайда/(шығын)		63,970,939	(84,554,152)
Табыс салығы шегерілгеннен кейінгі өзге жиынтық (шығын)/кіріс:			
<i>Пайда мен залал құрамына қайта жіктелуге жатпайтын баптар:</i>			
Еңбек қызметі аяқталғаннан кейін жұмыскерлерге төленетін сыйақы бойынша міндеттемелерді қайта бағалау	19	(425,324)	93,157
<i>Келесі кезеңдерде пайда мен залал құрамына қайта жіктеуге жататын баптар:</i>			
Ақша ағындарын хеджирлеу құралдары бойынша таза (шығын)/кіріс	14	(15,219,553)	33,259
Ақша ағындарын хеджирлеу құралдары бойынша шығынды кезең ішіндегі шығынға қайта жіктеу	14, 23	-	18,945,341
Шетелдік бөлімшені есептілік валютасына қайта есептеуден туындайтын бағам айырмасы		(146,286)	179,008
Жыл іші өзге жиынтық (шығын)/кіріс		(15,791,163)	19,250,765
Жыл іші жиынтық кіріс/(шығын) жиыны		48,179,776	(65,303,387)
Акцияға шаққандағы пайда/(шығын), теңгеде	28	129	(170)

Компания басшылығы атынан:

Қ.Е. Әлмеғамбетов
Басқарма төрағасының м.а.

Д.Ә. Көшеров
Басқарма төрағасының қаржы
бойынша орынбасары

Е.Б. Станкова
Бас бухгалтер

2021 ж. 18 наурыз

2021 ж. 18 наурыз

2021 ж. 18 наурыз

Төмендегі ескертулер осы жеке қаржылық есептілігінің ажырамас бөлігі болып табылады.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ЖЕКЕ ЕСЕП (мың теңгеде)

	Ескер- тулер	2020 ж.	2019 ж.
Операциялық қызметтен түскен ақша қаражатының қозғалысы:			
Жыл іші пайда/(шығын)		63,970,939	(84,554,152)
Пайда мен шығында көрсетілген корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар/(үнемдеу)	16	7,904,802	(6,671,924)
Келесілерге түзету:			
Тозу және амортизация	24, 25	80,243,305	78,596,284
Қаржылық шығындар	27	149,553,862	165,720,701
Қаржылық кіріс	26	(108,420,526)	(54,302,791)
Активтердің құнсыздануына резерв		175,628	1,006,654
Еңбек қызметі аяқталғаннан кейін қызметкерлерге төленетін сыйақы және қызметкерлерге төленетін басқа да ұзақ мерзімді сыйақылар бойынша шығыстар	24, 25	944,818	4,691,794
Күтілетін кредиттік шығындарға резервті (қалпына келтіру)/есептеу және құнсыздануы	25	(187,230)	3,025,332
Еншілес ұйымдарға инвестициялардың есептен шығарылуынан пайда	6	(6,219,467)	-
Бағам айырмасынан (пайда)/шығын	31	(21,692,932)	3,212,395
Ақша ағындарын хеджирлеу құралдары бойынша шығынды кезең ішіндегі шығынға қайта жіктеу	14, 23	-	18,945,341
Дивидендтер бойынша кірістер	30	(7,993,159)	(9,296,218)
Бағалау міндеттемелері бойынша (шығыстарды қалпына келтіру)/шығыстар		(5,161,190)	9,657,727
Пайдаланылмаған демалыстар мен басқа да сыйақылар бойынша резервтерді есептеу		1,558,023	3,638,507
Басқасы		(583,030)	4,112,086
Айналым капиталындағы және баланстың басқа да баптарындағы өзгерістерге дейінгі операциялық пайда		154,093,843	137,781,736
Басқа да ағымдағы және ұзақ мерзімді активтердің өзгеруі		(4,696,417)	(690,384)
Тауар-материалдық қорлардың өзгеруі		4,169,141	1,318,581
Сауда дебиторлық берешектің өзгеруі		(4,546,498)	25,041,550
Қызметкерлердің сыйақы бойынша міндеттемелердің өзгеруі		(643,906)	(528,438)
Сауда кредиторлық берешектің өзгеруі		(6,863,652)	(8,037,915)
Төленуі тиіс басқа да салықтардың өзгеруі		13,416,305	10,961,290
Басқа да ағымдағы міндеттемелердің өзгеруі		6,993,983	(27,635,255)
Операциялық қызметтен түскен ақша қаражат		161,922,799	138,211,165
Төленген пайыздар	15	(107,567,564)	(78,369,299)
Алынған пайыздар		53,827,983	41,723,685
Операциялық қызметтен түскен ақша қаражатының таза қозғалысы		108,183,218	101,565,551
Инвестициялық қызметтен ақша қаражатының қозғалысы:			
Негізгі құралдарды сатып алу, соның ішінде негізгі құралдар үшін төленген аванстар		(92,442,766)	(104,304,041)
Басқа да ұзақ мерзімді активтерді өткізу		8,898,945	1,165,331
Еншілес ұйымдарға инвестициялар	6	(30,668,760)	(21,126,200)
Еншілес ұйымдарға инвестицияларды сатудан түскен түсім		8,980,000	3,515,000
Несиелер беру	8	(24,712,900)	(2,816,267)
Берілген несиелерді өтеу		60,898,695	2,614,904
Алынған дивидендтер		8,610,321	7,783,867
Басқасы		189,469	396,082
Инвестициялық қызметтен ақша қаражатының таза қозғалысы		(60,246,996)	(112,771,324)

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ (ЖАЛҒАСЫ) АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ЖЕКЕ ЕСЕП (мың теңгеде)

	Ескерту- лер	2020 ж.	2019 ж.
Қаржылық қызметтен ақша қаражатының қозғалысы:			
Жарғылық капиталға жарна	14	-	19,224,600
Несиелер алу	15	146,306,149	483,230,730
Несиелерді өтеу	15	(126,036,901)	(391,383,395)
Облигацияларды мерзімінен бұрын өтеу бойынша сыйлықақы және комиссияларды өтеу	27	(24,220,784)	(45,236,114)
Дивидендтер және төленген үлестірімдер		(1,065,090)	(20,664,670)
Жалдау бойынша міндеттемелерді өтеу	15	(10,339,771)	(4,678,135)
Басқасы		(1,152,086)	(199,511)
Қаржылық қызметтен ақша қаражатының таза қозғалысы		(16,508,483)	40,293,505
Ақша қаражаты мен оның баламаларының таза ұлғаюы			
Жыл басындағы ақша қаражаты мен оның баламалары	10	60,384,027	33,257,875
Шетел валютасында деноминацияланған ақша қаражаты мен оның баламаларының баланстарына валюта бағамдары өзгерісінің әсері		5,595,411	(1,960,715)
Күтілетін кредиттік шығындар бойынша резервтің өзгеруінің әсері		(6,852)	(865)
Жыл аяғындағы ақша қаражаты мен оның баламалары	10	97,400,325	60,384,027
Ақшалай емес операциялар:			
Банктік несиелерді «Востокмашзавод» АҚ еншілес ұйымынан Компанияға аудару	15	-	7,249,790

Компания басшылығы атынан:

Қ.Е. Әлмағамбетов
Басқарма төрағасының м.ә.

2021 ж. 18 наурыз

Д.Ә. Көшерев
Басқарма төрағасының қаржы бойынша орынбасары

2021 ж. 18 наурыз

Е.Б. Станкова
Бас бухгалтер

2021 ж. 18 наурыз

Төмендегі ескертулер осы жеке қаржылық есептілігінің ажырамас бөлігі болып табылады.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ КАПИТАЛДАҒЫ ӨЗГЕРІСТЕР ТУРАЛЫ ЖЕКЕ ЕСЕП (мың теңгеде)

	Жарғылық капитал	Қосымша төленген капитал	Шетел валютасын қайта есептеу резерві	Хеджирлеу резерві	Бөлінбеген пайда	Капитал жиыны
2019 ж. 1 қаңтарға	1,062,635,047	290,037	83,729	(56,578,925)	534,905,466	1,541,335,354
Жыл іші шығын	-	-	-	-	(84,554,152)	(84,554,152)
Жыл іші өзге жиынтық кіріс	-	-	179,008	18,978,600	93,157	19,250,765
Жыл іші жиынтық кіріс/(шығын) жиыны	-	-	179,008	18,978,600	(84,460,995)	(65,303,387)
Акцияларды шығару (14 Ескерту)	19,664,147	(290,037)	-	-	-	19,374,110
Басқа да салымдар (14 Ескерту)	-	-	-	-	21,144,755	21,144,755
Еңшілес ұйымдардың капиталына салынған активтерді қосымша бағалау	-	-	-	-	1,607,043	1,607,043
2019 ж. 31 желтоқсанға	1,082,299,194	-	262,737	(37,600,325)	473,196,269	1,518,157,875
2020 ж. 1 қаңтарға	1,082,299,194	-	262,737	(37,600,325)	473,196,269	1,518,157,875
Жыл іші пайда	-	-	-	-	63,970,939	63,970,939
Жыл іші өзге жиынтық шығын	-	-	(146,286)	(15,219,553)	(425,324)	(15,791,163)
Жыл іші жиынтық (шығын)/кіріс жиыны	-	-	(146,286)	(15,219,553)	63,545,615	48,179,776
Басқа да салымдар (14 Ескерту)	-	-	-	-	(5,090)	(5,090)
2020 ж. 31 желтоқсанға	1,082,299,194	-	116,451	(52,819,878)	536,736,794	1,566,332,561

Компания басшылығы атынан:

Қ. Е. Әлмағамбетов О "НҚ-ҚТЖ" АҚ
Басқарма төрағасының м.а.

2021 ж. 18 наурыз

Д. Ә. Көшеров
Басқарма төрағасының қаржы бойынша орынбасары

2021 ж. 18 наурыз

Е. Б. Станкова
Бас бухгалтер

2021 ж. 18 наурыз

Төмендегі ескертулер осы жеке қаржылық есептілігінің ажырамас бөлігі болып табылады.

1. ЖАЛПЫ АҚПАРАТ

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық компаниясы» АҚ (бұдан әрі – «Компания») Қазақстан Республикасы Үкіметінің (бұдан әрі – «соңғы Акционер») қаулыларына сәйкес Қазақстанда теміржол саласындағы мемлекеттік активтерді басқару жөніндегі холдингтік компанияны ұйымдастыру мақсатында құрылған. Компания 2002 ж. 15 мамырда тіркелген. Компанияның тіркелген офисінің мекенжайы: 010000, Қазақстан Республикасы, Нұр-Сұлтан қаласы, Д. Қонаев көшесі, 6.

«Самұрық-Қазына» Ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ (бұдан әрі – «Акционер») Компанияның жалғыз акционері болып табылады.

Компания Қазақстан Республикасында Мемлекет бақылайтын мемлекеттік теміржол жүйесін пайдалануды жүк тасымалы қызметін көрсету арқылы, магистральды теміржол желісі қызметін көрсету арқылы және теміржол инфрақұрылымын жөндеу мен ұстау арқылы жүзеге асырады.

Ресурстарды бөлу және сегменттердің қызметін бағалау мақсатында Компания басшылығы көрсетілетін қызметтердің түріне сәйкес Компанияны бір есептік сегмент ретінде қарастырады. Компания басшылығы магистральдық теміржол желісі қызметтерінің есептік сегментінің көпжақты көрсеткіштерін бақылайды, мысалы: салық салынғанға дейінгі пайда, жыл іші пайда және жалпы пайда. Бұл ретте, жыл іші пайда – бұл Компания басшылығы ресурстарды бөлу және сегменттің қызметін бағалау үшін пайдаланатын негізгі көрсеткіш болып табылады.

Қазақстанның темір жол саласын реттеу шеңберінде мемлекет республикаішілік бағыттар бойынша, халықаралық экспорттық және импорттық қатынастарда магистральдық темір жол желісінің көрсетілетін қызметтеріне тарифтер белгілейді. Бұл реттелетін тарифтер тасымалданатын жүктің түріне байланысты өзара ерекшеленеді. Бұл ретте, халықаралық транзиттік қатынаста жүктерді тасымалдау бойынша көрсетілетін қызметтерге және тиісінше халықаралық транзиттік қатынастағы магистральдық теміржол желісінің көрсетілетін қызметтеріне арналған тарифті мемлекет реттемейді.

Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрілігінің Табиғи монополияларды реттеу Комитеті (бұдан әрі – «ТМРК») 2016-2020 жылдарға магистральды теміржол жүйесі қызметіне тарифтерді жүк тасымалына тарифтің жыл сайынғы 4%-дық өсімімен бекітті.

2020 ж. қарашада ТМРК 2021-2025 жж. арналған магистральдық теміржол желілерінің қызметтеріне тарифтерді бекітті. 2021 ж. 1 қаңтардан бастап магистральдық теміржол желісінің қызметтері үшін: жолдың электрлендірілмеген учаскелеріндегі тепловоздар үшін; жолдың электрлендірілген учаскелеріндегі электровагондар үшін тарифтерді саралау енгізілді.

Операциялық орта

Қазақстанды қоса алғанда, дамушы елдердің нарықтары неғұрлым дамыған нарықтардың тәуекелдерінен өзгеше экономикалық, саяси, әлеуметтік, соттық және заңнамалық тәуекелдерге бейім. Қазақстанда бизнес жүргізуді реттейтін заңдар мен нормативтік актілер тез өзгеруі мүмкін және оларды негізсіз түсіндірудің мүмкіндігі бар. Қазақстанның болашақ экономикалық бағыты мемлекеттің салықтық және кредиттік-ақша саясатына, қабылданатын заңдар мен нормативтік актілерге, сондай-ақ мемлекеттегі саяси жағдайдың өзгеруіне айтарлықтай тәуелді.

Қазақстан мұнай мен газдың үлкен ауқымдарын өндіруіне және экспорттауына байланысты Қазақстан экономикасы мұнай мен газдың әлемдік бағаларының өзгерістеріне ерекше сезімтал. 2020 ж. наурызда мұнайдың әлемдік бағасы 40%-дан астамға күрт төмендеді, бұл негізгі валюталарға қатысты теңге бағамының дереу әлсіреуіне әкелді.

Бұдан басқа, 2020 ж. басында әлемде жаңа коронавирус (COVID-19) өте жылдам тарала бастады, бұл Дүниежүзілік Денсаулық сақтау ұйымы (ДДСҰ) 2020 ж. наурыз айында пандемияның басталуын жариялауына әкелді. Көптеген елдердің COVID-19 таралуын болдырмау үшін қолданған шаралары көптеген компаниялар үшін операциялық қиындықтарға алып келді және әлемдік қаржы нарықтарына айтарлықтай әсер етті. COVID-19 өндірісті тоқтата тұру немесе жабу, жеткізілім тізбегінің бұзылуы, қызметкерлердің карантині, сұраныстың төмендеуі және қаржыландыру қиындықтары нәтижесінде операциялық қызметтің бұзылуын қоса алғанда, бірақ бұлармен ғана шектелмей, экономиканың әртүрлі секторларындағы көптеген компаниялардың қызметіне елеулі әсер етті.

Қазақстан Республикасында төтенше жағдай мен карантин режимін енгізу жолаушылар тасымалына елеулі әсер етті. Бұл ретте карантин режиміне байланысты мемлекеттік шекараларды жабу жөніндегі шектеу шаралары Қазақстанда және бірқатар басқа елдерде жүк тасымалдарына айтарлықтай әсер еткен жоқ, себебі бірде-бір мемлекет жүк теміржол қозғалысын тоқтатқан жоқ. Дегенмен, 2020 ж. Қазақстан экономикасы өсуінің баяулауы республикаішілік жүк тасымалдары көлемінің біршама төмендеуіне әсер етті.

2020 ж. екінші жартысында Қытай халық республикасы Қазақстанмен шекарада транзит аймағында бірқатар карантиндік шараларды енгізді. Карантинге байланысты қосымша тексерулер мен іс-шаралар екі бағыттағы да импорттық, экспорттық және транзиттік қатынастардағы составтардың өткізу қабілетіне әсер етті. Сонымен қатар, 32 Ескертуде көрсетілгендей, Компания басшылығы тұрып қалған жүктердің көлемін азайту мақсатында контейнерлердегі жүктерді қоспағанда, Достық өткелі арқылы ҚХР бағытындағы жүктерді қабылдауға және тасымалдауға уақытша тыйым енгізді. Компания Қазақстанның мемлекеттік ведомстволарының өкілдерімен бірлесіп, екі мемлекеттің шекарасында өткізу қабілетін және үздіксіз қатынасты қалпына келтіруге бағытталған бірқатар шараларды қабылдауда.

Жоғарыда сипатталған жағдайға қарамастан, 2020 ж. салыстырмалы өткен кезеңмен салыстырғанда транзиттік жүк тасымалы көлемінің өсуі байқалды.

Компания басшылығы COVID-19 жағдайының дамуын бақылап отыр, бірақ қазіргі уақытта Компанияның одан әрі қызметіне пандемияның елеулі әсерін күтпейді. Компанияның операцияларына COVID-19 әсерінің маңыздылығы көбінесе коронавирустың әлемдік және Қазақстан экономикасына әсерінің ұзақтығы мен таралуына байланысты.

Мемлекет Компанияға бақылау жүргізе отырып, Қазақстан Республикасындағы теміржол қызметінің ұзақ мерзімді саясатын айқындайды. Қазақстан Республикасының теміржол саласы 1997 ж. бастап қайта құрылымдау барысында. Ол жүк тасымалы және инфрақұрылымды бөлу, реттеушілік ортаны өзгерту және салаға инвестицияларды тарту үшін жағдай жасауға бағытталған.

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық компаниясы» АҚ Компаниялар тобының (бұдан әрі – «Топ») 2029 ж. дейінгі даму стратегиясына сәйкес 2020 ж. мемлекеттік жекешелендіру бағдарламасына сәйкес тиімділікті арттыру, транзиттік тасымалдауды дамыту бойынша және корпоративтік портфельді оңтайландыру, Топтың қаржылық тұрақтылығын қамтамасыз ету, тұтынушылардың қанағаттанушылығын арттыру, пойыздар қозғалысының қауіпсіздігін қамтамасыз ету, сондай-ақ Топтың тұрақты дамуын қамтамасыз ету бойынша жұмыстар жалғастырылды.

2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУДЫҢ НЕГІЗГІ ҚАҒИДАТТАРЫ

Сәйкестік туралы мәлімдеме

Компанияның жеке қаржылық есептілігі Халықаралық қаржылық есептілік стандарттары жөніндегі кеңес (бұдан әрі – «ХҚЕСК») жариялаған Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (бұдан әрі – «ХҚЕС») сәйкес дайындалған.

Осы жеке қаржылық есептілік бас компания «Қазақстан темір жолы» Ұлттық компаниясы» АҚ-ның қаржылық есептілігі болып табылады. Осы жеке қаржылық есептілікке еншілес ұйымдар шоғырландырылған жоқ. Еншілес, қауымдасқан және бірлескен ұйымдарға инвестициялар құнсыздануды шегергеннен кейінгі өзіндік құны бойынша есепке алынды. Осы жеке қаржылық есептілік Компания басшылығымен 2021 ж. 12 наурызда бекітілген шоғырландырылған қаржылық есептілігімен бірге қарастырылуы керек.

Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына сәйкес дайындалған «Қазақстан темір жолы» Ұлттық компаниясы» АҚ-ның шоғырландырылған қаржылық есептілігі Қазақстан Республикасының заңнамасына сай әрекет ететін Компаниямен ашық пайдалануға берілген, және де Компанияның www.railways.kz корпоративтік сайтында орналастырылған.

Қызмет үздіксіздігі қағидаты

Компанияның жеке қаржылық есептілігі қызметтің үздіксіздігі жорамалы негізінде дайындалған.

Қызмет үздіксіздігі Компания жақын болашақта өзінің активтерін сату мен міндеттемелерін өтеуді өзінің негізгі шаруашылық қызметі барысында жүзеге асыруын шамалайды. 2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның ағымдағы міндеттемелері оның ағымдағы активтерінен 109,279,026 мың теңгеге үлкен (2019 ж. 31 желтоқсан: 99,156,344 мың теңге). 2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның 202,124,534 мың теңге көлеміндегі несиелері есепті күннен кейін 12 ай ішінде өтелуі тиіс. Бұдан басқа, 2020 ж. басында әлемде жаңа коронавирус (COVID-19) өте жылдам тарала бастады. Осы оқиғалардың Компания қызметіне әсері 1 Ескертуде сипатталған.

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

Компания басшылығы ақша қаражатына деген қажеттілігін, соның ішінде алынған несиелерді өтеу міндеттемелерін және даму жоспарын бағалады. Компания көлемді инвестициялық жобаларды операциялық қызметтен түскен ақша қаражатымен қоса Мемлекеттен алынған капитал мен сыртқы несиелер арқылы тарихи қаржыландырды. 2020 жыл ішінде Компания теңгемен облигациялар шығару есебінен АҚШ долларымен деноминацияланған борыш бөлігін қайта қаржыландыруды қоса алғанда, валюталық жүктемені төмендету бойынша іс-шараларды іске асырды, бұл ұлттық валюта әлсіреген жағдайда валюталық тәуекелдерді төмендетуге мүмкіндік берді. Басшылық қызмет үздіксіздігі жорамалын бағалау кезінде Компанияның қаржылық жағдайын, күтілетін болашақ қаржылық нәтижелерін және қызметтен ақша ағымдарын, несиелерін, қолжетімді кредит құралдары мен өзінің инвестициялық сипаттағы міндеттемелерін, тарифтердің күтілетін ұлғаюын, валюта бағамын және Компания тап болатын басқа да тәуекелдерді есепке алды. Сәйкес талдауды жүзеге асырғаннан кейін Компания басшылығы Компания операциялық қызметті жалғастыру үшін және өзінің міндеттемелерін (31 Ескерту) өтеу үшін жеткілікті қорларға ие деп есептеді және қызмет үздіксіздігі қағидасын қолдану орынды деп санады.

Құнды анықтау негізі

Есепті күнге бағалау немесе әділ құнмен есепке алынатын кейбір қаржылық құралдарды қоспағанда, жеке қаржылық есептілік тарихи құн қағидаты негізінде дайындалған.

Функционалдық валюта және ұсыну валютасы

Компанияның жеке қаржылық есептілігі Қазақстандық теңгемен (бұдан әрі – «теңге») берілген. Компанияның функционалдық валютасы теңге болып табылмайтын шетел құрылымдық бөлімшелерінің активтері мен міндеттемелері есептік күнге бағам бойынша аударылады, егер айырбастау бағамдары жыл ішінде айтарлықтай өзгермеген болса, пайда немесе шығындар жыл іші орташа бағам бойынша аударылады, әйтпеген жағдайда мәмілелер жасалған күнгі айырбас бағамдары қолданылады. Қайта есептеу бойынша туындайтын бағам айырмалары өзге жиынтық кірісте есепке алынады. Шетелдік ұйымдар шыққан кезде, аталған шетелдік ұйымдарға тиесілі барлық жинақталған бағам айырмалары пайда мен шығында танылады.

Теңге Қазақстан Республикасынан тыс жерде толық айырбасталатын валюта болып табылмайды. Компанияның функционалдық валютасынан басқа валютадағы (шетелдік валютадағы) операциялар Қазақстандық қор биржасы («ҚҚБ») белгілеген операцияны жасау күніне нарықтық бағам бойынша ескеріледі. ҚҚБ сессиясында сауда-саттық өткізілмеген шетелдік валюталар бойынша валюталардың айырбастау бағамын Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Reuters ақпараттық агенттігінің арналары бойынша алынған баға белгілеуге сәйкес АҚШ долларына кросс-бағамды қолданып есептейді.

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

Шетелдік валюталарда берілген ақша активтері мен міндеттемелер есептік күндегі бағам бойынша ұйымның функционалды валютасына қайта есептеледі. Операция жасалған күннен кейін айырбастау бағамдарының өзгеруі нәтижесінде туындайтын барлық бағамдық айырмалар: өзге жиынтық кірісте есепке алынатын қайта есептеуден болатын бағамдық айырмаларды және осы активтің өзіндік құнына енгізілетін, белгілі бір талаптарға сай келетін активті сатып алуға, оның құрылысына немесе өндіруге тікелей қатысты несиелер бойынша бағамдық айырмаларды қоспағанда, пайдалар мен шығындарда көрсетіледі. Әділ құны бойынша шетелдік валюталарда берілген ақшалай емес активтер мен міндеттемелер әділ құнын белгілеу күніндегі қолданыстағы бағам бойынша теңгеге қайта есептеледі. Шетелдік валютада тарихи құны бойынша берілген ақшалай емес активтер мен міндеттемелер қайта есептелмейді.

Келесі кестеде шетел валютасының теңгеге айырбастау бағамдары көрсетілген:

	2020 ж. 31 желтоқсан	2019 ж. 31 желтоқсан	2020 ж. орташа өлшемді бағам	2019 ж. орташа өлшемді бағам
АҚШ доллары	420.91	382.59	412.95	382.75
Еуро	516.79	429.00	471.44	428.51
Швейцария франкі	477.60	395.16	440.52	385.24
Ресей рублі	5.62	6.16	5.73	5.92

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ҚАҒИДАЛАРЫ**2020 ж. 1 қаңтардан бастап күшіне енген қайта қаралған стандарттарды, сондай-ақ қолданыстағы стандарттарға түзетулерді қабылдау**

Стандарттарға бірқатар өзгерістер, сондай-ақ қаржылық есептіліктің тұжырымдамалық негіздерінің жаңа редакциясы 2020 ж. 1 қаңтардан бастап күшіне енді:

- Қаржылық есептіліктің Тұжырымдамалық негіздерінің жаңа редакциясы. Атап айтқанда, активтер мен міндеттемелердің жаңа анықтамалары және кірістер мен шығыстардың нақтыланған анықтамалары енгізілген;
- ХҚЕС (IFRS) 9, ХҚЕС (IFRS) 7 және ХҚЕС (IAS) 39 түзетулер - Базалық пайыздық мөлшерлеме реформасы. Қабылданған түзетулер орындалуы базалық пайыздық мөлшерлемені реформалау нәтижесінде туындайтын белгісіздікке байланысты хеджирлеуді есепке алуды тоқтатуға әкелуі мүмкін хеджирлеуді есепке алуға қойылатын кейбір талаптарды орындаудан босатуды ұсынады;
- ХҚЕС (IAS) 1 және ХҚЕС (IAS) 8 түзетулер – Елеуліліктің жаңа анықтамасы;
- ХҚЕС (IFRS) 3 түзетулер - Қабылданған түзетулер бизнестің анықтамасын қызмет түрлері мен активтердің біріктірілген жиынтығы ретінде түсіндіреді, ол бірлесіп қайтарымды құруға айтарлықтай ықпал ете алатын кем дегенде салым мен түбегейлі маңызды процесті қамтуы керек. Бұл ретте бизнес қайтарымды құруға қажетті барлық салымдар мен процестерді міндетті түрде қамтуы тиіс емес екендігі түсіндіріледі;

ХҚЕС (IFRS) 16 түзету 2020 ж. 1 маусымында күшіне енді және жалға алушыларға COVID-19-ға тікелей байланысты жалдау бойынша концессияны (жеңілдікті) есепке алмауға мүмкіндік беретін практикалық жеңілдетуді жалдау шартының модификациясы ретінде қарастырады.

Қаржылық есептіліктің тұжырымдамалық негіздерінің жаңа редакциясы және көрсетілген түзетулер компанияның жеке қаржылық есептілігіне әсер еткен жоқ.

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енген жаңа немесе қайта қаралған стандарттар

Бірқатар жаңа стандарттар, түсініктемелер және стандарттарға өзгерістер 2021 ж. 1 қаңтарынан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты күшіне енеді. Атап айтқанда, Компания мынадай стандарттарды, түсіндірулерді және стандарттарға түзетулерді мерзімінен бұрын қолданбаған:

- ХҚЕС (IFRS) 17 «Сақтандыру шарттары» (2023 ж. 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты қолданыстағы);
- ХҚЕС (IFRS) 10 және ХҚЕС (IAS) 28 түзетулер – инвестор мен оның қауымдасқан ұйымы немесе бірлескен кәсіпорны арасындағы мәмілелердегі активтерді сату немесе енгізу (күшіне ену күні анықталмаған);
- ХҚЕС (IAS) 1 түзетулер-қысқа мерзімді немесе ұзақ мерзімді (басталатын жылдық кезеңдерге қатысты әрекет ететін) ретінде міндеттемелерді жіктеу 2023 ж. 1 ақпаннан кейін немесе осы күннен кейін);
- ХҚЕС (IFRS) 3 түзетулер – Қаржылық есептіліктің Тұжырымдамалық негіздеріне сілтемелерді жаңарту (2022 ж. 1 қаңтардан бастап немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты қолданылатын);
- ХҚЕС (IAS) 16 түзетулер – Негізгі құралдар: активті нысаналы қолдануға дейін алынған түсімдер (2022 ж. 1 қаңтардан бастап немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты қолданылатын);
- ХҚЕС (IAS) 37 түзетулер – Ауыртпалықты шарттар: шартты орындауға шығындар (2022 ж. 1 қаңтардан бастап немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты қолданылатын);
- 2022 ж. 1 қаңтардан бастап немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты қолданылатын 2018-2020 жж. Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарын жыл сайынғы жетілдіру (ХҚЕС (IFRS) 1 түзету – ХҚЕС бірінші рет қолданатын еншілес қоғам; ХҚЕС (IFRS) 9 түзетулер – қаржы міндеттемелерін тануды тоқтатуға «10% тестте» комиссиялық сыйақыны есепке алу; ХҚЕС (IFRS) 16 түзету – Жалға алынған негізгі құралдарға күрделі салымдарды өтеуге қатысты мысалды алып тастау; ХҚЕС (IAS) 41 түзету – Әділ құнын бағалау кезінде салықтық төлемдерді есепке алу);
- ХҚЕС (IFRS) 9, ХҚЕС (IAS) 39, ХҚЕС (IFRS) 7, ХҚЕС (IFRS) 4 және ХҚЕС (IFRS) 16 түзетулер – Базалық пайыздық мөлшерлемелер реформасы (2-саты) (2021 ж. 1 қаңтардан бастап немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты қолданылатын);
- ХҚЕС (IAS) 1 түзетулер – Есеп саясаттарын ашып көрсету (2023 ж. 1 қаңтардан бастап немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты қолданылатын);
- ХҚЕС (IAS) 8 түзетулер – Есепке алу бағалауларын анықтау (2023 ж. 1 қаңтардан бастап немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты қолданылатын).

Көрсетілген стандарттар мен түзетулер күшіне енгеннен кейін Компанияның жеке қаржылық есептілігіне елеулі әсер етпейді деп күтілуде.

Есеп саясатының негізгі қағидалары

Негізгі құралдар

Негізгі құралдар кез келген жинақталған тозуды және құнсызданудан болған шығындарды шегергеннен кейінгі нақты шығындар моделі бойынша көрсетіледі. Актив қолдануға қолжетімді болған жағдайдан бастап оның тозуы есептеле бастайды.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ) (мың теңгеде)

Кейінгі шығындар

Активті пайдалы қолдану мерзімі ішінде шығындалатын негізгі құралдарға күнделікті техникалық қызмет көрсету шығыстары (активті жақсы қалпында ұстау үшін жүргізілетін техникалық қызмет көрсету бойынша тұрақты жұмыстар), сондай-ақ жөндеуге шығыстар (техникалық тексеру, техникалық қызмет көрсетуге келісімшарттар және т.б.) олардың пайда болуына қарай пайда мен залал құрамында танылады.

Активті ХҚЕС (IAS) 16 «Негізгі құралдар» сәйкес тану үшін қажетті сипаттамаларды қанағаттандыратын шығындар ғана капиталдандырылады.

Аяқталмаған құрылыс

Аяқталмаған құрылыс негізгі құралдарды сатып алуға және құрылыс кезінде келтірілген тікелей қатысты ауыспалы үстеме шығыстарды тиісті бөлуді қоса алғанда, салуға тікелей байланысты шығындарды қамтиды. Аяқталмаған құрылыстың ағымдағы құны құнсызданудан болған шығындарды тану қажеттілігі тұрғысынан тұрақты түрде қайта қаралып отырады.

Жалдау шарттары

Белгілі бір кезең ішінде өтеу орнына Компанияға сәйкестендірілген активті (оны ХҚЕС (IFRS) 16 «Жалдау» анықтайтындай) пайдалануды бақылау құқығы берілетін шарттарға (немесе шарттардың жекелеген компоненттеріне) қатысты Компания пайдалану құқығы нысанында активті және жалдаудың басталу күніне тиісті міндеттемені таниды. Шарттардың жалданбайтын компоненттері өзге де орынды стандарттарға сәйкес ескеріледі.

16 «Жалдау» ХҚЕС (IFRS) сәйкес Компания жалдауды танудан босатуды жалдаудың басталу күніне көзделген жалдау мерзімі 12 айдан аспайтын және сатып алуға арналған опционды қамтымайтын жалдау шарттарына, индекске немесе мөлшерлемеге байланысты емес ауыспалы жалдау мөлшерлемесі бар жалдау шарттарына, сондай-ақ құны төмен (2 млн. теңгеден кем) активтерді жалдау шарттарына қолданады. Компания қысқа мерзімді жалдау және құны төмен активтерді жалдау мерзімі ішінде желілік әдіспен шығыс ретінде таниды.

Жалдаудың басталу күніне Компания жалдау міндеттемелерін осы күнге дейін жасалмаған жалдау төлемдерінің келтірілген (ағымдағы) құны бойынша есептейді. Дисконттау, егер оларды оңай анықтауға болатын болса, жалдау шарттарында белгіленген мөлшерлемелерді қоспағанда, Компанияның қосымша қарыз қаражаттарын тартудың пайыздық мөлшерлемесін қолдану арқылы жүзеге асырылады.

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

Компания жалдау міндеттемесін төменгі жағдайларда әр кез қайта бағалайды (және пайдалану құқығындағы тиісті активке тиісті түзетулер енгізеді):

- жалдау мерзімі өзгерген немесе елеулі оқиға не өзгеріс сатып алу опционын бағалауды өзгертуге әкеп соқтырған жағдайда пайда болды, бұл жағдайда жалдау міндеттемесі қайта қаралған дисконттау арқылы қайта қарастырылған жалдау төлемдерін қайта есептеу арқылы қайта қарастырылған дисконт мөлшерлемесі арқылы бағаланады.
- жалдау төлемдері индекстің немесе ставканың өзгеруіне немесе кепілдік берілген тарату құны бойынша күтілетін төлемнің өзгеруіне байланысты өзгереді және осы жағдайларда жалдау бойынша міндеттеме өзгермеген дисконттау мөлшерлемесі пайдалана отырып қайта қаралған жалдау төлемдерін дисконттау жолымен қайта бағаланады (егер жалдау төлемдерінің өзгеруі өзгермелі пайыздық мөлшерлеменің өзгеру салдары болып табылмаса, бұл жағдайда қайта қаралған дисконттау мөлшерлемесі пайдаланылады).
- жалға алу шарты модификацияланған және жалға алу шартын өзгерту жеке жалға алу шарты ретінде ескерілмейді және бұл жағдайда жалға беру бойынша міндеттеме модификацияланған жалға алу шартын жалға алу мерзімі негізінде қайта бағаланады, қайта қаралған дисконттау ставкасын пайдалана отырып, қайта қаралған жалға алу төлемдерін дисконттау жолымен қайта бағаланады.

Жалдау басталған күнге Компания активті бастапқы құн бойынша пайдалану құқығы нысанында бағалайды, ол жалдау бойынша міндеттемені бастапқы бағалау шамасын, жалға алу басталған күнге немесе жалдау бойынша алынған ынталандыру төлемдерін шегере отырып, осындай күнге дейінгі жалдау төлемдерін, жалға алушы шеккен кез келген бастапқы тікелей шығындарды қамтиды. Пайдалану құқығы нысанындағы активтерді кейіннен есепке алуға қатысты меншігінде тұрған активтерге қатысты қолданылатын есеп саясаты пайдаланылады, оның ішінде тозуды және амортизацияны есептеуге, сондай-ақ құнсыздану мәніне тексеруге қатысты.

Пайдалану құқығы нысанындағы танылған актив мынадай кезеңдердің неғұрлым қысқа мерзімі ішінде желілік әдіспен амортизацияланады: активті пайдалы қолданудың болжамды мерзімі немесе жалдау мерзімі.

Компания жалдау бойынша міндеттемелерді қаржылық жағдай туралы жеке есепте жеке бапта ұсынады (18 Ескерту), ал пайдалану құқығы нысанындағы активтер, егер олар меншігінде болса, яғни негізгі құралдар (5 Ескерту) және материалдық емес активтер құрамында болғандағы сияқты, тиісті базалық активтер ұсынылатын баптарда ұсынылады.

Несиелер бойынша шығындар

Компания сыныпталатын активтерді сатып алумен, салумен және өндірумен тікелей байланысты несиелер бойынша шығындарды, сондай-ақ осы активтің құнының бір бөлігін капиталдандырады.

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

Компания ортақ мақсатқа тартылған несиелерді олардың сыныпталатын активті алу үшін тікелей жұмсалған шығындарының көлемінде ғана капиталдандырады. Капиталдандыру мөлшерлемесі ретінде активтерді сатып алуға тікелей байланысты несиелерді есептемегенде, Компанияның сыныпталатын активтерінің салынуы мен өндіруіне жұмсалған қарыз шығындары бойынша орташа өлшемді мәні алынады. Бұл ретте, егер тиісті сыныпталған актив болжамды пайдалануға дайын болған соң қарыз өтелмеген болып қалған жағдайда, капиталдандыру мөлшерлемесін есептеген кезде бұндай қарыз жалпы мақсатта тартылған несиелер құрамына енгізіледі.

Оларды сыныпталатын активтерге пайдалану күтілетін жекелеген несиелердің уақытша инвестицияларынан алынған инвестициялық кіріс капиталдандыруға жарамды несиелер бойынша шығындардан шегеріледі.

Несиелер бойынша шығындар сондай-ақ шетелдік валютамен қарыз алу нәтижесінде туындайтын бағамдық айырмаларды қамтиды, пайыздарды төлеу бойынша шығындарды түзету болып саналады. Нәтижесінде, бағамдық айырмаларды ескере отырып, шетел валютасында көрсетілген несиелер бойынша капиталдандырылған шығындар, егер қарыз функционалдық валютада көрсетілсе, капиталдандырылатын несиелер бойынша шығындар сомасынан аспауға тиіс. Бағамдық айырманың кез келген асып кетуі пайда мен шығындарда көрсетіледі.

Несиелер бойынша өзге шығындар олар туындайтын кезеңдегі пайда мен шығында танылады.

Тауар-материалдық қорлар

Тауар-материалдық қорлар өзіндік құн немесе өткізудің таза құнының ең кіші мәні бойынша бағаланады. Өзіндік құнға қорларды жеткізуге және ағымдағы күйге келтіруге байланысты келтірілген шығындар кіреді. Өткізудің таза құны аяқтауға жұмсалған шығындарды және өткізуге жұмсалатын бағалау шығындарын шегергенде кәдімгі қызмет барысында қорларды өткізу құнын бағалауды білдіреді. Қорларды өндіріске босату кезінде, өткізу және өзге де есептен шығару кезінде оларды бағалау орташа өлшемді құны бойынша жүргізіледі.

Қаржыл құралдары

Қаржы активтері мен міндеттемелері Компания тиісті қаржы құралына қатысты шарт бойынша тарап болған кезде Компанияның қаржылық жағдайы туралы есепте көрсетіледі.

Қаржы активтері мен қаржы міндеттемелері бастапқыда әділ құн бойынша бағаланады.

Еншілес ұйымдарға берілген нарықтық мөлшерлемеден төмен пайыздық мөлшерлеменен берілген несиелер бойынша әділ құнға дейін түзетуді Компания инвестицияға нақты шығындар ретінде қарайды және еншілес ұйымдарға инвестициялар құрамында танылады.

Барлық танылған қаржы активтері кейіннен амортизацияланған құны немесе қаржы активтерін басқару жөніндегі Компанияның бизнес-моделі және қаржы активтерінің ақша ағындарының шарттық сипаттамалары негізінде әділ құны бойынша бағаланады.

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

Бұл ретте:

- мақсаты шартта көзделген ақша ағындарын алу болып табылатын бизнес-модель шеңберінде ұсталатын борыштық құралдар және мұндай ақша ағындары негізгі соманы және ол бойынша пайыздарды төлеуді ғана қамтиды, әдетте, кейіннен амортизацияланған құны бойынша бағаланады;
- мақсаттары шартта көзделген ақша ағындарын алу және қарыз құралын сату болып табылатын бизнес-модель шеңберінде ұсталатын үлестік құралдар және мұндай ақша ағындары негізгі сома мен ол бойынша пайыздарды төлеуді ғана қамтиды, кейіннен өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланады (ӨЖКАӘҚБ); және
- барлық басқа борыштық инвестициялар мен үлестік инвестициялар кейіннен пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланады (ПЗАӘҚБ).

Ағымдағы жылы Компания ӨЖКАӘҚБ және амортизацияланған құны бойынша бағалау критерийлеріне сәйкес келетін борыштық құралдарға инвестицияларды ПЗАӘҚБ бойынша жіктеген жоқ.

Кейіннен амортизацияланған құны бойынша немесе ӨЖКАӘҚБ бойынша бағаланатын борыштық құралдар құнсыздану мәніне бағаланады (4 Ескерту).

Компания қаржы активтерін олар бойынша ақша ағындарына шарттық құқықтар тоқтатылған жағдайда немесе қаржы активі мен тиісті тәуекелдер мен пайда басқа ұйымға берілген жағдайда ғана тануды тоқтатады. Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активін тану тоқтатылған кезде активтің баланстық құны мен алынған және алуға тиесілі сыйақы сомасы арасындағы айырма пайда немесе шығынның құрамында танылады.

Қарыз алушы мен кредитор арасында болатын талаптары айтарлықтай өзгеше борыштық құралдармен алмасу бастапқы қаржы активін өтеу және жаңа қаржы активін тану ретінде есепке алынуы тиіс. Сол сияқты, Компания қолданыстағы активтің немесе оның бір бөлігінің талаптарының елеулі өзгерісін есепке алуда бастапқы қаржы активін өтеу және жаңа активті тану ретінде көрсетеді. Егер бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша дисконтталған, алынған комиссиялық сыйақыны шегергендегі комиссиялық сыйақы төлеуді қоса алғанда, жаңа талаптарға сәйкес ақша ағындарының келтірілген құны бастапқы қаржы активі бойынша қалған ақша ағындарының дисконтталған келтірілген құнынан кемінде 10 пайызға өзгеше болса, талаптар айтарлықтай өзгеше болып саналады. Егер өзгеріс елеулі болып табылмаса, (1) талап өзгергенге дейінгі активтің баланстық құны мен (2) талаптар өзгергеннен кейінгі ақша ағындарының келтірілген құны арасындағы айырма қаржылық кірістер құрамындағы шарттық талаптардың өзгерісінен пайда немесе залал ретінде пайдаға немесе шығындарға жатқызылады.

Компания еншілес ұйымдарға берілген нарықтық мөлшерлемеден төмен пайыздық мөлшерлемелер бойынша шарттардың талаптарын өзгерту туралы жеке-дара шешім қабылдаған жағдайларда тануды немесе елеусіз модификацияны тоқтатудың әсері еншілес ұйымдарға инвестициялардың құрамында көрсетіледі.

Қаржылық кепілдіктерден басқа барлық қаржы міндеттемелері бастапқы танылғаннан кейін тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолдана отырып амортизацияланған құны бойынша немесе ПЗАӘҚБ бойынша бағаланады.

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

Бастапқы танудан кейінгі қаржылық кепілдіктер екі шаманың ең үлкені бойынша ескеріледі:

- ХҚЕС (IFRS) 9 сәйкес күтілетін кредиттік шығындарға бағалау резерв сомасы, және
- қажет болған жағдайда, ХҚЕС 15 сәйкес танылған жинақталған кірістер сомасына азайтылған бастапқы танылған сома.

Еншілес ұйымдардың банктер алдындағы міндеттемелерін орындауына кепілдік беру мақсатында қаржылық кепілдіктерді бастапқы танығаннан кейін еншілес ұйымға инвестициялардың баланстық құны тиісті еншілес ұйым есептен шығарылатын сәтке дейін (тіпті қаржылық кепілдік туралы шарттың мерзімі аяқталғаннан кейін де) өзгертуге жатпайды. Еншілес ұйымға инвестициялардың баланстық құнын ұлғайту инвестицияға нақты шығындар ретінде қаралады.

Сатуға арналған ұзақ мерзімді активтер

Ұзақ мерзімді активтер және есептен шығарылатын активтер топтары, егер олардың баланстық құны өндірістік қызметте пайдалану барысында емес, сату кезінде өтелсе, сатуға арналған ретінде жіктеледі. Егер ұзақ мерзімді актив (немесе есептен шығатын активтер тобы) өзінің ағымдағы жағдайында сатылуы мүмкін болса және сату ықтималдығы жоғары болса, осы шарт орындалды деп есептеледі. Сатуға арналған деп жіктелген ұзақ мерзімді активтер (және есептен шығарылатын активтер тобы) екі шаманың арасындағы ең кішісін қолдану арқылы бағаланады: бұған дейінгі баланстық құн және сату шығындарын шегергеннен кейінгі әділ құны.

Айналымнан тыс активтің сатуға арналған деп жіктелуі тоқтатылуы тиіс болған жағдайда, Компания айналымнан тыс активтің баланстық құнын талап етілетін түзетулерді жіктеу критерийлері қанағаттандыруды тоқтатқан кезең ішінде жалғасатын қызметтен пайда мен шығынның құрамына қосады.

Капитал

Жарғылық капитал

Жай акциялар капитал ретінде жіктеледі. Жаңа акцияларды шығаруға тікелей қатысты шығындар ұйымдарды біріктіру жағдайларынан басқа капитал түсімінің сомасынан шегеру ретінде көрсетіледі. Жарғылық капиталға барлық ақшалай емес салымдарды тәуелсіз бағалаушы беру күніндегі жағдай бойынша әділ құны бойынша бағалайды.

Орналастырудың заңи тіркелуі жүзеге асырылмаған орналастырылатын жай акциялар үшін алынған қаражат қосымша төленген жарғылық капитал ретінде тіркеу сәтіне дейін танылады. Тіркелуден кейін түсімдер жарғылық капиталға ауыстырылады.

Басқа салымдар

Компания Акционермен/соңғы Акционермен активтерді алу, нарықтық мөлшерлемеден төмен мөлшерлеме бойынша алынған несиелер бойынша әділ құнға дейін түзету сияқты операцияларды және Компанияның жарғылық капиталында қосымша үлес алуға әкелмейтін Акционермен/соңғы Акционермен өзге де операциялар жасайды. Компания мұндай операцияларды бөлінбеген пайда арқылы көрсетеді.

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

Басқа да бөлулер

Бөлу, егер Компания ақша қаражатын немесе ақшалай емес активтерді Акционерге/соңғы Акционерге өтеусіз негізде беруді міндеттенгенде және мұндай міндеттеменің сомасы сенімді бағалануы мүмкін болғанда капиталдың құрамында танылады. Бөлу қолданылатын жерде кейінге қалдырылған салықтың кез келген тиісті әсерін шегере отырып, капитал құрамында танылады.

Хеджирлеу есебі

Компания әділ құнды хеджирлеудің құралы, ақша ағындарын хеджирлеу құралы немесе шетел құрылымға таза инвестицияларды хеджирлеу құралы ретінде туынды қаржылық құралдарды және орнатылмаған туынды қаржылық құралдарды (валюталық тәуекел бойынша) қосқанда хеджирлеудің жеке құралдарын белгілейді. Болашақ мәмілелердің міндеттемелері бойынша валюталық тәуекелді хеджирлеу ақша ағындарын хеджирлеу құралы ретінде есепке алынады.

Компания хеджирлеу құралдары мен хеджирленетін тармақ арасындағы қатынасты олар тәуекелдерді басқару мен хеджирлеу стратегиясына байланысты танылған мезеттен бастап құжаттайды. Сонымен қоса, хеджирлеу қатынасын белгілеу барысында Компания хеджирлеу құралының тиімділігін әрдайым құжаттайды. Тиімділік хеджирлеу тәуекеліне жатқызылатын хеджирлеу тармағымен байланысты әділ құнның немесе ақша ағымының өзгеруін өтеу негізінде қарастырылады.

Ақша ағындарын хеджирлеу

Ақша ағындарын хеджирлеудің құралы ретінде белгіленген және тану шарттарын қанағаттандырған қаржылық құралдардың әділ құнының өзгеруінің тиімді үлесі өзге жиынтық кірісте көрсетіледі және ақша ағындарын хеджирлеу резервінде жинақталады. Ақша ағындарын хеджирлеудің әділ құнының өзгеруінің тиімсіз үлесі есепті кезеңнің пайда мен залал құрамына қосылады да қаржылық шығындар жолында көрсетіледі.

Бұрын өзге жиынтық кірісте танылған сомалар хеджирленетін бап пайда мен шығындарға әсер еткен кезеңдерде хеджирленетін баптың шығынға жазылуы көрсетілетін жол бойынша пайда мен залал құрамына қайта жіктеледі.

Хеджирлеуді есепке алу :

- а) Компания хеджирлеу қатынасын тоқтатқан кезде;
- ә) хеджирлеу құралының мерзімі аяқталған кезде, хеджирлеу құралы сатылған, бұзылған немесе орындалған кезде; және
- б) қаржылық құрал хеджирлеу құралы ретінде танылу үшін есеп талаптарын қанағаттандыруды тоқтатқан күні тоқтатылады.

Өзге жиынтық кірісте танылған және капиталда жинақталған өзгерістер бұрын ықтималдылығы жоғары деп қаралған мәміле нәтижелерімен бір уақытта пайда немесе шығынға есептен шығарылады. Егер бұрын ықтималдылығы жоғары деп қаралған мәмілені жүзеге асыру енді күтілмесе, өзге жиынтық кірісте жинақталған сәйкес өзгертулер бірден пайда мен шығынға жатқызылады.

Мемлекеттік субсидиялар

Мемлекеттік субсидиялар субсидияны алу үшін қажетті барлық шарттар орындалатынына және субсидия алынатынына жеткілікті сенім пайда болған кезде танылады.

Мемлекеттік субсидиялар субсидиялармен өтелетін шығындарды пайдада және шығында танумен бір мезгілде жүйелі негізде пайда мен шығында танылады.

Келтірілген шығындарды, шығыстарды өтейтін немесе болашақ шығындарға байланысты емес қаржылық көмек түрінде берілген мемлекеттік субсидиялар оларды алу құқығы туындайтын кезеңнің кірістеріне жатады.

Түсім

Түсім уәде етілген тауарларды немесе қызметтерді сатып алушыларға Компания көрсетілген тауарлар мен қызметтердің орнына алуға құқылы өтемақы мөлшерінде өтемақы мөлшерінде көрсетіледі деп танылады. Түсім ҚҚС пен жеңілдіктерді шегеріп көрсетіледі.

Магистральдық теміржол желісі қызметтерін көрсетуден түсімді есепке алу

Республикашілік бағыттар бойынша, халықаралық экспорттық және импорттық қатынастарда магистральдық теміржол желісінің көрсетілген қызметтері үшін түсім уақыт ішінде танылады және ТМРК бекіткен тарифтер бойынша вагон-километрге есептеледі. Түсім есепті кезеңде көрсетілген қызметтердің көлемі туралы нақты деректер негізінде танылады.

Халықаралық транзиттік қатынаста магистральдық теміржол желісінің көрсетілген қызметтері үшін түсім уақыт ішінде танылады және Компания белгілейтін халықаралық транзиттік қатынаста жүктерді тасымалдау жөніндегі қызметтердің тарифтеріне 0.5-тен кем емес коэффициенттерге сәйкес есептеледі.

Қызметтер тасымалдаушылармен шарттарда айтылған айлық көлемнен 100% алдын ала төлем шартымен ұсынылады. Әлі көрсетілмеген көлік қызметтері үшін тапсырыс берушілерден алынған алдын ала төлем сомалары сатып алушылармен шарттар бойынша міндеттемелер құрамында ақша қаражат түскен күні алынған аванстар ретінде көрсетіледі.

4. ЕЛЕУЛІ ПАЙЫМДАУЛАР МЕН БАҒАЛАУДАҒЫ БЕЛГІСІЗДІК КӨЗДЕРІ

Жеке қаржылық есептілікті ХҚЕС-ке сәйкес дайындау жеке қаржылық есептілігінде есептік күндегі активтер мен міндеттемелердің алынған сомаларына, әлеуетті активтер мен міндеттемелер туралы ақпараттың ашылуына, есептік кезең бойындағы табыс пен шығынның есептілікке алынған сомаларына әсерін тигізетін пайымдауларды және субъективті бағалаулар мен жорамалдарды Компания Басшылығымен қолдануын көздейді. Осы бағалар тарихи білімге немесе маңызды факторларға негізделгеніне қарамастан, нақты нәтижелер осы субъективті бағалаулардан ерекшеленуі мүмкін.

Есеп саясатын қолданған кезде пайдаланылған елеулі пайымдаулар

Компанияның есеп саясатын қолданған кездегі және жеке қаржылық есептілікте көрсетілген сомаларға елеулі әсер еткен елеулі пайымдаулардан басқа, бағалауда белгісіздік орын алған елеулі пайымдаулар төменде көрсетілген.

Нарықтық пайыздық мөлшерлемеден төмен пайыздық мөлшерлеменен алынған несиелер

Компания ұқсас несиелер үшін нарықтық пайыздық мөлшерлемеден төмен пайыздық мөлшерлеменен Акционерден/соңғы акционерден несиелер алады. Бұл несиелер бастапқыда қарыз қаражатын тартумен байланысты шығындар қоса есептелген ақша қаражатының әділ құнын көрсететін құнмен есепке алынады. Компания Қазақстанның теміржол саласындағы монополист ретіндегі Компания мәртебесін және 100% мемлекеттік меншікті ескере отырып, осы несиелердің әділ құнын (амортизацияланған құнын) мерзімі ұқсас ұзақ мерзімді мемлекеттік қазынашылық міндеттемелер бойынша мөлшерлемелерді пайдалана отырып есептейді және капитал құрамындағы несиенің әділ құнына дейін (тиісті кейінге қалдырылған салықты шегергенде) түзетуді таниды. Осындай мерзімдер болмаған жағдайда, Компания алған қарыз мерзіміне барынша қолайлы нарықтық мөлшерлемені экстраполяциялайды. Бастапқы танудан кейін несиелер тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып, амортизацияланған құны бойынша есепке алынады.

Ақша қаражатын өндіретін бірлікті анықтау

Компания құнсыздануды тексеру үшін барлық сегменттерді ақша қаражатын қозғалысқа келтіретін Топты бір бірлік ретінде қарастырды. Себебі ағымдағы Топтың операциялық моделінде ақша қаражаттарының әрбір сегменті жеткілікті дәрежеде тәуелсіз болып табылмайды. Теміржол инфрақұрылымы біртұтас болып табылады және жүк және жолаушылар көлігі қызметіне бөлінбейді, сондықтан да жүк және жолаушылар бағыты бойынша алынған ақша ағындарының инфрақұрылымын жүк және жолаушылар бағытына объективті түрде бөлуге болмайды. Жүктерді тасымалдау, сондай-ақ кросс-субсидиялауға жолаушылар тасымалының қажеттілігі тарифтерінің реттеу ерекшеліктерін ескере отырып, теміржол инфрақұрылымы тиісінше, тәуелсіз ақша ағындарын қозғалысқа келтірмейді, сол себепті құнсыздануға өткізілген тестте Компания ақша қаражатын қозғалысқа келтіретін, бір бірлік ретінде қарастырылады.

Қазақстан Республикасы Үкіметі Компанияның соңғы Акционері бола тұрып, Компанияның жекешелендіру процесіне қатысатын компаниялардың тізімін бекітті, жекешелендірудің нәтижесінде компанияның бизнес өкілдерімен өзара әрекет етудің жаңа жүйесін құрады. Компанияның қайта құрылу үдерісінің аяқталмағанынан, бұл ықтимал оқиғаларды осы жылдың құнсыздануын тестілеу барысында есепке алмаған. Өндіруші бірліктің анықтамасындағы кейінгі өзгерістер Топ активтерінің баланстық құнына ықпал етуі мүмкін.

Бағалаулардағы белгісіздіктің негізгі көздері

Төменде есепті кезеңнің соңына болашаққа қатысты негізгі пайымдау және бағалаудағы белгісіздіктің басқа негізгі көздері көрсетілген. Бұлардың келесі есепті жылы актив мен міндеттемелердің баланстық құнына елеулі әсер етуінің ықтималдылығы жоғары.

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

Негізгі құралдардың, материалдық емес активтердің және еншілес ұйымдарға инвестициялардың құнсыздануы

Компания әрбір есепті күнге негізгі құралдардың, материалдық емес активтердің және еншілес ұйымдарға инвестициялардың баланстық құнының құнсыздану индикаторларының болуына тексеру жүргізеді.

Активтің құнсыздануының индикаторларының болуын анықтау қайта құрылымдау процесіндегі өзгерістер, теміржол индустриясының өсуі, болжамдық ақша ағындары, болашақта қаржыландырудың қолжетімділігінің өзгеруі; технологиялық жағынан ескіруі, қызмет көрсетудің тоқтатылуы, орын ауыстыруға жұмсалатын ағымдағы шығындар мен құнсызданудың бар екендігін көрсететін жағдайлардың басқа да өзгерістері сияқты көптеген факторларға негізделеді.

Егер мұндай индикаторлар бар болса, активтің өтелетін құны бағаланады және активтің баланстық құнымен салыстырылады. Құнсыздану баланстық құны активтің өтелетін құнынан артық болған жағдайда танылады. Өтелетін құн екі мәннің: өткізу шығынын шегергендегі активтің әділ құны мен пайдалану құнының ең үлкені ретінде белгіленеді. Пайдалану құнын бағалау кезінде есептік келешектегі ақша ағындары, басшылықтың пікірінше, ақшаның уақытша құнының ағымдық нарықтық бағасын және активтерге тән тәуекелдерді көрсететін олардың ағымдық құнына дейін дисконтталады, құн капиталдың өлшенген орташа құны негізінде (түзетілген WACC мөлшерлемесі) Өтелетін бағалау құнындағы өзгеріс құнсыздануға немесе оның болашақ кезеңдерде қалпына келуіне әкелуі мүмкін.

Құнсыздану индикаторлары бар болғандықтан Компания негізгі құралдардың, материалдық емес активтердің және еншілес ұйымдарға инвестициялардың құнсыздануына тексеруді 2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жүргізді.

Бұдан басқа, қолдағы ең жақсы қол жетімді дәлелдерді қолдана отырып ақша ағымын бағалауда операциялық және қаржылық факторларды, сонымен бірге көптеген субъективті факторлар есепке алынған.

Компания 10 жыл деңгейіндегі ақша ағындарын болжау кезеңін қолданды, себебі Компания 10 жылдық кезеңге арналған жалпы даму стратегиясын жасайды және осы стратегия аясында болжам жасайды, болжамға Қазақстан Республикасы мен көрші өңірлердің ЖІӨ өсу қарқынына негізделген жүк айналымы көлемінің өсуін енгізеді, себебі мұндай тәуелділік өткен кезеңдерде байқалған. 10 жылдық кезеңде ЖІӨ өсу қарқыны бойынша болжамдардың болуын ескере отырып, Компания басшылығы 10 жылдық кезең ішінде өзінің ақша ағындарын сенімді болжай алады деп есептейді. Болжамды кезеңде пайдаланылған магистральдық теміржол желісіне қолжетімділік үшін тарифтер деңгейі 2021-2025 жж. арналған ТМРК бекіткен тарифтерге негізделген, кейінгі кезеңдерде тарифтер инфляцияның болжамды деңгейін ескере отырып түзетілді. Транзит бойынша кірістілік мөлшерлемесі швейцариялық франктың теңгеге болжамды бағамы негізінде түзетілді. Болжамнан кейінгі кезеңде ұзақ мерзімді өсу қарқыны 4% құрады.

Тексеру кезінде пайдаланылған операциялық жорамалдар тасымалдардың барынша ықтимал көлемін, оның ішінде транзиттік қатынастағы жүк тасымалдарының жоспарланған сұраныс көлемі мен тарихи өсу қарқыны негізінде транзит көлемін көрсетеді.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ) (мың теңгеде)

Қаржылық жорамалдар тарифтердің болжамды деңгейіне және өсуіне, берілетін жеңілдіктерге, сондай-ақ транзиттік қатынастағы тасымалдардан түсетін түсімді білдіретін швейцариялық франкке қатысты теңгенің болжамды бағамына байланысты елеулі бағалауды қамтиды. Пайдалану құндылығын есептеуде қолданылған дисконттау мөлшерлемесі (WACC) 11.44% (2019 ж.: 10.5%) құрады.

2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша компанияның еншілес ұйымдарына негізгі құралдарды, материалдық емес активтерді және инвестицияларды пайдалану құндылығын есептеу негізінде құнсыздану анықталған жоқ. Сонымен қатар, қолдану құндылығы келесі жорамалдарға сезімтал:

- транзиттік қатынастағы жүк тасымалы көлемі; және
- дисконттау мөлшерлемесі (WACC).

Компания сезімталдыққа талдау жүргізді және негізгі жорамалдардың жеке-жеке және өзгеріссіз қалған параметрлерде мынадай негізді мүмкін болатын өзгерістері кезінде құнсыздану болмайды деген қорытындыға келді:

- *Транзиттік қатынастағы жүк тасымалы көлемі* – Есептік тасымалдаумен салыстырғанда көлемдердің 10% - ға төмендеуі;
- *Дисконттау мөлшерлемесі (WACC)* – Дисконттау мөлшерлемесін 11.44% - дан 12.44% - ға дейін ұлғайту.

Алайда, жоғарыда көрсетілген түйінді жорамалдардың әрқайсысының неғұрлым елеулі өзгерістері немесе бір мезгілде бірнеше факторлардың теріс әсері кезінде компанияның ұзақ мерзімді активтерінің баланстық құны олардың өтелетін құнынан жоғары болуы мүмкін, бұл болашақта құнсыздануды тану қажеттігіне әкелуі мүмкін.

Негізгі құралдардың тозуы және материалдық емес активтердің амортизациясы

Негізгі құралдардың және материалдық емес активтердің тозуы активтердің пайдалы қызмет етуі мерзімі ішінде төте сызықты әдісі негізінде есептеледі. Компания өзінің активтерінің, соның ішінде жылжымайтын мүлік, үйлер мен жабдықтардың ірі объектілерінің пайдалы қызмет мерзімдерін белгілейді. Пайдалы қызмет етудің болжамды мерзімдерімен, тарату құнымен байланысты бағалаулар, сондай-ақ тозуды есептеу әдістері әрбір есептік күнге қайта қаралады және қажет болған жағдайда түзетіледі. Кез келген түзетулер есептік бағалаулардағы өзгеріс ретінде перспективті ескеріледі. Активтердің пайдалы қызмет етуі мерзімі мен тарату құнын бағалау күтіліп отырған пайдалануға, жөндеу және қолдау жөніндегі бағдарламаларға, қызмет көлеміне, технологияларды жетілдіруге және қызметтің өзге де шарттарына тәуелді болады. Осы өзгерістердің нәтижесінде тозу құны өткен жылдары көрсетілген сомалардан елеулі өзгеше болуы мүмкін.

Компания пайдаланатын бағаланған пайдалы қызмет көрсету мерзімі төменде көрсетілген (жылдарда):

Ғимараттар мен құрылыстар	10-140
Теміржол жолдарының инфрақұрылымы	5-100
Машиналар мен жабдықтар	3-35
Көлік құралдары	4-40
Басқасы	2-50
Материалдық емес активтер	1-10

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

Салық салу

Қазақстандық түрлі заңнамалық актілер мен нормалар әр уақытта түсінікті жазылмайды. Жергілікті, өңірлік және республикалық салық органдары арасындағы пікірлердің алшақтауы мүмкін. Бұл ретте салық органдары қосымша салықтарды жеке есептеген жағдайда, айыппұлдар мен өсімақылардың қолданыстағы мөлшерлері елеулі мөлшерде белгіленген: айыппұлдың мөлшері қосымша есептелген салық сомасының 80%-ын және өсімақының мөлшері уақытылы төленбеген салықтың 11.25%-ын құрайды. Нәтижесінде айыппұлдар мен өсімақылар жете есептелген салықтардың сомасынан асып кетуі мүмкін.

Жоғарыда көрсетілген белгісіздікке байланысты салықтардың, айыппұл санкциялары мен өсімпұлдардың әлеуетті сомасы бүгінгі уақыт бойынша шығындарға жатқызылған және 2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша есептелген сомадан асып кетуі мүмкін. Бағалау мен нақты төленген сомалар арасындағы айырмашылықтар, егер мұндайлар туындайтын болса, келешектегі кезеңдерде Компанияның пайдасына елеулі әсер етуі мүмкін.

Кредиттік тәуекелдің айтарлықтай артуы

Жоғарыда көрсетілгендей, Компания қаржылық құралдар бойынша шығындарға бағалық резервті 1-ші кезеңдегі активтер үшін 12-айлық күтілетін несиелік залал көлемінде, 2 және 3 кезеңдер үшін активтердің бүкіл мерзімі үшін күтілетін несиелік залал көлемінде құрады. Актив 2-ші кезеңге оның несиелік тәуекелі бастапқы танылған кезге қарағанда айтарлықтай деңгейде өскен кезде ауысады. ХҚЕС (IFRS) 9-да кредиттік тәуекелдің айтарлықтай өсуі бойынша анықтама берілмеген. Активтің несиелік тәуекелі айтарлықтай өскендігін бағалау кезінде Компания сапалық және сандық негізделген және дәлелденген ақпаратты ескереді.

Компания сонымен бірге бастапқы танудан бастап кредиттік тәуекелдің өзгеруіне байланысты қаржылық кепілдік шарттары бойынша 12 айға немесе бүкіл мерзімге күтілетін кредиттік шығындар резервін таниды. Күтілетін кредиттік шығындардың сомасы тиісті қаржы құралын алғашқы танудан бастап несиелік тәуекелдегі өзгерістерді көрсету үшін әр есепті күнге жаңартылады.

Кредиттік тәуекелдерді ішкі басқару мақсаттары үшін Компания мыналарды дефолт ретінде қарастырады, өйткені өткен тәжірибе көрсеткендей, келесі критерийлердің біріне сәйкес келетін қаржылық актив әдетте қайтарылмайды:

- мерзімін кешіктіру: контрагенттің міндеттемелері бойынша 90 күннен астам мерзімін кешіктіру (Компанияның төлемді ұзақ мерзімге кешіктіруді көздейтін дефолт критерийін пайдалану неғұрлым орынды екенін көрсететін негізделген және расталған ақпарат болған жағдайларды есепке алмағанда);
- контрагенттің сыртқы кредиттік рейтингін дефолттық D деңгейіне дейін төмендету;
- контрагенттің қаржылық қиыншылықтары нәтижесінде міндеттемелерді орындау қабілетінің болмауы (қаржы активі бойынша пайыздарды есептеуді тоқтата тұру/пайыздық мөлшерлемені төмендету, негізгі борышты шығынға жазу, қаржы активін өтеу мерзімін ұлғайту, қарыз құнын төмендетуге/шығынға жазуға/берешекті кешіруге әкелетін қайта құрылымдау және т.б.); немесе
- ішкі деңгейде қалыптастырылған немесе сыртқы көздерден алынған ақпарат, қарыз алушы Компанияны қоса алғанда (Компания ұстап отырған кепілді есепке алмағанда) кредиторлардың пайдасына төлемдерді толық көлемде жүзеге асырмайтынын көрсетеді.

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

Еншілес ұйымдарға берілген несиелердің құнсыздануы

Еншілес ұйымдарға берілген несиелер бойынша дефолт ықтималдығын бағалау үшін Компания ішкі рейтингтік модельді пайдаланады. Бұл модельде Акционердің сыртқы рейтингі ықтимал мемлекеттік қолдау сияқты елеулі факторларды қоса алғанда, компаниялар тобының шоғырландырылған тәуекелдерін іс жүзінде қамтитынына байланысты Акционердің сыртқы кредиттік рейтингі негізінде есептелген дефолт ықтималдығын пайдалану болжанады. Акционер өзінің еншілес ұйымдарын төмен пайыздық мөлшерлемемен берілген ұзақ мерзімді несиелер нысанында, не капитал арқылы тікелей қаржыландыру арқылы, оның ішінде инвестициялық жобаларды қаржыландыру арқылы тарихи қолдағандықтан, Компания Топтың еншілес ұйымдарында Акционердің өзі сияқты дефолт ықтималдығы бар деп есептейді. 2020 және 2019 жж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қарыз алушы компаниялардың ішкі кредиттік рейтингі Акционердің сыртқы кредиттік рейтингі деңгейінде айқындалды. 2020 және 2019 жж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша еншілес ұйымдарға берілген несиелердің құнсыздануына резервтер тиісінше 9,346,271 мың теңге және 9,831,775 мың теңгені құрады.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)

5. НЕПІЗГІ ҚҰРАЛДАР

Теміржол жолдарының инфрақұрылымы	Ғимараттар мен құрылыстар	Машиналар мен жабдықтар	Көлік	Жер	Басқалар	Аяқталмаған құрылыс	Жыны
2019 ж. 1 қаңтарына баланстық құн	1,115,249,219	203,077,536	21,180,293	956,348	7,375,257	159,109,160	1,770,878,941
Сатып алу	171,759	129,602	-	-	200,950	83,569,043	89,039,441
Жалдау бойынша түсімдер	-	35,207	4,367,192	-	-	-	4,698,976
Есептен шығару	(484,589)	(3,997,687)	(1,914,072)	(4,716)	(438,873)	-	(7,028,740)
Тозу бойынша шығыстар	(35,715,417)	(5,001,457)	(3,291,302)	-	(1,396,768)	-	(76,383,327)
Есептен шығару бойынша тозу	367,448	368,300	155,522	-	419,377	-	2,728,582
(Құнсыздану)/құнсыздануды қалпына келтіру	(188,754)	(99,223)	147,092	-	14,618	(935,516)	(1,399,103)
Еңшілес ұйымдардың жарғылық капиталына салым	-	-	-	-	(1,735,352)	-	(1,735,352)
Басқа да қозғалыстар, аударулар ¹	72,020,599	1,393,790	1,050,289	(13,715)	(11,910)	(90,250,427)	(3,941,150)
2019 ж. 31 желтоқсанына баланстық құн	1,161,420,265	195,906,068	23,420,283	937,917	4,427,299	151,492,260	1,776,858,268
Бастапқы құны	1,417,278,279	230,866,286	415,061,787	937,917	13,812,987	160,863,905	2,297,417,868
Жинақталған тозу мен құнсыздану	(255,858,014)	(34,960,218)	(34,176,424)	-	(9,385,688)	(9,371,645)	(520,559,600)
2019 ж. 31 желтоқсанына баланстық құн	1,161,420,265	195,906,068	23,420,283	937,917	4,427,299	151,492,260	1,776,858,268
Соның ішінде:							
Жалдау шарты бойынша пайдалану құқығы:							
Бастапқы құны	-	593,411	4,392,153	-	-	-	45,180,861
Жинақталған тозу мен құнсыздану	-	(146,655)	(8,423,492)	-	-	-	(9,380,965)
Баланстық құн	-	446,756	31,765,805	-	-	-	35,799,896
2019 ж. 31 желтоқсанына баланстық құн	1,161,420,265	195,906,068	23,420,283	937,917	4,427,299	151,492,260	1,776,858,268
Сатып алу	575	-	-	-	94,093	63,767,229	67,428,078
Жалдау бойынша түсімдер	-	1,391	3,662,447	-	-	-	3,663,838
Есептен шығару	(133,796)	(221,320)	(641,418)	(3,511)	(436,713)	(60,068)	(1,783,120)
Тозу бойынша шығыстар	(36,660,552)	(4,504,805)	(4,762,340)	-	(1,304,218)	-	(79,458,404)
Есептен шығару бойынша тозу	99,966	77,700	32,226,489	-	436,093	-	1,513,767
Құнсыздануды қалпына келтіру/(құнсыздану)	26,291	(574,571)	641,054	-	65,174	(22,140)	(252,555)
Сатуға арналған деп жіктелген активтерге аудару	-	(7,680,086)	222,243	-	(3,970)	-	(7,893,367)
Басқа да қозғалыстар, аударулар ¹	60,679,439	18,160,346	(201,145)	-	742,713	(120,342,848)	(7,077,782)
2020 ж. 31 желтоқсанына баланстық құн	1,185,432,188	201,164,723	23,252,274	926,240	4,020,471	94,834,433	1,752,998,723
Бастапқы құны	1,471,434,651	299,756,691	61,878,229	926,240	13,987,481	104,228,218	2,343,652,715
Жинақталған тозу мен құнсыздану	(286,002,463)	(38,591,968)	(38,626,055)	-	(9,967,010)	(9,393,785)	(590,653,992)
2020 ж. 31 желтоқсанына баланстық құн	1,185,432,188	201,164,723	23,252,274	926,240	4,020,471	94,834,433	1,752,998,723
Соның ішінде:							
Жалдау шарты бойынша пайдалану құқығы:							
Бастапқы құны	-	411,768	8,043,469	-	-	-	48,650,534
Жинақталған тозу мен құнсыздану	-	(233,776)	(3,072,711)	-	-	-	(20,207,839)
Баланстық құн	-	177,992	4,970,758	-	-	-	28,442,695

¹ Өзге қозғалыстар, аударулар сондай-ақ тауар-материалдық қорларға/қорлардан аударуларды қамтиды.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ) (мың теңгеде)

2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша аяқталмаған құрылыс, негізінен, «Жезқазған - Бейнеу» және «Арқалық - Шұбаркөл» теміржол желілерін салу жобасы бойынша шығындардан, Құрық портында сал кешенін салу бойынша шығындардан және Астана ст. теміржол торабын дамыту бойынша шығындардан, соның ішінде вокзал кешенін салу шығындарынан тұрады.

2020 және 2019 жж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның несиелер бойынша кепілдікті қамтамасыз ететін негізгі құралдары болған жоқ.

2020 ж. 31 желтоқсанда аяқталған жыл іші Компания жалдау шарттары бойынша пайдалану құқығы нысанындағы активтер бойынша 10,872,840 мың теңге сомасына тозу жөніндегі шығыстарды есептеді (2019 ж.: 9,380,965 мың. теңге).

2020 ж. 31 желтоқсанда аяқталған жыл іші алынған несиелер бойынша капиталдандырылған шығындар жоқ (2019 ж.: 5.58% - дан 8.63% - ға дейін капиталдандыру мөлшерлемесімен 7,514,227 мың теңге).

2020 және 2019 жж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның толық амортизацияланған негізгі құралдардың бастапқы құны, тиісінше, 296,480,330 мың теңгені және 268,510,193 мың теңгені құрады.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ) (мың теңгеде)

6. ЕНШІЛЕС ҰЙЫМДАРҒА ИНВЕСТИЦИЯЛАР

Атауы	Негізгі қызметі	Орналасқан елі	2020 ж. 31 желтоқсан		2019 ж. 31 желтоқсан	
			Баланстық қуны	Иелену үлесі	Баланстық қуны	Иелену үлесі
«Жолаушылар тасымалы» АҚ	Жолаушыларды тасымалдау	Қазақстан	123,759,681	100%	129,470,039	100%
«ҚТЖ-Жүк тасымалы» ЖШС	Жүк тасымалдау және локомотив тартымы қызметтерін көрсету	Қазақстан	112,700,297	100%	109,796,835	100%
«Қазтеміртранс» АҚ	Жүк вагондарын пайдалану	Қазақстан	62,213,761	100%	61,628,135	100%
«KTZ Express» АҚ	Мультимодалды тасымалдау	Қазақстан	51,352,849	100%	51,362,210	100%
	Көліктік-экспедиторлық қызметтері, жылжымалы құраммен операция жасау,					
«Кедентранссервис» АҚ	терминалдық қызмет көрсету	Қазақстан	34,336,647	100%	-	-
«Ақтау теңіз сауда порты» Ұлттық компаниясы» АҚ ²	Жүкті тиеу мен босату жұмыстары, кемелерге қызмет көрсету	Қазақстан	26,233,840	100%	26,233,840	100%
«Ремлокомотив» АҚ	Жылжымалы құрам өндірісі	Қазақстан	17,936,504	100%	16,246,392	100%
«Теміржолсу» АҚ	Коммуналдық қызметтер	Қазақстан	13,598,843	100%	13,598,843	100%
«Порт-Курык» ЖШС	Жүктерді өңдеу және кемелерге қызмет көрсету	Қазақстан	12,994,741	100%	12,994,741	100%
«Қамқор» жөндеу корпорациясы» ЖШС	Машина жасау және өнім өндіру	Қазақстан	11,246,323	100%	10,952,376	100%
«ҚТЖ Финанс» ЖШҚ	«ҚТЖ» ҰҚ» АҚ тобының компанияларының қызметі мен жобаларын қаржыландыру мақсатында облигациялардың эмиссиясын жүзеге асыру	Ресей Федерациясы	435,030	62.16%	435,030	62.16%
«Әскерилендірілген теміржол күзеті» ЖШС	Күзет қызметтері	Қазақстан	176,944	100%	176,944	100%
«Транстелеком» АҚ	Байланыс қызметтері	Қазақстан	-	-	3,106,283	51% ³
			466,985,460		436,001,668	

² 2013 ж. қарашасында Акционер «Ақтау теңіз сауда порты» Ұлттық компаниясы» АҚ-ның 100% акциясын Компанияның сенімді басқаруына берді, Компанияға маңызды қызметті жеке басқару бойынша кең өкілеттіктер және дивидендтер алу құқығын берді. Тісінше, «Ақтау теңіз сауда порты» Ұлттық компаниясы» АҚ Компанияның еншілес ұйымы болып табылады, бірақ заңды түрде акцияларын иеленбейді.

³ 2019 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның «Транстелеком» АҚ-тағы меншік үлесі 51% құрады, оның 26%-ы сатуға арналған актив ретінде сыныпталған.

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

2020 ж. қаңтарында Компания үшінші тарапқа акциялар пакетінің 26% - «Транстелеком» АҚ 1 акциясын сату жөніндегі мәмілені аяқтады. Өткізу бағасы 9,450,000 мың теңгені құрады. Нәтижесінде Компания еншілес ұйымға бақылауды жоғалтып, 6,219,467 мың теңге мөлшеріндегі сату нәтижелерін еншілес ұйымдарға инвестицияларды өткізуден болған пайдада көрсетті. Компания 25% қалған акцияларды қауымдастырылған ұйымға инвестиция ретінде таныды (7 Ескерту).

2020 ж. мамырда Компания екінші қатысушыдан (үшінші тараптан) Logistic System Management B.V. бірлескен кәсіпорнының 50% акцияларын сатып алу жөніндегі мәмілені аяқтады (7 Ескерту) және сатып алынған акциялар үшін 73,000,000 АҚШ доллары (30,668,760 мың теңге) мөлшеріндегі ақша қаражатын аудару арқылы төлем жүргізді. Нәтижесінде, Компания Logistic System Management B.V. компаниясына, «Кедентранссервис» АҚ қазақстандық компаниясының жалғыз акционеріне бақылауды алды. 2020 ж. қараша айында Logistic System Management B.V. компаниясы «Кедентранссервис» АҚ 100% акциялар пакетін Компанияның тікелей иелігіне берді.

2020 ж. ішінде Компания кейбір еншілес ұйымдарға пайызсыз қайтарымды қаржылай көмек беріп, 498,649 мың теңге (2019 ж.: 60,372 мың теңге) сомасына кейінге қалдырылған салықты шегергенде, берілген қаржылай көмекті 2,493,252 мың теңге (2019 ж.: 301,864 мың теңге) мөлшерінде инвестицияларды ұлғайту ретінде әділ құнына дейін түзетуді таныды (8 Ескерту).

Компания 2019 ж. ішінде жарғылық капиталды ұлғайтты және/немесе толықтырды:

- «Жолаушылар тасымалы» АҚ 15,736,000 мың теңге сомасына ақша қаражатымен;
- «Қазтеміртранс» АҚ 2,511,871 мың теңге сомасына ұзақ мерзімді активтермен;
- «Порт Курык» ЖШС 12,993,100 мың теңге сомасына ұзақ мерзімді активтермен;
- «Теміржолсу» АҚ 5,390,200 мың теңге сомасына ақша қаражатымен;
- «ҚТЖ-Жүк тасымалы» ЖШС 2,400 мың теңге сомаға тауар-материалдық қорлармен.

2019 ж. ішінде Компания «Қазтеміртранс» АҚ еншілес ұйымынан 27,300,000 мың теңге көлемінде пайызсыз қайтарылатын қаржылық көмекті алды және 505,290 мың теңге сомасына кейінге қалдырылған салықты шегергенде, 2,526,447 мың теңге мөлшерінде инвестициялардың азаюы ретінде әділ құнына дейін түзетуді таныды.

2020 ж. ішінде «Жолаушылар тасымалы» АҚ еншілес ұйымы Компаниядан алынған кейбір несиелерді жалпы сомасы 15,410,082 мың теңгеге ішінара/мерзімінен бұрын өтеді. Нәтижесінде, Компания 2,158,358 мың теңге кейінге қалдырылған салық әсерін шегергенде, 10,791,787 мың теңге жалпы сомаға несиелер бойынша дисконттың амортизацияланбаған бөлігін инвестициялардың азаюы ретінде шығынға жазды. Ішінара өтелген қарыз бойынша Компания 384,353 мың теңге сомаға кейінге қалдырылған салық әсерін шегергендегі несиенің баланстық құнын 1,921,766 мың теңге сомаға әділ құнына дейін түзетуді инвестициялардың ұлғаюы ретінде көрсетті (8 Ескерту).

2020 ж. ішінде шамалы модификацияға байланысты Компания 388,100 мың теңге кейінге қалдырылған салықты шегергенде, 6,078,339 мың теңге мөлшерінде кейбір еншілес ұйымдардан сатып алынған облигациялардың баланстық құнын түзетуді инвестициялардың ұлғаюы ретінде таныды (8 Ескерту).

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ) (мың теңгеде)

2020 ж. ішінде шамалы модификацияға байланысты Компания «Қазтеміртранс» АҚ еншілес ұйымынан алынған қаржылай көмекті 617,562 мың теңге сомасына кейінге қалдырылған салықты шегергенде, 3,087,805 мың теңге сомаға әділ құнына дейін түзетуді инвестициялардың азаюы ретінде таныды.

7. ҚАУЫМДАСТЫРЫЛҒАН ЖӘНЕ БІРЛЕСКЕН КӘСІПОРЫНДАРҒА ИНВЕСТИЦИЯЛАР

Қауымдастырылған және бірлескен кәсіпорындардың атауы	Негізгі қызметі	2020 ж. 31 желтоқсан		2019 ж. 31 желтоқсан	
		Құны	Иелену үлесі	Құны	Иелену үлесі
«Досжан темір жолы» АҚ	Шар-Өскемен ст. жаңа теміржол желісін құрастыру мен пайдалану	5,458,000	46.02%	5,458,000	46.02%
«Транстелеком» АҚ (6 Ескерту)	Байланыс қызметтері	3,106,283	25%	-	-
«Еуразиялық теміржол бірлестігі - Бірлескен транспорттық-логистикалық компаниясы» АҚ (бұдан әрі – «ЕТБ БТЛК» АҚ)	Ішкі және халықаралық қатынаста жүктерді тасымалдау бойынша транспорттық-экспедиторлық қызмет көрсетуді ұйымдастыру	155,695	33.33%	155,695	33.33%
Logistic System Management B.V. (6 Ескерту)	Көлік-экспедициялық қызметтер, жылжымалы құрамды жүргізу, терминалдық қызмет көрсету	-	-	3,667,887	50%
		8,719,978		9,281,582	
Инвестициялардың құнсыздану резерві		(5,458,000)		(5,458,000)	
		3,261,978		3,823,582	

2020 ж. қаңтарында Компания үшінші тарапқа акциялар пакетінің 26% - «Транстелеком» АҚ 1 акциясын сату жөніндегі мәмілені аяқтады. Сату нәтижесінде Компания еншілес ұйымға бақылауды жоғалтып, 25% қалған акцияларды қауымдастырылған ұйымға инвестиция ретінде таныды (6 Ескерту).

2020 ж. мамыр айының соңында компания екінші қатысушыдан Logistic System Management B. V. бірлескен кәсіпорнының 50% акциясын сатып алу бойынша мәмілені аяқтады, нәтижесінде Компания Logistic System Management B. V. бақылауына ие болды (6 Ескерту).

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

8. БЕРІЛГЕН НЕСИЕЛЕР

	2020 ж. 31 желтоқсан	2019 ж. 31 желтоқсан
Қысқа мерзімді несиелер:		
«Ремлокомотив» АҚ	11,993,188	254,959
«Востокмашзавод» АҚ	7,668,706	7,447,818
«Қамқор» жөндеу корпорациясы» ЖШС	3,344,869	3,331,800
«KTZ Express» АҚ	-	1,129,318
Басқасы	124,313	124,313
Шегеру: құнсыздану бойынша резерв	(7,156,211)	(7,579,773)
Қысқа мерзімді несиелер жиыны	15,974,865	4,708,435
Ұзақ мерзімді несиелер:		
«Жолаушылар тасымалы» АҚ	30,614,248	37,449,875
«Қазтеміртранс» АҚ	-	515,364,302
«КТЖ-Жүк тасымалы» ЖШС	-	188,717,525
«KTZ Express» АҚ	-	88,899,725
Шегеру: құнсыздану бойынша резерв	(89,507)	(2,376,315)
Ұзақ мерзімді несиелер жиыны	30,524,741	828,055,112
Еншілес ұйымдар шығарған борыштық бағалы несиелер		
«Қазтеміртранс» АҚ	538,954,428	-
«КТЖ-Жүк тасымалы» ЖШС	190,987,217	-
«KTZ Express» АҚ	107,096,369	-
Шегеру: құнсыздану бойынша резерв	(2,224,866)	-
Борыштық бағалы қағаздар жиыны	834,813,148	-
Берілген несиелер мен шығарылған борыштық бағалы қағаздар жиыны	881,312,754	832,763,547
Берілген несиелердің ағымдағы бөлігі	23,277,678	11,184,573
Берілген несиелердің ұзақ мерзімді бөлігі	858,035,076	821,578,974
	881,312,754	832,763,547

Қаржылық көмек

2020 ж. ішінде Компания «Қамқор» жөндеу корпорациясы» ЖШС, «Ремлокомотив» АҚ еншілес ұйымдарына айналым капиталын қаржыландыру мақсатында 24,712,900 мың теңге көлемінде пайызсыз қайтарылатын қаржылық көмекті бір жылдық мерзімге берді (2019 ж.: «Қамқор» жөндеу корпорациясы» ЖШС, «Ремлокомотив» АҚ және «KTZ Express» АҚ еншілес ұйымына 2,816,267 мың теңге көлемінде). Пайызсыз қаржылық көмекті есепке алу кезінде Компания әділ құнына дейінгі түзетуді 498,649 мың теңге (2019 ж.: 60,372 мың теңге) сомасындағы кейінге қалдырылған салықты есептемегенде 2,493,252 мың теңге (2019 ж.: 301,864 мың теңге) көлемінде таныды (6 Ескерту). Қаржылық көмектің әділ құнын есептеу мақсатында Компания 11.5%-дан 11.7%-ға (2019 ж.: 11.9%-дан 12.5%-ға) дейінгі аралықтағы тиімді пайыздық мөлшерлемені қолданды. Осы пайыздық мөлшерлемелер ұқсас несиелердің нарықтық мөлшерлемелеріне сәйкес келеді.

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

Несиелер

2020 ж. ішінде «Жолаушылар тасымалы» АҚ еншілес ұйым Компаниядан алынған кейбір несиелерді 15,410,082 мың теңге жалпы сомаға ішінара/мерзімінен бұрын өтеді. Басшылық несиені ішінара өтеу несиенің елеулі модификациясы болып табылады және бастапқы борышты тануды тоқтатуға және жаңа қаржы міндеттемесін тануға әкеледі деген тұжырымға келді. Нәтижесінде, Компания 2,158,358 мың теңге сомасына кейінге қалдырылған салық әсерін шегергенде, 10,791,787 мың теңге жалпы сомаға несиелер бойынша дисконттың амортизацияланбаған бөлігін инвестициялар құрамында шығынға жазды. Ішінара өтелген қарыз бойынша Компания 384,353 мың теңге сомасына кейінге қалдырылған салық әсерін шегергенде 1,921,766 мың теңге сомаға несиенің баланстық құнын түзетуді инвестициялар құрамында көрсетті (6 Ескерту). Әділ құнын бағалау кезінде Компания 10.5% мөлшерінде нарықтық дисконттау пайыздық мөлшерлемесін қолданды.

Еншілес ұйымдар шығарған борыштық бағалы қағаздар

2020 ж. маусымда Astana International Exchange (AIX) Қазақстан қор биржасында бірінші облигациялық бағдарлама шеңберінде Компания «Қазтеміртранс» АҚ, «ҚТЖ-Жүк тасымалы» ЖШС және «KTZ Express» АҚ еншілес ұйымдары шығарған борыштық бағалы қағаздарды компаниядан алынған несиелерді қайта қаржыландыру мақсатында сатып алды.

«Қазтеміртранс» АҚ

Бірінші шығарылым шеңберінде Компания «Қазтеміртранс» АҚ еншілес ұйымы шығарған, өтеу мерзімі 2034 ж. 3 қазан және купондық мөлшерлемені компания алған мемлекеттік субсидияларға тепе-тең төмендету құқығымен жылдық 14.58% купондық мөлшерлемесімен 112,261,900 мың теңге сомасындағы борыштық бағалы қағаздарды сатып алды. Купонды төлеу – жылына екі рет. 2020 ж. қазан айында «Қазтеміртранс» АҚ кестеге сәйкес 15,985,100 мың теңге мөлшерінде негізгі несиені ішінара өтеген.

2020 ж. желтоқсанда Компания 2020 ж. 3 қазаннан 2021 ж. 2 сәуірге дейінгі мерзімге купондық мөлшерлемені жылдық 14.58%-дан 5.08% дейін төмендету туралы шешім қабылдады. Нәтижесінде, Компания шамалы модификацияға байланысты, борыштық бағалы қағаздардың баланстық құнын 208,424 мың теңге сомасына кейінге қалдырылған салықты шегергенде 3,264,293 мың теңге сомаға инвестициялар құрамында түзетуді таныды (6 Ескерту).

Екінші шығарылым шеңберінде Компания «Қазтеміртранс» АҚ еншілес ұйымы шығарған, өтеу мерзімі 2042 ж. 10 шілде және купондық мөлшерлемесі жылдық 6.68%-бен 397,560,000 мың теңге сомаға АҚШ долларына индекстеумен борыштық бағалы қағаздарды сатып алды. Купонды төлеу – жылына екі рет.

Үшінші шығарылым шеңберінде Компания «Қазтеміртранс» АҚ еншілес ұйымы шығарған, өтеу мерзімі 2024 ж. 15 қараша және купондық мөлшерлемесі жылдық 9.25%-бен 21,848,328 мың теңге сомаға борыштық бағалы қағаздарды сатып алды. Купонды төлеу – жылына бір рет (32 Ескерту).

Екінші және үшінші шығарылымдар бойынша өтеу мерзімдері мен валюта бастапқы несиелерден ерекшеленбейтіндіктен, кредитор мен пайыздық мөлшерлемелер өзгеріссіз қалды, қайта қаржыландыру бастапқы несиелердің елеусіз модификациясы ретінде көрсетілді.

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

«ҚТЖ-Жүк тасымалы» ЖШС

Бірінші шығарылым шеңберінде Компания «ҚТЖ-Жүк тасымалы» ЖШС еншілес ұйымы шығарған, өтеу мерзімі 2034 ж. 3 қазан және Компания алған мемлекеттік субсидияларға пропорционалды купондық мөлшерлемені төмендету құқығымен купондық мөлшерлемесі жылдық 14.58%-бен 96,777,500 мың теңге сомаға борыштық бағалы қағаздарды сатып алды. Купонды төлеу – жылына екі рет. 2020 ж. қыркүйекте «ҚТЖ-Жүк тасымалы» ЖШС кестеге сәйкес, «ҚТЖ-Жүк тасымалы» ЖШС 13,780,259 мың теңге мөлшерінде негізгі борышты ішінара өтеді.

2020 ж. желтоқсанда Компания 2020 ж. 3 қазаннан 2021 ж. 2 сәуірге дейінгі мерзімге купондық мөлшерлемені жылдық 5.08% дейін төмендетті. Нәтижесінде, Компания шамалы модификацияға байланысты, борыштық бағалы қағаздардың баланстық құнын 179,676 мың теңге сомасына кейінге қалдырылған салықты шегергенде 2,814,046 мың теңге сомаға инвестициялар құрамында түзетуді таныды (6 Ескерту).

Екінші шығарылым шеңберінде Компания «ҚТЖ-Жүк тасымалы» ЖШС еншілес ұйымы шығарған, өтеу мерзімі 2023 ж. 5 желтоқсан және купондық мөлшерлемесі жылдық 3.25%-бен 70,240,600 мың теңге сомаға швейцариялық франкке индекстелген борыштық бағалы қағаздарды сатып алды. Купонды төлеу – жылына бір рет.

Үшінші шығарылым шеңберінде Компания «ҚТЖ-Жүк тасымалы» ЖШС еншілес ұйымы шығарған, өтеу мерзімі 2024 ж. 15 қараша және купондық мөлшерлемесі жылдық 9.25%-бен 25,840,007 мың теңге сомаға борыштық бағалы қағаздарды сатып алды. Купонды төлеу – жылына бір рет.

Екінші және үшінші шығарылымдар бойынша өтеу мерзімдері мен валюта бастапқы несиелерден ерекшеленбейтіндіктен, кредитор мен пайыздық мөлшерлемелер өзгеріссіз қалды, қайта қаржыландыру бастапқы несиелердің елеусіз модификациясы ретінде көрсетілді.

«KTZ Express» АҚ

Бірінші шығарылым шеңберінде Компания «KTZ Express» АҚ еншілес ұйымы шығарған, өтеу мерзімі 2022 ж. 20 маусым және купондық мөлшерлемесі жылдық 3.638%-бен 76,438,300 мың теңге сомаға швейцариялық франкке индекстелген борыштық бағалы қағаздарды сатып алды. Купонды төлеу – жылына бір рет.

Екінші шығарылым шеңберінде Компания «KTZ Express» АҚ еншілес ұйымы шығарған, өтеу мерзімі 2023 ж. 5 желтоқсан және купондық мөлшерлемесі жылдық 3.25%-бен 14,711,755 мың теңге сомаға швейцариялық франкке индекстелген борыштық бағалы қағаздарды сатып алды. Купонды төлеу – жылына бір рет.

Бірінші және екінші шығарылымдар бойынша өтеу мерзімі мен валютасы бастапқы несиеден ерекшеленбейтіндіктен, кредитор мен пайыздық мөлшерлемелер өзгеріссіз қалды, қайта қаржыландыру бастапқы заемдардың елеусіз модификациясы ретінде көрсетілді.

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

9. БАСҚА ДА ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ АКТИВТЕР

	2020 ж. 31 желтоқсан	2019 ж. 31 желтоқсан
Негізгі құралдар үшін төленген аванстар	18,614,941	11,058,863
Жұмыскерлерге несиелер	2,154,459	2,597,076
Басқалары	6,970,254	895,027
	27,739,654	14,550,966
Шегеру: жеткізушілерге негізгі құралдар үшін аванстар бойынша резерв	(335,927)	(1,164,144)
Шегеру: басқа да ұзақ мерзімді активтер бойынша резерв	(75,020)	(49,074)
	27,328,707	13,337,748

2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша негізгі құралдар үшін төленген аванстар негізінен 9,500,800 мың теңге мөлшерінде ұзын өлшемді рельстер сатып алуға (2019 ж. 31 желтоқсан: 294,747 мың теңге), Құрық портында паромдық кешен салуға 7,261,140 мың теңге мөлшерінде (2019 ж. 31 желтоқсан: 8,163,219 мың теңге) берілген аванстарды қамтыды.

2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша басқаларының құрамына 6,286,098 мың теңге (2019 ж.: нөл теңге) сомасына еншілес ұйымдардың жарғылық капиталына кейіннен беруге арналған ұзақ мерзімді активтер енгізілді.

10. АҚША ҚАРАЖАТЫ МЕН ОНЫҢ БАЛАМАЛАРЫ

	2020 ж. 31 желтоқсан	2019 ж. 31 желтоқсан
Қысқа мерзімді банктік салымдар, теңгеде	81,387,033	7,166,724
Банктерде ағымдағы шоттардағы ақша, теңгеде	12,420,797	7,849,978
Банктерде ағымдағы шоттардағы ақша, еуроде	3,037,965	-
Банктерде ағымдағы шоттардағы ақша, Ресей рублінде	397,182	88,049
Банктерде ағымдағы шоттардағы ақша, АҚШ долларында	335	45,282,193
Банктерде ағымдағы шоттардағы ақша, басқа валюталарда	168,940	2,158
	97,412,252	60,389,102
Шегеру: ақша қаражаты бойынша күтілетін кредиттік шығындар бойынша резерв	(11,927)	(5,075)
	97,400,325	60,384,027

Теңгедегі және валютадағы қысқа мерзімді банктік депозиттер Компанияның ақша қаражатына деген қажеттілігіне байланысты түрлі мерзімге, үш айға дейін салынады.

2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қысқа мерзімді банктік салымдар бойынша орташа безбенделген пайыз мөлшерлемесі теңгеде 8.48%-ды құрады (2019 ж. 31 желтоқсандағы: 8.02%).

Компания ақша қаражаты мен оның баламаларын «А+» - тен «В» - ке дейінгі рейтингі бар банктерде және басқа да қаржы институттарында орналастырады. Осының негізінде компания 2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ақша қаражаты мен олардың баламаларының кредиттік тәуекелі төмен деп санайды.

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

Ақша қаражаты бойынша күтілетін кредиттік шығындарға арналған резерв 12 айлық күтілетін кредиттік шығындар негізінде есептелген, бұл олардың өтеу мерзіміне сәйкес келеді.

11. ТАУАР-МАТЕРИАЛДЫҚ ҚОРЛАР

	2020 ж. 31 желтоқсан	2019 ж. 31 желтоқсан
Жолдың үстіңгі құрылысы материалдары	7,760,801	7,741,415
Шикізат пен материалдар	5,614,345	4,566,045
Отын және жанар-жағармай материалдары	851,715	888,520
Қосалқы бөлшектер	582,767	671,036
Құрылыс материалдары	254,736	259,961
Басқасы	632,209	327,941
	<u>15,696,573</u>	<u>14,454,918</u>
Шегеру: тауар-материалдық қорлар бойынша резерв	<u>(8,981)</u>	<u>(18,263)</u>
	<u>15,687,592</u>	<u>14,436,655</u>

12. САУДА ДЕБИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК

	2020 ж. 31 желтоқсан	2019 ж. 31 желтоқсан
Байланысты тараптардың сауда дебиторлық берешегі	11,046,823	5,693,668
Үшінші тараптардың сауда дебиторлық берешегі	376,802	430,663
	<u>11,423,625</u>	<u>6,124,331</u>
Шегеру: дебиторлық берешек бойынша күтілетін кредиттік шығындарға арналған резерв	<u>(509,345)</u>	<u>(3,071)</u>
	<u>10,914,280</u>	<u>6,121,260</u>

2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жеті бөгде дебиторларға Компанияның сауда дебиторлық берешегінің 71.26%-ы жатты (2019 ж. 31 желтоқсан: жеті дебиторларға – 57.65%).

2020 және 2019 жж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша сауда дебиторлық берешек, негізінен, теңгеде берілген.

2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша сатып алушылармен шарттар бойынша туындаған сауда дебиторлық берешек 11,406,676 мың теңгені құрады (2019 ж. 31 желтоқсан: 6,110,268 мың теңге), осындай сауда дебиторлық берешек бойынша күтілетін кредиттік шығындар 503,152 мың теңгені құрады (2019 ж. 31 желтоқсан: 2,556 мың теңге).

Көрсетілген қызмет үшін орташа төлем мерзімі 30 күнді құрайды. Осы кезең кезінде өтелмеген сауда дебиторлық берешек бойынша пайыздар есептелмейді.

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

13. БАСҚА ДА АҒЫМДАҒЫ АКТИВТЕР

	2020 ж. 31 желтоқсан	2019 ж. 31 желтоқсан
Басқа да салықтар бойынша алдын-ала төлем	38,602,331	33,564,115
Талаптар, өсімпұлдар және айыппұлдар	17,681	255,110
Басқалары	9,125,352	8,591,487
	47,745,364	42,410,712

14. КАПИТАЛ

	Шығаруға рұқсат етілген шығарылған акциялардың саны	Шығарылған және төленген акциялардың саны	Жарғылық капитал, мың теңгеде	Қосымша төленген капитал, мың теңгеде
2019 ж. 1 қаңтардағы жағдай бойынша	502,040,458	496,447,609	1,062,635,047	290,037
Орналасстырылған акциялар	-	207,197	19,664,147	(290,037)
2019 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша	502,040,458	496,654,806	1,082,299,194	-
2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша	502,040,458	496,654,806	1,082,299,194	-

Компанияның жарғылық капиталы ақша қаражатқа, акция үлесі немесе негізгі құралдар объектілеріне айырбастап, акцияларды шығару арқылы қалыптастырылған. Акционер дивидендтер алуға құқылы, Компанияны таратқан кезде Компания мүлігінің бір бөлігіне құқылы және Компанияның акцияларына айырбасталған Компанияның акцияларын немесе басқа да бағалы қағаздарын сатып алу артықшылығына құқылы.

Салымдар*Акцияларды шығару*

2019 ж. ішінде акцияларды шығару келесі түрде көрсетілген:

- заңды тіркелген 290,037 жай акцияларды жарғылық капиталға қосымша төленген капиталдан аудару, оларды төлеуге 2018 ж. Акционерден жалпы нарықтық құны 290,037 мың теңге 51 бірлік жартылай вагондар түріндегі мүлік алынды;
- 14,951 акция шығарылымы, оларды төлеуге жалпы сомасы 149,510 мың теңгеге 28 бірлік жартылай вагондар алынды;
- 164,246 акция шығарылымы, оларды төлеуге 16,424,600 мың теңге сомасында ақша қаражат алынды;
- төлем ретінде 2,800,000 мың теңге сомасында ақша қаражаты алынған 28,000 акция шығарылымы.

Басқа да салымдар

2019 ж. ішінде Компания 5,286,189 мың теңге сомасына кейінге қалдырылған салықтың әсерін шегерумен 26,430,944 мың теңге сомасында акционерден алынған несие бойынша әділ құнға дейін түзетуді көрсетті (15 және 16 Ескертулер).

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

Хеджирлеу резерві

2015 ж. 7 тамызда Компания швейцар франкінде белгіленген қызмет көрсетуден түскен табыстың теңгеге қатысты өзгеру тәуекелін төмендету мақсатында ақша ағындарын хеджирлеуді жүргізді. 2014 ж. 20 маусымда Швейцар қор биржасында шығарылған және 2019 және 2022 жж. 20 маусымында төленуге жататын негізгі қарыз көлеміндегі Еурооблигациялар хеджирлеу құралы болып табылады. Бұл құрал бөлек көрсетіле алады және шынайы бағалана алады. Осы хеджирлеуде жоғары ықтималды швейцар франкіндегі транзиттік тасымалдаулардан табыс хеджирлеу объектісі болып табылады, атап айтқанда 2019 және 2022 ж. 1 қаңтарынан 20 маусымына дейін алынған бірінші сатулар.

2020 ж. 31 желтоқсанда аяқталған жыл іші 15,219,553 мың теңге мөлшеріндегі тиімді бөлігі хеджирлеу құралы бойынша таза шығын түрінде өзге жиынтық кірісте хеджирлеу резервіне жатқызылды (2019 ж.: таза пайда түріндегі 33,259 мың теңге). 31,847 мың теңге мөлшеріндегі тиімсіз бөлігі қаржылық шығындарға жатқызылды (2019 ж.: 95,401 мың теңге).

2019 ж. хеджирлеу құралы 2019 ж. 20 маусымда өтелуі тиіс еурооблигациялар болып табылатын хеджирлеу есебі ақша ағындарын хеджирлеу объектісі болып табылатын түсімді алуға байланысты тоқтатылды және тиісінше осы хеджирлеу құралына жатқызылатын жинақтама кейінге қалдырылған шығын өзге жиынтық шығыннан 18,945,341 мың теңге мөлшеріндегі қызметтер көрсетуден түскен түсімге қайта жіктелді (23 Ескерту).

Басқа да бөлулер

2018 ж. желтоқсанда Қазақстан Республикасының Үкіметі және Жалғыз Акционер Компанияға Түркістан қаласындағы Оқушылар сарайының құрылысын қаржыландыруды қамтамасыз етуді бұйырды. Нәтижесінде, Компания Түркістан қаласында Оқушылар сарайын салуды қаржыландыру бойынша қайтарымсыз міндеттемені қабылдап, салуға жұмсалады деп күтілетін шығындарды 5,300,000 мың теңге көлемінде Акционерге бөлу ретінде таныды. 2020 ж. маусымда Түркістан қаласындағы Оқушылар сарайының құрылысы құнының артуына байланысты компания қосымша 5,090 мың теңге сомасында міндеттемені мойындады.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

15. НЕСИЕЛЕР

Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын есептелген сыйақыны қоса алғанда, қарыздар төмендегілерден тұрды:

	2020 ж. 31 желтоқсан		2019 ж. 31 желтоқсан	
	Сомасы	Орташа өлшемді тиімді пайыз мөлшерлемесі (%)	Сомасы	Орташа өлшемді тиімді пайыз мөлшерлемесі (%)
<i>Пайыздық мөлшерлемесі тұрақты несиелер</i>				
Алынған несиелер	159,378,499		162,632,992	
- теңгеде	158,917,694	7.02	160,010,505	8.97
- АҚШ долларында	460,805	2.88	1,257,024	2.88
- басқа валютада	-	-	1,365,463	4.01
<i>Шығарылған борыштық бағалы қағаздар</i>				
Алынған несиелер	1,063,412,623		1,079,209,514	
- теңгеде	467,713,304	10.81	466,945,415	10.81
- АҚШ долларында	386,652,364	6.95	439,512,077	6.95
- швейцар франкінде	209,046,955	3.42	172,752,022	3.42
<i>Пайыздық мөлшерлемесі құбылмалы несиелер</i>				
Алынған несиелер	108,358,658		864,817	
- теңгеде	-	-	864,817	20.34
- Ресей рублінде	108,358,658	7.49	-	-
<i>Шығарылған борыштық бағалы қағаздар</i>				
Алынған несиелер	52,763,056		52,626,944	
- теңгеде	52,763,056	8.12	52,626,944	7.72
	1,383,912,836		1,295,334,267	
Несиелердің ағымдағы бөлігі	202,124,534		98,581,248	
Несиелердің ұзақ мерзімді бөлігі	1,181,788,302		1,196,753,019	
	1,383,912,836		1,295,334,267	

Шығарылған борыштық бағалы қағаздарды қоспағанда, несиелердің өтелу мерзімі келесідей:

	2020 ж. 31 желтоқсан	2019 ж. 31 желтоқсан
1 жыл ішінде	184,904,431	81,958,160
1 жылдан 2 жылға дейін	1,174,923	-
2 жылдан 3 жылға дейін	1,174,923	1,174,923
3 жылдан 4 жылға дейін	21,793,042	1,174,923
4 жылдан 5 жылға дейін	1,174,923	29,881,847
5 жылдан астам	57,514,915	49,307,956
	267,737,157	163,497,809

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

Алынған несиелер

«Қазақстан Халық Банкі» АҚ

2020 ж. ішінде Компания 2015 ж. 26 ақпанда жасалған «Қазақстан Халық Банкі» АҚ-мен кредиттік желі беру туралы Келісім шеңберінде 11.5% пайыздық мөлшерлемен және 1 жылға дейінгі өтеу мерзімімен жалпы сомасы 12,000,000 мың теңге қарыз тартты.

2020 ж. ішінде Компания 2018-2020 жж. алынған кейбір несиелерді 31,810,134 мың теңгеге мерзімінен бұрын өтеген .

«Московский кредитный банк» ҚАҚ

2020 ж. маусымында Компания өтеу мерзімі 2042 ж. 10 шілде, 1,100,000,000 АҚШ доллары көлеміндегі 2012 жылы шығарылған еурооблигацияларды ішінара өтеу мақсатымен, 2020 ж. 28 мамырда жасалған «Московский кредитный банк» ҚАҚ кредиттік шарт шеңберінде 19,400,000,000 Ресей рублі (112,296,054 мың теңге) мөлшеріндегі қарыз қаражатын игерді. Қарыз бойынша пайыздар «РФ Орталық банкінің негізгі мөлшерлемесі + 2.5%» пайыздық мөлшерлемен тоқсан сайынғы төлемдермен өтеледі. Негізгі борыш 2021 ж. желтоқсанында біржолғы төлеммен өтелуі тиіс.

Шығарылған борыштық бағалы қағаздар

31 желтоқсандағы жағдай бойынша шығарылған борыштық бағалы қағаздар мынаны қамтыды:

	Өтеу күні	Биржалар	2020 ж. 31 желтоқсан	2019 ж. 31 желтоқсан
Бағасы бойынша орналастырылған облигациялар⁴				
АҚШ долларындағы 6.95%-дық Еурооблигациялар (105.521%)	10 шілде 2042 ж.	LSE/KASE	386,652,364	439,512,077
Теңгедегі 11.5%-дық Облигациялар (100%)	3 қазан 2034 ж.	KASE	308,433,333	308,433,333
Швейцар франкіндегі 3.638%-дық Еурооблигациялар (100%)	20 маусым 2022 ж.	SIX Swiss Exchange	90,035,750	74,480,609
Швейцар франкіндегі 3.25%-дық Еурооблигациялар (100%)	5 желтоқсан 2023 ж.	SIX Swiss Exchange	80,015,596	65,822,816
Теңгедегі 9.25%-дық Облигациялар (100%)	15 қараша 2024 ж.	KASE	76,830,729	76,830,729
Теңгедегі Инфляция мөлшерлемесі +2.52% облигациялар (100%)	25 сәуір 2026 ж.	KASE	52,763,056	52,626,944
Теңгедегі 11.5%-дық Облигациялар (100%)	12 қыркүйек 2034 ж.	KASE	41,379,999	41,379,999
Швейцар франкіндегі 3.25%-дық Еурооблигациялар (104.238%)	5 желтоқсан 2023 ж.	SIX Swiss Exchange	38,995,609	32,448,597
Теңгедегі 11%-дық Облигациялар (100%)	23 шілде 2027 ж.	KASE	26,184,028	26,184,028
Теңгедегі 2%-дық Облигациялар (100%)	20 тамыз 2034 ж.	KASE	14,885,215	14,117,326
Шығарылған борыштық бағалы қағаздардың жиынтығы			1,116,175,679	1,131,836,458
Шығарылған борыштық бағалы қағаздардың ағымдағы бөлігі			17,220,103	16,623,088
Шығарылған борыштық бағалы қағаздардың ұзақ мерзімді бөлігі			1,098,955,576	1,115,213,370
			1,116,175,679	1,131,836,458

⁴ Жақша ішіндегі пайыз номиналдан облигацияларды/еурооблигацияларды орналастыру құнын білдіреді (сыйақымен / дисконтпен немесе номиналы бойынша)

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

Борыштық бағалы қағаздарды өтеу

2020 ж. маусымда Компания жалпы номиналды көлемі 1,100,000,000 АҚШ доллары 2012 ж. шығарылған еурооблигацияларды 217,022,000 АҚШ доллары (86,502,799 мың теңге) мөлшерінде ішінара мерзімінен бұрын өтеді. Төлемдердің жалпы сомасы 284,072,755 АҚШ долларын (113,228,560 мың теңге), соның ішінде 6,284,595 АҚШ доллары (2,504,977 мың теңге) есептелген пайыздарды және 60,766,160 АҚШ доллары (24,220,784 мың теңге) мөлшеріндегі мерзімінен бұрын өтеу үшін сыйлықақыны құрады. Компания мерзімінен бұрын өтеу үшін сыйлықақыны қаржылық шығындар құрамында таныды (27 Ескерту). Бұдан басқа, Компания өтелген еурооблигациялар бөлігінде 5,103,891 мың теңге мөлшерінде сыйлықақының амортизацияланбаған бөлігін және 114,517 мың теңге мөлшерінде мәміле бойынша шығындарды тиісінше қаржылық кірістер мен қаржылық шығындар құрамында таныды.

Пайыздық мөлшерлемені мемлекеттік субсидиялау

2020 ж. мамырында Компания инфрақұрылымды жаңғыртуға, локомотивтер мен жүк вагондары паркін жаңартуға тартылған көлемі 780,000,000 АҚШ доллары 2017 жылы шығарылған еурооблигацияларды мерзімінен бұрын өтеуге жұмсалған 2019 жылы жылдық 11.5% купон мөлшерлемесімен шығарылған 307,194,406 мың теңге сомаға облигациялар бойынша купондық мөлшерлеменің субсидияланған бөліктеріне Қазақстан Республикасы Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрлігінің Көлік комитетімен шарт жасасты. Шартта субсидиялау сомасы №010 «Магистральдық теміржол желісін және теміржол көлігінің жылжымалы құрамын дамыту мақсатында шығарылған тасымалдаушының облигациялары бойынша купондық сыйақы мөлшерлемесін субсидиялау» республикалық бюджеттік бағдарламасы (бұдан әрі — «Бағдарлама») бойынша көзделуге тиіс деген талап көзделген. Бюджеттік Бағдарлама Теміржол көлігі туралы Заңға сәйкес «тасымалдаушы» мәртебесі бар барлық көлік компаниялары үшін қолжетімді болғандықтан, Компания басшылығы аталған бағдарлама бойынша қаржыландыруды мемлекеттік субсидия ретінде есепке алады.

2020 ж. ішінде Компания Бағдарламада көзделген мемлекеттік субсидиялардан түскен кірістерді қаржылық кірістер құрамында 29,183,000 мың теңге мөлшерінде таныды (26 Ескерту).

Несиелердің әділ құны 31 Ескертуде көрсетілген.

Кредиттік келісімдер және оларды бұзу

Шығарылған борыштық бағалы қағаздармен байланысты талаптар бизнесті өзгертумен және мүлікті иеліктен алумен; басқа да заңды тұлғалармен қосылу және қауымдасумен байланысты талаптардан тұрады, алайда осы талаптармен шектелмейді. Борыштық бағалы қағаздар шығару шарттарында белгіленген дефолт оқиғасы болған жағдайда инвесторлар шығарылған борыштық бағалы қағаздар бойынша берешекті өтеуді талап етуге құқылы.

ЕҚДБ-ның несиелік келісімдердің шарттары белгілі бір қаржы коэффициенттерін (ковенанттарын), оның түзетілген EBITDA-ға түзетілген Adjusted (түзетілген) борыштың қатынасы, капиталдың қарызға қатынасы мен пайыздарды жабу коэффициенті (Adjusted (түзетілген) EBITDA-ға негізделген) сияқты талаптардың сақталуын көздейді.

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

ЕҚДБ-ның алдында міндеттемелердің орындалмауын болдырмас үшін, Компания есептік күнге дейін осы банктерден 2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық көрсеткіштерді (ковенанттар) қолданбау туралы келісім-хатын алды.

«Московский кредитный банк» ҚАҚ кредиттік келісім шеңберінде EBITDA борышы және 2020 ж. 31 желтоқсаннан бастап және одан әрі тоқсандық негізде Топтың шоғырландырылған деректері негізінде есептелетін пайыздарды жабу коэффициенті сияқты белгілі бір қаржылық коэффициенттерді (ковенанттарды) сақтау көзделген. 2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бұл талаптар орындалған.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

16. КОРПОРАТИВТІК ТАБЫС САЛЫҒЫ

	2020 ж.	2019 ж.
Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша шығын/(үнемдеу)	8,120,598	(5,640,525)
Танылмаған кейінге қалдырылған салық активтерінің өзгерісі	(215,796)	(1,031,399)
	7,904,802	(6,671,924)

Төменде 31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін ресми белгіленген салық ставкасы бойынша есептелген корпоративтік табыс салығы бойынша нақты үнемдеу мен теориялық арасындағы салыстыру келтіріледі:

	2020 ж.	2019 ж.
Салық салуға дейінгі пайда/(шығын)	71,875,741	(91,226,076)
Ресми салық мөлшерлемесі	20%	20%
Ресми мөлшерлеме бойынша корпоративтік табыс салығы бойынша теориялық шығыс/(үнемдеу)	14,375,148	(18,245,215)
Салық әсері (салықты есептеу мақсаттары үшін салық салынбайтын кірістер)/салықты есептеу мақсаттары үшін шегерімге жатпайтын шығыстар және өзге де әсер:		
(Салық салынбайтын кірістер) / шегерілмейтін шығыстар	(6,254,550)	12,604,690
Танылмаған кейінге қалдырылған салық активтерінің өзгерісі	(215,796)	(1,031,399)
Пайда мен шығындарда көрсетілген корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар/(үнемдеу)	7,904,802	(6,671,924)

Сәйкес қаржылық есептілікті дайындаудың есептік күніне күші бар салықтың ресми бекітілген, жеке қаржылық есептіліктің тәртібі кезеңіне қолданыстағы салықтар мөлшерлемелерін қолдану арқылы есептелген кейінге қалдырылған салық сомасы 31 желтоқсандағы жеке қаржылық есептілік жағдай бойынша мыналарды қамтыды:

	2020 ж. 31 желтоқсан	2019 ж. 31 желтоқсан
Кейінге қалдырылған салық активтері:		
Көшірілген салық шығындары	69,289,258	73,276,472
Берілген несиелерді әділ құнына дейін түзету	4,911,020	6,960,359
Қаржылық кепілдік шарттары бойынша міндеттеме	7,532,913	5,408,144
Жалдау бойынша міндеттеме	6,919,748	7,639,972
Басқасы	5,212,930	6,293,386
	93,865,869	99,578,333
Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері:		
Негізгі құралдар және басқа да ұзақ мерзімді активтер	(238,388,482)	(234,376,200)
Акционерден нарықтық мөлшерлемеден төмен мөлшерлемелер бойынша алынған несиелердің және еншілес ұйымдардан пайызсыз несиелердің әділ құнына дейін түзету	(47,322,371)	(48,053,413)
Басқасы	(8,390)	(1,188)
	(285,719,243)	(282,430,801)
Кейінге қалдырылған таза салық міндеттемелерінің жиыны	(191,853,374)	(182,852,468)

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

	2020 ж.	2019 ж.
Жыл басындағы кейінге қалдырылған таза салық міндеттемелер	(182,852,468)	(184,427,951)
Еншілес ұйымдарға инвестицияларда көрсетілген	(1,096,104)	189,748
Пайда және шығында көрсетілген	(7,904,802)	6,671,924
Капиталда көрсетілген	-	(5,286,189)
Жыл соңындағы кейінге қалдырылған таза салық міндеттемелер	(191,853,374)	(182,852,468)

17. ҚАРЖЫЛЫҚ КЕПІЛДІКТЕР ШАРТТАРЫ БОЙЫНША МІНДЕТТЕМЕЛЕР

	2020 ж. 31 желтоқсан	2019 ж. 31 желтоқсан
Қаржылық кепілдік шарттары бойынша міндеттемелердің ұзақ мерзімді бөлігі	37,664,565	26,316,144
Қаржылық кепілдік шарттары бойынша міндеттемелердің ағымдағы бөлігі (22 Ескерту)	-	724,575
	37,664,565	27,040,719

31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық кепілдік шарттары бойынша міндеттемелер келесі валюталарда берілген:

	2020 ж. 31 желтоқсан	2019 ж. 31 желтоқсан
Теңге	34,654,274	23,265,265
АҚШ доллары	1,684,207	1,183,700
Еуро	1,326,084	2,591,754
	37,664,565	27,040,719

29 Ескертуде көрсетілгендей, Компания «Нұрсұлтан Назарбаев халықаралық әуежайы» АҚ (бұрын – «Астана халықаралық әуежайы» АҚ) және «Ақтөбе рельс-Арқалық зауыты» ЖШС ұйымдары және «Транстелеком» АҚ қауымдастырылған кәсіпорны алған несиелер бойынша банктерге қаржылық кепілдік ұсынған. 2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық кепілдік шарттары бойынша міндеттемелер «Нұрсұлтан Назарбаев халықаралық әуежайы» АҚ бойынша 15,634,307 мың теңгені, «Ақтөбе рельс-Арқалық зауыты» ЖШС бойынша 14,828,953 мың теңгені және «Транстелеком» АҚ қауымдастырылған кәсіпорны бойынша 1,668,281 мың теңгені құрады (2019 ж. 31 желтоқсан: «Нұрсұлтан Назарбаев халықаралық әуежайы» АҚ бойынша 10,132,679 мың теңге, «Ақтөбе рельс-Арқалық зауыты» ЖШС бойынша 11,002,041 мың теңге және «Электровоз құрастыру зауыты» ЖШС бойынша 396,299 мың теңге).

Компания сондай-ақ кейбір еншілес ұйымдар алған несиелер бойынша берілген қаржылық кепілдіктер бойынша міндеттемелерді мойындады. 2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша осы қаржылық кепілдіктер бойынша міндеттемелер 5,533,024 мың теңгені құрады (2019 ж. 31 желтоқсан: 5,509,700 мың теңге) (29 Ескерту).

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

18. ЖАЛДАУ БОЙЫНША МІНДЕТТЕМЕЛЕР

	2020 ж. 31 желтоқсан		2019 ж. 31 желтоқсан	
	Жалдау төлемдері	Жалдау төлемдерінің ағымдағы құны	Жалдау төлемдері	Жалдау төлемдерінің ағымдағы құны
Бір жылдың ішінде	17,218,292	16,208,558	17,868,635	17,249,661
Екі жылдан бес жылды қоса алғанда	25,232,691	18,276,947	33,759,212	23,952,361
Бес жылдан астам	-	-	3,431,084	1,503,353
Таза міндеттемелер	42,450,983	34,485,505	55,058,931	42,705,375
Болашақ қаржы шығындарын шегергенде	(7,965,478)	-	(12,353,556)	-
Жалдау міндеттемелерінің ағымдағы құны	34,485,505	34,485,505	42,705,375	42,705,375
12 ай ішінде өтеуге жататын қарыз сомасын шегергенде		(16,208,558)		(17,249,661)
12 айдан кейін өтеуге жататын сома		18,276,947		25,455,714

2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша пайыз сомасын есептеу 11.7% - дан 15% - ға дейінгі тиімді пайыздық мөлшерлемелерге негізделеді (2019 ж. 31 желтоқсан: 12.4% - дан 13.96% - ға дейін).

Барлық жалдау міндеттемелері теңгемен көрсетілген.

19. ЖҰМЫСКЕРЛЕРГЕ СЫЙАҚЫ БОЙЫНША МІНДЕТТЕМЕЛЕР

Еңбек қызметі аяқталуына байланысты төленетін сыйақылар жоспары мен жұмыскерлерге басқа да ұзақ мерзімді сыйақылар

Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес зейнетақылық аударымдар қызметкерлердің міндеттемелері болып табылады көзделген міндеттемелерден басқа, қызметкерлердің алдында олар зейнеткерлікке шыққаннан кейін төлемдер бойынша не ағымдағы, не болашақ міндеттемелері жоқ.

2019 ж. ішінде Компания келесі 5 жыл ішінде қызметкерлер санын қысқарту жөніндегі жоспарларды орындау мақсатында зейнеткерлікке ерте шығу жөніндегі ережені (бұдан әрі - Ереже) бекітті. Ереже заңдарда белгіленген зейнеткерлік жасқа дейін кемінде 5 жыл қалған қызметкерлерге қолданылады.

Қызметкерлерге еңбек қызметі аяқталғаннан кейін төленетін және басқа да ұзақ мерзімді сыйақылар Компания мен оның еңбек ұжымы арасында жасалған 2018-2020 жж. арналған Ұжымдық шартқа сәйкес төленеді.

Осы шартқа сәйкес Компания келесідей негізгі төлемдер мен жеңілдіктерді қорға айналдырылмаған жоспар шегінде жүзеге асырады:

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

Еңбек қызметі аяқталғаннан кейінгі сыйақылар:

- зейнетке шығу кезіндегі бір жолғы жәрдем;
- Ережеге сәйкес саладағы жұмыс өтіліне байланысты еңбек шартын мерзімінен бұрын бұзу кезіндегі біржолғы төлем;
- қызметкер зейнеткерлік жасқа жеткенге дейін кемінде 70 мың теңге және айына 200 мың теңгеден аспайтын мөлшерде біржолғы тәртіппен қызметкер зейнеткерлік жасқа жеткенге дейінгі барлық кезеңде немесе Ережеге сәйкес ай сайынғы негізде төленетін жәрдемақы;
- зейнеткерлерге мереке күндері материалдық көмек;
- зейнеткерлерге санаторлық-курорттық сауықтыруға жолдамалар ұсыну;
- зейнеткерлердің салттық қызметтеріне ақы төлеуге материалдық көмек;
- зейнеткерлерге мерейтойлық күндерге бір жолғы материалдық көмек;
- зейнеткерлерге тістерді протездеу үшін шығындарды өтеу;
- зейнеткерлерге теміржол көлігімен жол жүру ақысын төлеуге шығындарды өтеу.

Басқа да ұзақ мерзімді міндеттемелер:

- қызметкерлерге санаторлық-курорттық емделуге материалдық көмек;
- қызметкерлерге тістерді протездеу ақысының шығындарын өтеу;
- мерейтойлық күндерге жұмыскерлерді бір жолғы көтермелеу;
- қызметкерлерге теміржол көлігімен жол жүру ақысының шығындарын өтеу.

Бұл бағдарламалар қаржыландырылмайды. Компанияның осы бағдарламаларға қатысты саясаты міндеттемелерді жабу үшін активтерді жинақтауды көздемейді, бағдарлама қызметкерлер тарапынан қосымша жарналарды талап етпейді.

	2020 ж. 31 желтоқсан	2019 ж. 31 желтоқсан
Қызметкерлерге сыйақылар жөніндегі міндеттемелердің ұзақ мерзімді бөлігі	8,551,320	8,749,181
Қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелердің қысқа мерзімді бөлігі	2,227,889	1,303,792
Жыл соңындағы міндеттемелердің жалпы сомасы	10,779,209	10,052,973

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

Төменде 31 желтоқсанда аяқталған жылдарға міндеттемелер мәндерінің ағымдағы қозғалысы келесі түрде көрсетілген:

	2020 ж.	2019 ж.
Жылдың басындағы міндеттемелердің жалпы сомасы	10,052,973	5,982,774
Есепті кезең қызметтерінің құны	559,604	220,923
Өткен жылдар қызметтерінің құны	-	4,282,378
Пайыздық шығыстар	914,820	495,373
Қызметкерлерге басқа да ұзақ мерзімді сыйақылар бойынша актуарлық пайда	(529,606)	(306,880)
Пайда мен шығындарда танылған шығыстардың жиыны	944,818	4,691,794
Өзге жиынтық шығында/(кірісте) танылған актуарлық қайта бағалау:	425,324	(93,157)
- қаржылық жорамалдардың өзгеруі	(202,617)	(233,878)
- тәжірибеге негізделген түзетулер	626,035	(1,774)
- демографиялық жорамалдардың өзгеруі	1,906	142,495
Жыл ішінде жасалған төлемдер	(643,906)	(528,438)
Жыл соңындағы міндеттемелердің жалпы сомасы	10,779,209	10,052,973

31 желтоқсанда аяқталған жылдар ішінде пайдалар мен шығындарда танылған, еңбек қызметін аяқтау және жұмыскерлерге өзге де ұзақ мерзімді сыйақылар жөніндегі міндеттемелер сомасының жиынтығы былайша берілген:

	2020 ж.	2019 ж.
Өткізудің өзіндік құны (24 Ескерту)	1,039,336	4,567,495
Жалпы және әкімшілік шығыстар (25 Ескерту)	(94,518)	124,299
Жыл іші пайда мен шығында жиыны танылған	944,818	4,691,794

Компания міндеттемелерін есептеу Компанияның қызметкерлерінің және зейнеткерлерінің саны, жасы, жынысы мен өтіл жылдары мен қызметкерлер санының өзгеруі бойынша нақты деректер, сонымен бірге өлім деңгейі бойынша жарияланып отыратын статистика деректерінің негізінде дайындалған, ережені пайдалану мүмкіндігі берілетін барлық қызметкерлер оларды ең төменгі қажетті жасқа жеткен кезде, яғни заңнамамен белгіленген зейнеткерлік жасқа дейін кемінде 5 жыл бұрын пайдаланады деп күтілуде. Зейнетке шыққаннан кейін жұмыс істейтін және зейнеткерлікке шыққан бұрынғы қызметкерлер үшін орташа өмір сүру ұзақтығы ерлер үшін 14.3 жасты және әйелдер үшін 18.4 жасты құрайды.

Қаржылық жағдай туралы жеке есепті жасау күніне өзге де елеулі жорамалдар төменде берілген:

	2020 ж.	2019 ж.
Дисконт мөлшерлемесі	10.3%	9.1%
	4.2%	3.3%
Болашақта материалдық көмектің күтілетін жылдық өсуі	(орташа)	(орташа)
	4.6%	4.3%
Болашақта ең төмен еңбекақының күтілетін жылдық өсуі	(орташа)	(орташа)
	7.1%	5.2%
Болашақта теміржол билеттері құнының күтілетін жылдық өсуі	(орташа)	(орташа)

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

Актuariй жүргізген сезімталдық талдауына сай қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелердің максималды жоғарлауы 5.3%-ды құрайды. Бұл жағдай дисконттау мөлшерлемесін 1%-ға төмендетсе орын алады.

Жоғарыда келтірілген сезімталдықты талдау еңбек қызметінің аяқталуы бойынша міндеттемелердің нақты өзгерістерін көрсетпеуі мүмкін, себебі жорамалдардың бір-бірінен бөлек өзгеруі екіталай (кейбір жорамалдар өзара байланысты).

Сонымен қатар, сезімталдықты талдау кезінде еңбек қызметінің аяқталуы бойынша міндеттемелердің келтірілген құны есепті күнге болжанатын шартты бірлік әдісі бойынша есептелді. Дәл осындай әдіс қаржылық жағдай туралы жеке есепте көрсетілген еңбек қызметінің аяқталуы бойынша міндеттемелерді есептеу кезінде қолданылды.

Сезімталдықты талдау кезінде пайдаланылған әдістер мен жорамалдар алдыңғы жылдары пайдаланылғаннан ерекшеленбейді.

20. САУДА КРЕДИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК

	2020 ж. 31 желтоқсан	2019 ж. 31 желтоқсан
Үшінші тараптарға сауда кредиторлық берешек	22,486,739	34,790,317
Байланысты тараптарға сауда кредиторлық берешек	9,553,815	16,085,208
	32,040,554	50,875,525

31 желтоқсандағы жағдай бойынша сауда кредиторлық берешек мына валюталарда берілген:

	2020 ж. 31 желтоқсан	2019 ж. 31 желтоқсан
Теңге	31,836,819	50,521,869
Ресей рублі	194,913	288,405
Басқа валютада	8,822	65,251
	32,040,554	50,875,525

Кредиторлық берешек бойынша айналымның орташа мерзімі 41 күнді құрайды (2019 ж.: 69 күнді құрады).

21. САТЫП АЛУШЫЛАРМЕН ЖАСАЛҒАН ШАРТТАР БОЙЫНША МІНДЕТТЕМЕЛЕР

	2020 ж. 31 желтоқсан	2019 ж. 31 желтоқсан
Байланысты тараптардан сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша алынған аванстар	1,287,470	23,238,859
Үшінші тараптардан сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша алынған аванстар	3,760,551	4,062,654
	5,048,021	27,301,513

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

Есепті кезеңде танылған және жыл басында алынған аванстар қалдығының құрамына енгізілген түсім 27,298,683 мың теңгені құрады (2019 ж.: 50,637,918 мың теңге).

2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша міндеттемелер есепті күннен кейінгі келесі 12 ай ішінде түсім ретінде танылатын болады.

22. БАСҚА ДА АҒЫМДАҒЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

	2020 ж. 31 желтоқсан	2019 ж. 31 желтоқсан
Қолданылмаған демалыс бойынша резервтер	5,016,874	4,658,056
Бағалау міндеттемелері	4,496,537	9,657,727
Еңбекақы және басқа да сыйақылар бойынша берешек	4,391,726	4,575,887
Міндетті зейнетақы жарналары, әлеуметтік сақтандыруға аударымдар және міндетті медициналық сақтандыру бойынша аударымдар	2,537,276	2,457,231
Алынған аванстар	108,441	421,219
Қаржылық кепілдік шарттары бойынша міндеттемелер (17 Ескерту)	-	724,575
Басқа да міндеттемелер	7,508,098	5,850,779
	24,058,952	28,345,474

Бағалау міндеттемелері 2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша оларды реттеу үшін экономикалық пайдаларды қамтитын ресурстардың шығуы талап етілетін жоғары ықтималдығы бар келісімдер бойынша резервтерді қамтиды. Бағалау міндеттемелері бойынша шығыстар басқа да пайдалар мен шығындарда көрсетілген.

2020 және 2019 жж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша басқа да міндеттемелер көбінесе теңгемен берілген.

23. ТҮСІМ МЕН ӨЗГЕ КІРІСТЕР

	2020 ж.	2019 ж.
Қызмет көрсетуден түскен түсім	462,730,139	420,067,301
Айыппұлдардан кірістер	6,852,552	2,028,364
Тауарларды үшінші тараптарға сатудан кірістер	3,566,350	3,054,691
	473,149,041	425,150,356

462,657,253 мың теңге мөлшеріндегі түсім және өзге кірістер кезең ішінде (2019 ж.: 419,785,913 мың теңге), 10,491,788 мың теңге мөлшерінде – белгілі бір уақыт сәтінде (2019 ж.: 5,364,443 мың теңге) танылды.

445,578,879 мың теңге мөлшеріндегі түсім байланысты тараптардан алынды (30 Ескерту) (2019 ж.: 417,755,258 мың теңге). Қызмет көрсетуден түскен түсім негізінен «ҚТЖ-Жүк тасымалы» ЖШС еншілес ұйымына магистральдық теміржол желісі қызметін көрсетуден түскен кірістер болып табылады.

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

«ҚТЖ-Жүк тасымалы» ЖШС еншілес ұйымына халықаралық транзиттік қатынаста магистральдық теміржол желісі қызметін көрсетуден 210,730,472 мың теңге мөлшеріндегі түсім Компания белгілеген коэффициенттерге сәйкес, халықаралық транзиттік қатынаста жүктерді тасымалдау бойынша қызметтерге тарифтерге 0.5 - 0.981 аралығында танылды (2019 ж.: 162,742,175 мың теңге мөлшерінде, Компания белгілеген коэффициенттерге сәйкес, 0.5 - 0.721 аралығында).

2019 ж. ішінде ақша ағындарын хеджирлеу объектісі болып табылатын түсім алынды, тиісінше, осы хеджирлеу құралына келетін 18,945,341 мың теңге мөлшерінде жинақталған шығын қызметтер көрсетуден түскен түсімге өзге де жиынтық шығыннан қайта жіктелді (14 Ескерту).

24. ӨТКІЗУДІҢ ӨЗІНДІК ҚҰНЫ

	2020 ж.	2019 ж.
Пайдаланылмаған демалыстар бойынша резервтерді, аударымдар мен салықтарды қоса алғанда қызметкерлерге жұмсалатын шығындар	109,419,231	106,390,068
Тозу және амортизация	77,479,272	75,759,742
Өндірістік сипаттағы жұмыстар мен қызметтер	74,776,686	71,954,944
Материалдар мен қорлар	24,842,870	24,612,226
Мүліктік салықтар және әлеуметтік салық пен әлеуметтік аударымдарды қоспағанда басқа да салықтар	22,536,830	21,541,516
Жөндеу және қызмет көрсету	14,965,937	13,221,370
Электр энергиясы	7,586,965	7,276,115
Отын және жанар-жағармай материалдары	6,220,955	6,263,090
Коммуналдық шығыстар мен ғимараттарды ұстау	4,076,410	4,011,800
Күзету қызметтері	3,325,083	4,263,282
Байланыс қызметтері	2,329,879	3,757,816
Сақтандыру	1,418,515	1,047,337
Еңбек қызметі аяқталуы бойынша қызметкерлерге сыйақылар бойынша шығыстар және қызметкерлерге басқа да ұзақ мерзімді сыйақылар (19 Ескерту)	1,039,336	4,567,495
Қысқа мерзімді жалдау	600,661	519,013
Іссапар шығыстары	564,238	1,371,703
Басқа да шығыстар	13,015,377	7,336,870
	364,198,245	353,894,387

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

25. ЖАЛПЫ ЖӘНЕ ӘКІМШІЛІК ШЫҒЫСТАР

	2020 ж.	2019 ж.
Пайдаланылмаған демалыстар бойынша резервтерді, аударымдар мен салықтарды қоса алғанда қызметкерлерге жұмсалатын шығындар	22,881,347	21,779,292
Мүліктік салық және әлеуметтік салық пен әлеуметтік аударымдарды қоспағанда өзге де салықтар	3,442,069	4,875,958
Тозу және амортизация	2,764,033	2,836,542
Әлеуметтік сала объектілерін ұстау шығындары	1,611,212	628,961
Бөгде ұйымдардың басқа да қызметтері	973,972	1,477,270
Коммуналдық шығыстар және ғимараттарды ұстау	544,255	572,384
Консультациялық, аудиторлық және заң қызметтері	447,079	1,242,425
Материалдар	393,528	487,499
Іссапар шығыстары	337,981	752,949
Байланыс қызметтері	295,646	367,454
Еңбек қызметі аяқталуы бойынша сыйақы (кірістері)/шығыстары және қызметкерлерге басқа да ұзақ мерзімді сыйақылар (19 Ескерту)	(94,518)	124,299
Қаржы активтері бойынша күтілетін кредиттік шығындарға резервті (қалпына келтіру)/есептеу және қысқа мерзімді берілген аванстардың құнсыздануы	(187,230)	3,025,332
Басқа да шығыстар	4,170,083	4,418,395
	37,579,457	42,588,760

26. ҚАРЖЫЛЫҚ КІРІС

	2020 ж.	2019 ж.
Берілген несиелер бойынша пайыз түріндегі кіріс	66,236,161	52,545,508
Қаржылық міндеттемелер бойынша пайыз мөлшерлемесін субсидиялаудан түскен кірістер	29,183,000	-
Берілген кепілдіктер бойынша кірістер	4,066,717	662,739
Ақша қаражаты мен оның баламалары бойынша пайыз түріндегі кіріс	2,979,747	635,583
Басқа да қаржылық кірістер	5,954,901	458,961
	108,420,526	54,302,791

15 Ескертуде көрсетілгендей, 2020 ж. мамырында Компания көлемі 780,000,000 АҚШ доллары 2017 жылы шығарылған еурооблигацияларды мерзімінен бұрын өтеуге жұмсалған 2019 ж. жылдық 11.5% купон мөлшерлемесімен шығарылған 307,194,406 мың теңге сомаға облигациялар бойынша купондық мөлшерлеменің субсидияланған бөліктеріне Қазақстан Республикасы Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрлігінің Көлік комитетімен шарт жасасты. 2020 ж. ішінде Компания Бағдарлама көздеген мемлекеттік субсидиялардан 29,183,000 мың теңге мөлшеріндегі кірістерді қаржылық кірістер құрамында таныды.

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

27. ҚАРЖЫЛЫҚ ШЫҒЫНДАР

	2020 ж.	2019 ж.
Пайыздар бойынша шығындар және несиелер бойынша дисконт амортизациясы	107,631,713	104,726,145
Сыйлықақыны және облигацияларды мерзімінен бұрын өтеу үшін комиссияларды өтеу	24,220,784	45,236,114
Берілген кепілдіктер бойынша күтілетін кредиттік шығындар	12,168,150	9,190,864
Жалдау бойынша пайыздық шығындар	5,079,203	5,871,536
Басқа да қаржылық шығындар	454,012	696,042
	149,553,862	165,720,701

28. АКЦИЯҒА ШАҚҚАНДАҒЫ ПАЙДА

Акцияға шаққандағы базалық пайда ретінде акцияға шаққандағы пайда жыл ішіндегі шығарылған жай акциялардың орташа өлшемді саны негізінде саналады. Жай акциялар бойынша сома мен көбейту әсеріндегі жай акциялардың сомасы тең, өйткені Компанияның көбейту әсерін жасаушы құралдары жоқ. 2020 және 2019 жж. ішінде Компанияда сондай-ақ талдау әсері бар құралдар болған жоқ.

	2020 ж.	2019 ж.
Жай акциялардың орташа өлшемді саны	496,654,806	496,465,588
Жыл іші пайда/(шығын) (мың теңге)	63,970,939	(84,554,152)
Жай акцияға шаққандағы пайда/(шығын) (теңге)	129	(170)

	2020 ж. 31 желтоқсан	2019 ж. 31 желтоқсан
Материалдық емес активтерді қоспағандағы таза активтер	1,561,196,410	1,512,317,370
Айналымдағы жай акциялардың саны (тіркелген)	496,654,806	496,654,806
Бір акцияның баланстық құны (теңге)⁵	3,143	3,045

29. ҚАРЖЫЛЫҚ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

Инвестициялық сипаттағы міндеттемелер

2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның «Жезқазған - Бейнеу» және «Арқалық - Шұбаркөл» теміржол желілерінің құрылысы, ұзын өлшемді рельстерді сатып алу, Астана ст. теміржол торабының, соның ішінде вокзал кешенінің құрылысы бойынша, сонымен қатар «Құрық портында сал кешенін салу және әмбебап жүк және жолаушылар салдарын пайдалану» жобасы бойынша жалпы сомасы 176,826,568 мың теңгеге міндеттемелері болды (2019 ж.: 187,756,337 мың теңге).

⁵ Акциялардың баланстық құны KASE талаптарына сәйкес есептеледі.

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

Басқа да шарттық міндеттемелер

2020 ж. ішінде «Continental Logistics» ЖШС 30% үлесін үшінші тарапқа өткізу бойынша сату-сатып алу шарты шеңберінде «KTZ Express» АҚ еншілес ұйымы Компаниямен бірлесіп жасалған тиеу-түсіру қызметтерін және жүктерді болашақта сақтау жөніндегі қызметтерді көрсетуге арналған келісімдерді бұзды: 2015 ж. 20 қарашада «Continental Logistics» ЖШС қауымдастырылған кәсіпорнымен, «Сбербанк» АҚ ЕБ, «Odyssey Investments Group» ЖШС (2016 ж. 15 тамыздағы қосымша келісім) және 2016 ж. 15 тамызда «Continental Logistics Shymkent» ЖШС қауымдастырылған кәсіпорнымен және «Odyssey Investments Group» ЖШС. Салдарында Компания 9,657,727 мың теңге мөлшеріндегі бұрын танылған резервтерге түзету жасады.

2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «KTZ Express» АҚ еншілес ұйымында Компаниямен бірлесіп «Ақтау Теңіз Солтүстік терминалы» ЖШС, «Сбербанк России» АҚ ЕБ және Inter Port Development PTE LTD жүк тиеу-түсіру қызметтерін және жүктерді болашақта сақтау жөніндегі қызметтерді көрсету туралы 2015 ж. 28 желтоқсандағы келісім (бұдан әрі – «Келісім») бар.

Осы Келісімнің талаптары «KTZ Express» АҚ 10 жылға қызметтердің минималды мөлшерін сатып алу жөніндегі және «KTZ Express» АҚ еншілес ұйымының осындай көлемдер үшін елеулі төлемдер төлеуі туралы міндеттемесі көзделген.

Компания басшылығы Келісім бойынша қызмет көрсету кезеңінің басталу күні келген жоқ деп есептейді, себебі «KTZ Express» АҚ объектіні коммерциялық пайдаланудың басталу күні мен қызмет көрсету кезеңінің басталу күні туралы хабарлама алған жоқ және тараптар Келісім бойынша міндеттемелерді орындауға қатысты өзара іс-қимылды ұйымдастырмады. Компания басшылығы 2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Келісім бойынша экономикалық пайдаларды қамтитын ресурстардың есептен шығу ықтималдығы жоғары емес деп есептейді.

Шартты міндеттемелер

Сот талаптары

Компания мүлктік залалды қайтару бойынша талаптар сияқты өзінің шаруашылық қызметіне қатысты түрлі сот қарауларына қатысады. Компания осыған ұқсас, қарастыру кезеңіндегі немесе әлеуетті талап арыздар жекеше немесе жиынтығында оның қаржылық жағдайына, қаржы-шаруашылық қызметінің нәтижелеріне немесе ақша қаражатының қозғалысына елеулі теріс әсер етпейді деп есептейді.

Сақтандыру

Қазақстанда сақтандыру саласы дамудың бастапқы сатысында. Бұл ретте Компанияның қызметкерлерді еңбек (қызметтік) міндеттерін орындау кезінде жазатайым оқиғалардан сақтандыруға, көлік құралдары иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін сақтандыруға, экологиялық сақтандыруға қатысты заңда белгіленген қажетті сақтандыру өтемі бар. Сонымен қатар, Компания қызметкерлерді ауырған жағдайға сақтандыру, мүлкті залалдан сақтандыру сияқты сақтандырудың ерікті түрлерін жүзеге асырады. Компанияның Қазақстандағы коммерциялық сақтандыру компанияларынан сатып алған сақтандыру полистеріне сәйкес міндетті сақтандыру өтелімі бар.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

Кепілдіктер

Кредиторлар	Кепілдік мақсаты	Кепілдік мерзімі	Кепілдік сомасы
Еуразиялық Даму Банкі	«АСУ «Энергодиспетчерлік тартым» жобаны қаржыландыру үшін «Транстелеком» АҚ қауымдастырылған кәсіпорнының міндеттемелерін орындау	21 қазан 2024 ж.	3,942,366 мың теңге
HSBC Франция» және «HSBC Bank plc» «HSBC Қазақстан» ЕБ» АҚ-мен бірлесіп	Жүк электроваздарын сатып алуды қаржыландыру үшін «ҚТЖ-Жүк тасымалы» ЖШС міндеттемелерін орындау	27 мамыр 2027 ж.	86,394,698 еуро (44,647,916 мың теңге) ⁶
	Жүк электроваздарын сатып алуды қаржыландыру үшін «ҚТЖ-Жүк тасымалы» ЖШС міндеттемелерін орындау	3 қыркүйек 2028 ж.	48,650,432 еуро (25,142,057 мың теңге) ⁶
«Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ (бұрын— «БРК Лизинг» АҚ)	Қаржылық лизинг шарты бойынша «Жолаушылар тасымалы» АҚ міндеттемелерін орындау	20 желтоқсан 2036 ж.	12,861,805 мың теңге
	Қаржылық лизинг шарты бойынша «Жолаушылар тасымалы» АҚ міндеттемелерін орындау	5 шілде 2037 ж.	18,600,000 мың теңге
	Қаржылық лизинг шарты бойынша «Жолаушылар тасымалы» АҚ міндеттемелерін орындау	10 маусым 2039 ж.	12,537,182 мың теңге
	Қаржылық лизинг шарты бойынша «Жолаушылар тасымалы» АҚ міндеттемелерін орындау	30 шілде 2039 ж.	11,258,978 мың теңге
	Қаржылық лизинг шарты бойынша «Жолаушылар тасымалы» АҚ міндеттемелерін орындау	12 желтоқсан 2039 ж.	18,741,022 мың теңге
	Қаржылық лизинг шарты бойынша «Қазтеміртранс» АҚ міндеттемелерін орындау	28 тамыз 2032 ж.	4,658,780 мың теңге
	Қаржылық лизинг шарты бойынша «KTZ Express» АҚ міндеттемелерін орындау	28 тамыз 2032 ж.	33,263,983 мың теңге
	Қаржылық лизинг шарты бойынша «Жолаушылар тасымалы» АҚ міндеттемелерін орындау	23 сәуір 2040 ж.	20,000,000 мың теңге
	Қаржылық лизинг шарты бойынша «Жолаушылар тасымалы» АҚ міндеттемелерін орындау	10 желтоқсан 2040 ж.	20,000,000 мың теңге
	Қаржылық лизинг шарты бойынша «Қазтеміртранс» АҚ міндеттемелерін орындау	30 қараша 2035 ж.	23,329,774 мың теңге
	Қаржылық лизинг шарты бойынша «KTZ Express» АҚ міндеттемелерін орындау	30 қараша 2035 ж.	51,692,480 мың теңге

⁶ Компания қаржылық кепілдіктер берген еншілес ұйымдар мен бөгде кәсіпорындар алған қарыздар бойынша қаржылық ковенанттар көзделген. Осы қарыздар бойынша кепілдіктің жалпы сомасы 116,273,179 мың теңгені құрайды.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ) (мың теңгеде)

Кредиторлар	Кепілдік мақсаты	Кепілдік мерзімі	Кепілдік сомасы
«Қазақстанның Даму банкі» АҚ	Нұр-Сұлтан қаласындағы халықаралық әуежайды жаңартуды қаржыландыру үшін «Нұрсұлтан Назарбаев халықаралық әуежайы» АҚ міндеттемелерін орындау	28 наурыз 2033 ж.	22,500,000 мың. теңге ⁶
	Ақтөбе қаласында рельс-арқалық зауытының құрылысын қаржыландыру үшін «Ақтөбе рельс-арқалық зауыты» ЖШС міндеттемелерін орындау	5 шілде 2033 ж.	18,904,699 мың. теңге ⁶
	Теміржол желісі бойынан платформаның бағдарламалық кешенін салу бойынша «Транстелеком» АҚ қауымдастырылған кәсіпорын міндеттемелерін орындау	30 маусым 2024 ж.	10,481,902 мың. теңге
	Жолаушылар вагондарын сатып алуды қаржыландыру үшін «Жолаушылар тасымалы» АҚ-ның еншілес ұйымы «Вагонсервис» АҚ міндеттемелерін орындау	5 наурыз 2035 ж.	5,078,507 мың. теңге ⁶

17 Ескертуде осы кепілдіктердің баланстық құны көрсетілген.

2020 және 2019 жж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жоғарыда аталған қаржылық кепілдіктерді пайдалану жағдайлары болған жоқ.

Кредиторлар алдында есепті күнге дейін міндеттемелердің орындалмауын болдырмау үшін Компания «Қазақстан Даму банкі» АҚ-мен жасалған қаржылық кепілдік шарттары шеңберінде 2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық коэффициенттерді қолданбау туралы келісім-хат алды. Еншілес ұйым «ҚТЖ-Жүк тасымалы» ЖШС 69,789,973 мың теңге сомаға HSBC Франция банкінен алған несиелер бойынша 2019 ж. қаржылық және қаржылық емес талаптарға қатысты HSBC Франция банкісімен жаңа келісімдерге қол жеткізілді, атап айтқанда, 2020 ж. бастап шартты сақтау қажет: Компанияда үш корпоративтік рейтингтің (S&P, Fitch, Moody's) BB-ден төмен емес деңгейде кез келген екеуінің болуы тиіс. 2020 ж. 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша бұл шарт орындалған.

30. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН МӘМІЛЕЛЕР

Егер бір тарап екінші тарапты бақылау мүмкіндігіне ие болса, немесе қаржылық не операциялық шешімдерді басқа тарап қабылдау кезінде келесі тарапқа біршама ықпал етуді жүзеге асыратын болса, берілген жеке қаржы есептілігінің мақсаттары үшін осы тараптар байланысты тараптар ретінде қарастырылады. Сондай-ақ байланысты деп Компаниямен бірге бақыланатын тараптар да саналады. Байланысты тараптардың ықтимал байланыстарын қарастырғанда әрбір жағдайда тараптардың құқықтық нысанына ғана емес, олардың қарым-қатынас мәніне назар аударылады.

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

Байланысты тараптар байланысты емес тараптар жасаса алмайтын мәмілелер жасай алады, және байланысты тараптардың арасындағы келісімдер байланысты емес тараптар арасындағы талаптар, ережелер мен сома негізінде жүзеге аспауы мүмкін.

Компания байланысты тараптарымен елеулі мәмілелер жүргізген немесе 31 желтоқсандағы жағдай бойынша елеулі төленбеген сальдосы болған байланысты тараптармен қарым-қатынастар сипаты төменде көрсетілген.

		Акциянер	Компанияның қауымдастырыл- ған кәсіпорындары	Компания қатысушы болып табылатын бірлескен кәсіпорындар	Акциянер тобына кіретін компаниялар	Компанияның еншілес ұйымдары
Байланысты тараптардың тауарлар, қызметтер және ұзақ мерзімді активтер үшін берешегі, соның ішінде берілген аванстар						
	2020 ж.	-	203,995	-	1,591,205	10,663,935
	2019 ж.	-	295,018	4,080	166,822	5,682,101
соның ішінде күтілетін кредиттік шығындарға резерв және берілген аванстардың құнсыздануы						
	2020 ж.	-	(24,380)	-	(10,452)	(490,687)
	2019 ж.	-	(3)	(130)	(10,432)	-
Байланысты тараптарға тауарлар, қызметтер және ұзақ мерзімді активтер үшін берешек, соның ішінде алынған аванстар						
	2020 ж.	-	4,919,902	-	1,015,465	5,143,178
	2019 ж.	-	4,166,148	-	499,081	34,660,760
Пайдаланылуы шектелген ақша қаражаты						
	2020 ж.	-	-	-	-	5,244,713
	2019 ж.	-	-	-	-	3,197,167
Берілген несиелер						
	2020 ж.	-	-	-	-	881,312,754
	2019 ж.	-	-	-	-	832,763,547
соның ішінде күтілетін кредиттік шығындарға резерв						
	2020 ж.	-	-	-	-	(9,594,897)
	2019 ж.	-	-	-	-	(9,831,775)
Алынған несиелер						
	2020 ж.	126,093,431	-	-	-	48,766,266
	2019 ж.	123,620,636	-	-	-	26,497,513
Жалдау бойынша міндеттемелер						
	2020 ж.	117,530	34,217,777	-	-	13,902
	2019 ж.	276,665	-	-	-	37,819,269
Алынатын дивидендтер						
	2020 ж.	-	-	-	-	-
	2019 ж.	-	-	-	-	903,099
Соның ішінде күтілетін кредиттік шығындарға резерв						
	2020 ж.	-	-	-	-	-
	2019 ж.	-	-	-	-	(167,361)

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

31 желтоқсанда аяқталған жылдар іші байланысты тараптармен мәмілелер төмендегідей көрсетілген:

		Акционер	Компанияның қауымдастыры лған кәсіпорындары	Компания қатысушы болып табылатын бірлескен кәсіпорындар	Акционер тобына кіретін компаниялар	Компанияның еншілес ұйымдары	Басқа байланысты тараптар ⁷
Тауарларды, қызметтерді және ұзақ мерзімді активтерді сату	2020 ж.	-	253,636	7,094	58,024	445,260,125	-
	2019 ж.	-	55,390	35,090	71,832	417,592,946	-
Күтілетін кредиттік залал және берілген аванстардың құнсыздануына (есептелген)/ қалпына келтірілген резервтер	2020 ж.	-	(24,377)	130	(20)	159,762	-
	2019 ж.	-	(2)	(122)	161	650,543	-
Тауарларды, қызметтерді және ұзақ мерзімді активтерді сатып алу	2020 ж.	-	32,205,029	-	3,196,016	93,192,636	-
	2019 ж.	-	25,201,569	1,559	2,964,800	118,079,916	-
Несиелерді беру	2020 ж.	-	-	-	-	24,712,900	-
	2019 ж.	-	-	-	-	2,816,267	-
Берілген несиелерді өтеу	2020 ж.	-	-	-	-	60,898,695	-
	2019 ж.	-	-	-	-	2,614,904	-
Несиелерді алу	2020 ж.	-	-	-	-	22,010,095	-
	2019 ж.	40,000,000	-	-	-	27,300,000	-
Алынған несиелерді өтеу	2020 ж.	1,174,923	-	-	-	-	-
	2019 ж.	1,174,923	-	-	-	-	-
Қаржылық кірістер	2020 ж.	-	3,293,387	-	-	66,631,018	-
	2019 ж.	-	-	-	-	53,222,571	-
Қаржылық шығыстар	2020 ж.	9,383,199	10,815,189	-	-	3,509,829	5,501,628
	2019 ж.	5,238,699	-	-	-	7,510,808	-
Дивидендтер бойынша кірістер	2020 ж.	-	4,363,859	2,733,669	-	895,631	-
	2019 ж.	-	5,190,667	1,976,588	-	2,128,963	-
Еншілес ұйымдарға инвестициялар	2020 ж.	-	-	-	-	30,668,760	-
	2019 ж.	-	-	-	-	36,633,571	-
Жарғылық капиталға салым	2020 ж.	-	-	-	-	-	-
	2019 ж.	19,374,110	-	-	-	-	-
Дивидендтерді төлеу	2020 ж.	-	-	-	-	-	-
	2019 ж.	16,424,670	-	-	-	-	-
Жаңа жалдау шарттары (Компания жалға алушы ретінде)	2020 ж.	-	3,662,447	-	-	-	-
	2019 ж.	244,861	-	-	-	44,739,637	-
Жалдау міндеттемелері бойынша төлемдер	2020 ж.	180,155	11,289,267	-	-	5,208,528	-
	2019 ж.	101,270	-	-	-	8,473,122	-

⁷ Өзге байланысты тараптар соңғы Акционердің жалпы бақылауындағы өзге коммерциялық кәсіпорындарды қамтиды.

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін Компания қатысушы болып табылатын еншілес ұйымдардың, қауымдастырылған және бірлескен кәсіпорындардың дивидендтері бойынша кірістер келесіні құрады:

	2020 ж.	2019 ж.
«ЕТБ БТЛК» АҚ	4,363,859	5,190,667
Logistic System Management B.V.	2,733,669	1,976,588
«Ақтау теңіз сауда порты» Ұлттық компаниясы» АҚ	890,930	-
«Порт Құрық» ЖШС	3,416	414,851
«Теміржолсу» АҚ	1,285	91,479
«Әскерилендірілген теміржол күзеті» ЖШС	-	817,024
«Транстелеком» АҚ	-	805,609
	7,993,159	9,296,218

2020 және 2019 жж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның жалпы сомасы 460,805 мың теңге және 1,257,024 мың теңге кейбір несиелері Қазақстан Республикасы Үкіметімен кепілдендірілген.

2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның Акционерден алған несиелері көбінесе өтеу мерзімі 13 - 50 жыл аралығына нарықтық мөлшерлемеден төмен 0.075% - 2% мөлшерлемен алынған және бастапқы тану кезінде 5.4% бастап 11.5% дейінгі мөлшерлемелермен әділ құны бойынша көрсетілген.

2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша еншілес ұйымдардың, қауымдастырылған кәсіпорынның, өзге де байланысты және үшінші тараптардың кейбір несиелері бойынша Компания банктер алдындағы міндеттемелердің орындалуына кепілдік беру мақсатында кепілдіктер берді (17 және 29 Ескертулер).

2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша еншілес ұйымдарға берілген кейбір несиелер мен облигациялар шетел валютасы бағамының өзгерісіне индекстеледі. 2020 ж., бағамның өзгерісіне байланысты, Компания 73,193,845 мың теңге мөлшеріндегі бағам айырмасынан пайданы таныды (2019 ж. 31 желтоқсан: 806,712 мың теңге мөлшерінде шығын).

Акционер тобының құрамына кіретін компаниялармен, қауымдастырылған және бірлескен кәсіпорындармен және басқа да байланысты тараптармен операциялар көбінесе «ҚазМұнайГаз «Ұлттық компаниясы» АҚ (бензин), «Транстелеком» АҚ (байланыс қызметі), «Қазақтелеком» АҚ (байланыс қызметі), «Қазатомпром» АҚ (электр энергиясы), «КЕГОК» АҚ (электр энергиясы), «Қазпочта» АҚ (пошта қызметі), «Казахстан Инжиниринг «Ұлттық компаниясы» АҚ (машина жасау өнімі) және «Самұрық-Энерго» АҚ (электр энергиясы) жасалған операциялармен берілген.

Компанияның негізгі басқарушы қызметкерлеріне сыйақы

2020 ж. 31 желтоқсанда аяқталған жыл іші негізгі басқарушы қызметкерлер 15 адамнан тұратын Басқарма мен Директорлар кеңесінің мүшелерінен тұрады (2019 ж.: 14 адам). 2020 ж. 31 желтоқсанда аяқталған жыл іші негізгі басқарушы қызметкерлерге сыйақының жалпы мөлшері 601,820 мың теңгені құрады және ол пайда мен залал және өзге жиынтық кіріс туралы жеке есепте еңбекақы бойынша шығыстарға қосылған (2019 ж.: 511,641 мың теңге). Негізгі басқарушы қызметкерлерге төленген сыйақы көбінесе келісімшарттармен белгіленген еңбекақы және операциялық нәтижелерге негізделген сыйлықақылар бойынша шығыстардан тұрады.

**31. ҚАРЖЫ ҚҰРАЛДАРЫ, ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУ МАҚСАТТАРЫ МЕН САЯСАТЫ.
ҚАРЖЫ ҚҰРАЛДАРЫНЫҢ ӘДІЛ ҚҰНЫ**

Компанияның негізгі қаржы құралдарына берілген және алынған несиелер, шығарылған борыштық бағалы қағаздар (облигациялар), жалдау бойынша міндеттемелер, ақша қысқа мерзімді салымдар, сондай-ақ сауда дебиторлық және сауда кредиторлық берешектер жатады. Пайыздық мөлшерлемелермен байланысты тәуекелдер, шетелдік валюта бағамының өзгеруі мен кредиттік тәуекелдер Компанияның қаржы құралдары бойынша негізгі тәуекелдері болып табылады. Компания барлық қаржы құралдары бойынша пайда болатын өтімділік пен нарық тәуекелдерін де бақылап отырады.

Капиталдың жеткіліксіздік тәуекелін басқару

Компания капиталдың жеткіліксіздік тәуекелін басқарып отырады, себебі Компания Акционер үшін пайданы барынша арттырғанда кәсіпорын үздіксіз қызметін капитал мен қарыз балансын оңтайлау арқылы жалғастыра алатынына сенімді болуы керек. Компанияның жалпы стратегиясы 2019 ж.-мен салыстырғанда өзгерген жоқ.

Компанияда капиталдың минималды көлеміне қатысты талаптары жоқ.

Компанияның капитал құрылымы таза қарыз қаражатынан (ақша қаражаты мен оның баламаларын шегергеннен кейінгі несиелер, борыштық бағалы қағаздар мен жалдау бойынша міндеттемелер) және жарғылық капитал, шетелдік валютаны қайта бағалаудан резерв, хеджирлеу резерві және бөлінбеген пайданы қамтитын Компания капиталынан тұрады.

Қаржы тәуекелдерін басқару мақсаттары

Тәуекелді басқару – Компания қызметінің маңызды элементі. Компания тәуекелдердің дәрежесі мен шамасы бойынша тәуекелге ұшырағыштық талданатын тәуекелдер бойынша ішкі есептер арқылы Компанияның операцияларына жататын қаржылық тәуекелдерді бақылайды және басқарады. Бұл тәуекелдер нарық тәуекелін (валюта тәуекелін, баға тәуекелін және әділ құнға қатысты пайыздық мөлшерлеменің өзгеру тәуекелін қоса алғанда), өтімділік тәуекелін және ақша ағындарына қатысты пайыздық мөлшерлеменің өзгеру тәуекелін қамтиды. Төменде Компанияның тәуекелдерді басқару саясатының сипаттамасы берілген.

Пайыздық мөлшерлемеге байланысты тәуекел

Компания үшін пайыздық мөлшерлемелерге байланысты тәуекел нарықтық пайыздық мөлшерлемелердің өзгеру тәуекелін білдіреді, ол Компанияның инвестицияларының жалпы кірістілігінің төмендеуіне және/немесе Компанияның несиелері мен шығарылған борыштық бағалы қағаздары бойынша ақша жылыстауының ұлғаюына әкелуі мүмкін. Компания пайыздық мөлшерлемен байланысты тәуекелді валютадағы қаржылық құралдардың пайыздық мөлшерлемелердің өзгеруін бақылау арқылы және тұрақты және құбылмалы пайыздық мөлшерлемедегі несиелер арасындағы дұрыс қатынасты қолдау арқылы шектейді.

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

Компанияның пайыздық мөлшерлемелермен байланысты тәуекелге шалдықтығыштығы негізінен Компанияның құбылмалы пайыздық мөлшерлемесі бар несиелер мен борыштық бағалы қағаздарына байланысты.

Келесі кесте Компанияның салық салуға дейінгі пайдасы мен капиталының кредиттер бойынша пайыздық мөлшерлемелерінің болуы мүмкін орынды өзгерістеріне (құбылмалы пайыздық мөлшерлеменен кредиттерге әсерін тигізе отырып) сезімталдығын басқа айнымалы шамалар тұрақты болған кезде көрсетеді.

	2020 ж. 31 желтоқсан		2019 ж. 31 желтоқсан	
	Базистік пункттердегі пайыздық мөлшерлемелердің ұлғаюы/ (азаяуы) ⁸	Салық салынғанға дейінгі пайдаға/ капиталға әсері	Базистік пункттердегі пайыздық мөлшерлемелердің ұлғаюы/ (азаяуы) ⁸	Салық салынғанға дейінгі пайдаға/ капиталға әсері
Теңге	100/(25)	(500,000)/125,000	20/(20)	(101,730)/101,730
Ресей рублі	100/(25)	(1,083,587)/270,897	-	-

Валюталық тәуекел

Компания шетелдік валютада мәмілелерді жүзеге асырады, демек, валюталық бағам ауытқуларына ұшырау тәуекелі пайда болады.

Компанияның қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді берешегінің елеулі бөлігі АҚШ долларында көрсетілген. Берешек көрсетілген АҚШ долларына және басқа шетелдік валюталарға қатысты теңге бағамының өзгеруінің нәтижесінде айырбас бағамынан табыс немесе залал туындайды. 2020 ж. ішінде Компания бағам айырмасынан 21,692,932 мың теңге мөлшерінде пайда тапты, оның көп бөлігі берілген және алынған несиелерге қатысты (2019 ж.: 3,212,395 мың теңге мөлшеріндегі шығын). Компания еншілес ұйымдарға шетел валютасы бағамының өзгерісіне индекстелген несиелер береді.

Келесі кестеде басқа барлық параметрлер тұрақты шама болып қабылданған шартпен, Компанияның салық салынғанға дейінгі пайдасының АҚШ доллары, Ресей рублінің мен Швейцария франкінің ықтимал өзгерістеріне сезімталдығы көрсетілген.

	2020 ж. 31 желтоқсан			2019 ж. 31 желтоқсан		
	Айырбас бағамындағы ұлғаюы/ (азаяуы)	Салық салынғанға дейінгі пайдаға әсері	Капиталға тікелей әсері	Айырбас бағамындағы ұлғаюы/ (азаяуы)	Салық салынғанға дейінгі пайдаға әсері	Капиталға тікелей әсері
АҚШ доллары	14%/ (11%)	4,423,138/ (3,475,323)	-	12%/ (9%)	23,038,486/ (17,278,864)	-
Ресей рублі	15%/ (15%)	(16,223,458)/ 16,223,458	-	12%/ (12%)	(23,999)/ 23,999	-
Швейцар франкі	14%/ (11%)	26,322,003/ (20,681,574)	(29,266,574)/ 22,995,165	12%/ (9%)	18,528,902/ (13,896,677)	(20,730,243)/ 15,547,682

⁸ 1 базистік пункт - 0,01%

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

2015 ж. 7 тамызда Компания швейцар франкінде белгіленген қызмет көрсетуден түскен түсімнің теңгеге қатысты өзгеру тәуекелін төмендету мақсатында ақша ағындарын хеджирлеуді жүргізді. 2014 ж. 20 маусымда Швейцария қор биржасында шығарылған еурооблигациялар хеджирлеу құралы болып табылады. Хеджирлеу объектісі Швейцария франктеріндегі транзиттік тасымалдардан түсім болып табылады. Хеджирлеу нәтижесінде, 2020 ж. (15,219,553) мың теңге сомасына ықпал өзге жиынтық кірісте көрсетілді (2019 ж.: 33,259 мың теңге).

Кредиттік тәуекел

Компанияның қаржы құралдарымен контрагенттердің шарттар талаптарын орындамау нәтижесінде пайда болатын кредиттік тәуекел әдетте осы контрагенттердің алдында контрагент міндеттемелерінің шамасы Компанияның міндеттемелерінен асып түсетін сомалармен шектеледі. Компанияның саясаты бірқатар кредитке қабілетті контрагенттермен қаржы құралдарымен операциялар жасауды қарастырады. Кредиттік тәуекелге ұшырағыштықтың максималды шамасы әрбір қаржы активінің баланстық құнына тең.

Кредиттік тәуекел концентрациясы экономикалық жағдайлары немесе басқа да оқиғалары олардың өз міндеттемелерін орындау қабілетіне бірдей әсер етуі мүмкін деген болжамға қатысты қызмет сипаттары ұқсас қарыз алушы топтары немесе бір қарыз алушыдан бірнеше берешек сомасы болғанда туындауы мүмкін.

2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ақша қаражаты мен оның баламалары, негізінен, «тұрақты» BB кредиттік рейтингі бар «Қазақстан Халық банкі» АҚ-да орналастырылған (ақша қаражаты мен оның баламаларының 61%-ы).

Компанияда берілген кредит лимиттерінен асып кетпейтін, және барабар кредит тарихы бар тапсырыс берушілермен мәмілелер жасалатындай үнемді бақылауды қарастырып отыратын саясат әрекет етеді. Компания өз клиенттерінің көпшілігімен алдын ала төлем негізінде жұмыс істейтіндігінің арқасында кредиттік тәуекел төмендейді.

Сонымен қатар, Компания банктерге берілген қаржылық кепілдіктер бойынша кредиттік тәуекелге ұшырайды. Осыған байланысты Компанияның ең жоғары тәуекелі 29 Ескертуде көрсетілген кепілдіктер бойынша талаптар қойылған жағдайда Компания төлеуге міндетті болатын ең жоғары сомаға тең. Компания соңғы Акционердің жалпы бақылауындағы байланысты тарап «Нұрсұлтан Назарбаев халықаралық әуежайы» АҚ үшін 5,501,628 мың теңге мөлшерінде, бөгде ұйым (бұрынғы қауымдастырылған кәсіпорын) «Ақтөбе рельс-Арқалық зауыты» ЖШС үшін 5,682,137 мың теңге мөлшерінде және қауымдастырылған ұйым «Транстелеком» АҚ үшін 984,385 мың теңге мөлшерінде банктерге берілген қаржылық кепілдіктер бойынша күтілетін кредиттік шығындарды қосымша таныды (27 Ескерту).

29 Ескертуде көрсетілгеннен басқа, Компания үшінші тараптардың міндеттемелері бойынша кепілгер болып табылмайды.

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

Нарықтық тәуекел

Нарықтық тәуекел нарық бағасының өзгеруі нәтижесінде қаржы құралының құнының ықтимал түрде ауытқуы кезінде пайда болады. Компания нарық конъюктурасының теріс өзгеруінен пайда болуы мүмкін әлеуетті шығындарды жүйелі бағалау арқылы нарықтық тәуекелді басқарады.

Өтімділік тәуекелі

Компания Акционердің талаптарына сай қысқа мерзімді, орта мерзімді және ұзақ мерзімді қаржыландырудың өтімділік тәуекелін бақылап отырады. Компания барабар резервтерді, банктік несиелерді және қолжетімді кредит желілерін қолдау, қаржы активтері мен міндеттемелерін өтеу мерзімдерін салыстыру мен ақша қаражатының болжанған және нақты қозғалысын үнемі мониторинг жасау арқылы өтімділік тәуекелін басқарады.

Компания еншілес ұйымдармен бірлесіп ақша қаражатын орталықтандырылған басқару мақсаттары үшін жоғары өтімді құралды, атап айтқанда мәмілеге қатысушылардың шешімі бойынша кез келген уақытта мерзімінен бұрын қайтару мүмкіндігімен «cash pooling» тетігі шеңберіндегі қысқа мерзімді несиелерді пайдаланады. Осылайша, 2020 жыл ішінде Компания кейбір еншілес ұйымдармен бір жылға дейінгі мерзіммен 49,461,000 мың теңге сомаға Компанияға тегін қаржылық көмек ұсыну тралы шарттар жасасты.

2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «cash pooling» тетігі шеңберінде алынған қаржылық көмектің баланстық құны 22,286,183 мың теңгені құрады.

2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияда «Қазақстан Халық Банкі» АҚ-да 35,000,000 мың теңге сомаға игерілмеген қалдықпен қолжетімді кредиттік желі бар (2019 ж. 31 желтоқсан: 15,189,866 мың теңге).

Компания Акционермен белгіленген және кредиттік келісімдерде/кепілдік шарттарында көзделген қаржылық коэффициенттердің шекті мәндерінің орындалуына тұрақты негізде бақылау және мониторинг жүргізеді.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

Келесі кестелерде Компанияның қаржы міндеттемелері бойынша келісімшарттық мерзімдері көрсетілген. Кесте Компаниядан төлем талап етуі мүмкін ең бастапқы мерзім негізінде қаржы міндеттемелері бойынша ақша ағындарының дисконтты емес қозғалысы негізінде құрылған. Кесте пайыздар бойынша да, сондай-ақ борыштың негізгі сомасы бойынша да ақша ағындарын қамтиды.

	1 айға дейін	1-3 ай	3 ай - 1 жыл	1-5 жыл	5 жылдан астам	Жиыны
2020 ж.						
<i>Пайызсыз:</i>						
Кредиторлық берешек	20,975,653	1,491,760	9,573,141	-	-	32,040,554
Басқа да ағымдағы міндеттемелер	4,391,726	2,541,025	7,053,186	-	-	13,985,937
<i>Пайыздық:</i>						
Несиелер	2,614,941	19,301,557	211,732,291	645,301,490	1,908,894,352	2,787,844,631
Жалдау	4,322,375	2,567,868	10,328,049	25,232,691	-	42,450,983
Қаржылық кепілдіктер	-	5,982,506	21,110,199	112,037,868	177,359,536	316,490,109
	32,304,695	31,884,716	259,796,866	782,572,049	2,086,253,888	3,192,812,214
2019 ж.						
<i>Пайызсыз:</i>						
Кредиторлық берешек	28,751,721	6,038,596	16,085,208	-	-	50,875,525
Басқа да ағымдағы міндеттемелер	4,575,887	2,461,872	5,344,963	-	-	12,382,722
<i>Пайыздық:</i>						
Несиелер	17,331,973	34,424,813	97,189,638	642,389,286	2,110,164,473	2,901,500,183
Жалдау	2,039,219	6,563,911	9,265,505	33,759,212	3,431,084	55,058,931
Қаржылық кепілдіктер	559,155	10,186,286	19,512,528	87,904,039	163,634,250	281,796,258
	53,257,955	59,675,478	147,397,842	764,052,537	2,277,229,807	3,301,613,619

Қаржылық кепілдік шарттары бойынша кестеде келтірілген сомалар контрагент кепілдік шарты бойынша талаптар қойған кезде Компания өтеуі тиіс болатын ең жоғары сомаларды көрсетеді. Есепті күнге Компания 50%-дан астам ықтималдықпен осы шарттар бойынша ешқандай төлемдер талап етілмейді деп есептейді. Сонымен бірге, бұл бағалау контрагенттің кепілдік бойынша талап ұсыну ықтималдығы өзгерген кезде өзгеруі мүмкін. Бұл ықтималдық контрагенттің кепілдендірілген дебиторлық берешегі бойынша дефолт ықтималдығына байланысты.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ) (мың теңгеде)

Келесі кестеде Компанияның қаржы активтері бойынша күтілетін төлем мерзімдері көрсетілген. Кесте Компания ақша қозғалысы басқа кезеңде болады деп күткен жағдайларды қоспағанда, қаржы активтері бойынша алынатын пайыздарды қоса алғанда, осы активтер бойынша дисконтталмаған келісімшарттық ақша ағындарының негізінде жасалды.

	1 айға Дейін	1 - 3 ай	3 ай - 1 жыл	1-5 жыл	5 жылдан астам	Белгісіз өтеу мерзімі ⁹	Жиыны
2020 ж.							
<i>Пайыздық:</i>							
Қысқа мерзімді салымдар	81,375,948	-	-	-	-	11,085	81,387,033
Қысқа мерзімді салымдар бойынша пайыздар	126,952	-	-	-	-	-	126,952
Ақша қаражаты мен оның баламалары	1,432	-	-	-	-	-	1,432
Берілген несиелер	14,058,394	1,333,537	39,368,234	407,347,120	1,270,150,734	2,314,373	1,734,572,392
<i>Пайызсыз:</i>							
Ақша қаражаты мен оның баламалары	16,022,945	-	-	-	-	842	16,023,787
Пайдалануы шектелген ақша қаражаты	5,244,713	-	-	-	-	453	5,245,166
Сауда дебиторлық берешегі	365,035	10,549,245	-	-	-	509,345	11,423,625
Берілген несиелер	-	-	15,974,865	-	-	7,156,211	23,131,076
	117,195,419	11,882,782	55,343,099	407,347,120	1,270,150,734	9,992,309	1,871,911,463
2019 ж.							
<i>Пайыздық:</i>							
Қысқа мерзімді салымдар	7,165,889	-	-	-	-	835	7,166,724
Қысқа мерзімді салымдар бойынша пайыздар	6,968	-	-	-	-	-	6,968
Ақша қаражаты мен оның баламалары	500,127	-	-	-	-	-	500,127
Берілген несиелер	12,770,115	1,342,349	29,869,447	369,449,980	1,105,395,750	2,376,315	1,521,203,956
<i>Пайызсыз:</i>							
Ақша қаражаты мен оның баламалары	52,718,011	-	-	-	-	4,240	52,722,251
Пайдалануы шектелген ақша қаражаты	3,196,891	-	-	-	-	276	3,197,167
Сауда дебиторлық берешегі	436,190	5,685,070	-	-	-	3,071	6,124,331
Берілген несиелер	-	-	4,708,435	-	-	7,579,773	12,288,208
	76,794,191	7,027,419	34,577,882	369,449,980	1,105,395,750	9,964,510	1,603,209,732

⁹ Өтеу мерзімі белгісіз сомалар күтілетін кредиттік шығындар есептелген сомаларды білдіреді.

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

Қаржы құралдарының әділ құны

Әділ құны тарату кезінде сату немесе еріксіз сату жағдайларын есепке алмағанда коммерциялық шарттармен хабардар болған тараптардың арасында құрал ауыстырылуы мүмкін сома ретінде анықталады. Компанияның қаржы құралдарының көбісі үшін әділ құнын анықтауға арналған нарық механизмдері жоқ болғандықтан, әділ құнын бағалау кезінде құралға қатысты нақты тәуекелдер мен ағымдағы экономикалық жағдайлардың негізіндегі жорамалдарды қолдану керек.

Компания қаржы құралдарының әділ құнын есептеу үшін келесі әдістер мен жорамалдарды қолданады:

Ақша қаражаты мен оның баламалары

Ақша қаражаты мен оның баламаларының баланстық құны осы қаржы құралдарының өтелуінің қысқа мерзімді сипатына байланысты олардың әділ құнына шамамен тең.

Қаржы активтері мен міндеттемелері

Өтеу мерзімі он екі айдан кем активтер мен міндеттемелердің баланстық құны шамамен олардың әділ құнына тең, себебі осы қаржы құралдарының өтеу мерзімі қысқа.

Өтеу мерзімі он екі айдан астам активтер мен міндеттемелер үшін әділ құны есепті кезеңнің соңында қолданыстағы нарықтық мөлшерлемені пайдаланып дисконтталған ақша қаражатының есепті болашақ қозғалысының келтірілген құнын білдіреді.

Несиелер

Банктік несиелердің әділ құнын есептеу осындай өтеу мерзімдері мен кредиттік рейтинг параметрлері бар несиелер бойынша тиісті жылдың соңында басым болатын нарықтық мөлшерлемелерді пайдалана отырып, өтеудің есепті кезеңі ішінде жекелеген несиелер бойынша ақша қаражатының күтілетін болашақ ағындарын дисконттау арқылы жасалды. Банктік несиелердің көп бөлігін Компанияға халықаралық қаржы институттары мен шетелдік банктер берген. Нәтижесінде осы несиелер бойынша пайыздық мөлшерлемелер Қазақстан Республикасындағы жеке коммерциялық кредиттік ұйымдарының пайыздық мөлшерлемесінен төмен болса да, кредиторлардың осы санаты үшін нарықтық пайыздық мөлшерлемелер ретінде қарастырылады. Шығарылған борыштық бағалы қағаздардың (облигациялардың) әділ құны есептік күнгі нарықтық баға негізінде анықталған.

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

Жүйелі түрде әділ құны бойынша бағаланбайтын (бірақ әділ құны міндетті түрде көрсетілетін) Компанияның қаржы активтері мен қаржы міндеттемелерінің әділ құны

2020 және 2019 жж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша несиелер мен шығарылған борыштық бағалы қағаздарды есепке алмағанда, қаржы активтері мен міндеттемелердің әділ құны олардың баланстық құнынан айтарлықтай өзгеше емес. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша берілген және алынған несиелердің, шығарылған борыштық бағалы қағаздардың (облигациялардың) және өзге де қаржы активтерінің баланстық және әділ құны төмендегідей ұсынылған:

	2020 ж. 31 желтоқсан		2019 ж. 31 желтоқсан	
	Баланстық құны	Әділ құны	Баланстық құны	Әділ құны
Берілген несиелер	881,312,754	881,312,754	832,763,661	832,763,661
Басқа да қаржы активтері	5,334,333	5,334,333	3,283,919	3,283,919
Несиелер	267,737,157	267,737,157	163,497,809	163,497,809
Борыштық бағалы қағаздар	1,116,175,679	1,317,411,052	1,131,836,458	1,194,486,398

Әділ құн иерархиясы

Компания әділ құнды бағалауды төменде көрсетілген әділ құнды бағалау иерархиясын қолдану арқылы бағалайды. Ол аталған бағалауды қалыптастыруда қолданылатын деректердің маңыздылығын есепке алады:

- 1-деңгей: ұқсас қаржылық құралдарға қатысты белсенді нарықтағы баға белгілеулер (түзетілмеген).
- 2-деңгей: тікелей қолжетімді (яғни баға белгілеу) немесе тікелей емес қолжетімді (яғни баға белгілеуден туындайтын деректер) 1 деңгейге жататын баға белгілеулерден өзгеше деректер. Бұл санат құрамына келесілерді қолданып бағаланатын құралдар енеді: ұқсас құралдар үшін белсенді нарықтардағы нарықтық баға белгілеулер, белсенді ретінде қарастырылмайтын нарықтарда ұқсас құралдар үшін нарықтық баға белгілеулер, немесе барлық пайдаланылатын деректері тікелей немесе жанама түрде бақыланатын бастапқы деректерге негізделетін бағалаудың өзге де әдістері.
- 3-деңгей: қолжетімді болып табылмайтын деректер. Бұл санат байқалатын бастапқы деректерге негізделмейтін ақпаратты қолданып бағаланатын құралдардан тұрады. Алайда бұндай бақыланбайтын деректер құралдың бағалануына елеулі ықпал етеді. Бұл санат оларға қатысты құралдар арасындағы айырмашылықты көрсету үшін маңызды бақыланбайтын түзетулерді немесе жорамалдарды пайдалану талап етілетін ұқсас құжаттар үшін баға белгілеу негізінде бағаланатын құралдардан тұрады.

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

**2020 ж. 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ
ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)
(мың теңгеде)**

Төмендегі кестеде 2020 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық құралдардың әділ құнының иерархиясы негізіндегі талдауы көрсетілген.

	1-деңгей	2-деңгей	3-деңгей	Жиыны
Амортизацияланған құны бойынша көрсетілетін қаржы активтері				
Берілген несиелер	-	881,312,754	-	881,312,754
Басқа да қаржы активтері	-	5,334,333	-	5,334,333
Жиыны	-	886,647,087	-	886,647,087
Амортизацияланған құны бойынша көрсетілетін қаржы міндеттемелері:				
- борыштық бағалы қағаздар	1,278,744,008	-	-	1,278,744,008
- байланысты тараптардан борыштық бағалы қағаздар	38,667,044	-	-	38,667,044
- банктік несиелер	-	182,252,164	460,805	182,712,969
- байланысты тараптардан несиелер	-	85,024,188	-	85,024,188
Жиыны	1,317,411,052	267,276,352	460,805	1,585,148,209

Төмендегі кестеде 2019 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық құралдардың әділ құнының иерархиясы негізіндегі талдауы көрсетілген.

	1-деңгей	2-деңгей	3-деңгей	Жиыны
Амортизацияланған құны бойынша көрсетілетін қаржы активтері				
Берілген несиелер	-	832,763,661	-	832,763,661
Амортизацияланған құны бойынша көрсетілген басқа да қаржы активтері	-	3,283,919	-	3,283,919
Жиыны	-	836,047,580	-	836,047,580
Амортизацияланған құны бойынша көрсетілетін қаржы міндеттемелері:				
- борыштық бағалы қағаздар	1,194,457,274	-	-	1,194,457,274
- байланысты тараптардан борыштық бағалы қағаздар	29,124	-	-	29,124
- банктік несиелер	-	77,556,040	2,622,487	80,178,527
- байланысты тараптардан несиелер	-	83,319,282	-	83,319,282
Жиыны	1,194,486,398	160,875,322	2,622,487	1,357,984,207

2 және 3-ші деңгейлі қаржы активтері мен қаржы міндеттемелерінің әділ құны, көпшілік мойындаған бағалау модельдері бойынша ақша қаражатының дисконтталған ағынын талдау негізінде есептелген. Бұл ретте контрагенттердің кредиттік тәуекелдерін көрсететін дисконттау мөлшерлемесі ең елеулі бастапқы дерек болып табылды.

2020 және 2019 жж. іші әділ құнның иерархиясы деңгейлері арасында ауыстырулар болған жоқ.

32. ЕСЕПТІК КҮННЕН KEЙІН БОЛҒАН ОҚИҒАЛАР

Алынған несиелер

2021 ж. қаңтарында Компания «Қазақстан Халық Банкі» АҚ-мен 2015 ж. 26 ақпанда жасалған кредиттік желі ұсыну туралы Келісім шеңберінде 25,000,000 мың теңге сомаға несиені мерзімінен бұрын өтеді.

Облигациялар

2021 ж. қаңтарда Компания еншілес ұйымдар «Кедентранссервис» АҚ және «Қазтеміртранс» АҚ-мен өтеу мерзімі 2024 ж. 15 қараша және жылдық 9.25% купондық мөлшерлемемен 21,848,328 мың теңге сомаға облигациялар бойынша эмитентті «Қазтеміртранс» АҚ-дан «Кедентранссервис» АҚ-ға ауыстыру бойынша үш жақты Келісім жасасты (8 Ескерту).

ҚХР-да жүкті қабылдауға уақытша тыйым

Жүк жөнелтушілердің, соның ішінде Қазақстанның салалық қауымдастықтарының бастамасы бойынша, 2021 ж. наурызда Компанияның еншілес ұйымы «ҚТЖ-Жүк тасымалы» ЖШС Достық өткелі арқылы ҚХР бағытында жүктерді қабылдауға және тасымалдауға уақытша тыйым енгізді (1 Ескерту):

- 2021 ж. 1 – 15 наурыз аралығы – контейнерлердегі жүктерден басқа барлық жүктер (2021 ж. 16 наурыздан бастап тыйым алынып тасталды);
- 2021 ж. 1 – 20 наурыз аралығы – жабық вагондар мен астық тасығыштардағы барлық астық жүктері;
- 2021 ж. 1 – 31 наурыз аралығы – контейнерлердегі жүктерден басқа транзиттік жүктер.